

**Uchwała Nr 278/XLII/06
Rady Miejskiej w Szydłowcu
z dnia 28 czerwca 2006 r.**

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
dla Miasta i Gminy Szydłowiec na lata 2006 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Uchwała się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec na lata 2006 – 2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szydłowiec.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej
Krystyna Bednarczyk**

**Załącznik do uchwały Nr 278/XLII/06
Rady Miejskiej w Szydłowcu
z dnia 28 czerwca 2006r.**

*Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
dla Miasta i Gminy
Szydłowiec*

Szydłowiec 2006

SPIS TREŚCI

CZEŚĆ I	
1. Wstęp	str. 4
1.1. Podstawy i cel opracowania	str. 4
1.2. Procedura przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec	str. 5
1.3. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce	str. 6
Diagnoza problemów społecznych Miasta i Gminy Szydłowiec	
2. Charakterystyka Miasta i Gminy Szydłowiec	str. 26
2.1. Sytuacja demograficzna Miasta i Gminy	str. 36
3. Charakterystyka problemów społecznych Miasta i Gminy	str. 39
3.1. Obszary problemów objęte pomocą socjalną zgodnie z Ustawą „o pomocy społecznej”	str. 39
3.1.1. Ubóstwo	str. 39
3.1.2. Sieroctwo	str. 44
3.1.3. Bezdomność	str. 44
3.1.4. Bezrobocie	str. 45
3.1.5. Niepełnosprawność	str. 51
3.1.6. Długotrwała lub ciężka choroba	str. 57
3.1.7. Przemoc w rodzinie	str. 59
3.1.8. Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	str. 63
3.1.9. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	str. 64
3.1.10. Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	str. 66
3.1.11. Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	str. 68
3.1.12. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	str. 69
3.1.13. Alkoholizm i narkomania	str. 70
3.1.14. Wystąpienie zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	str. 75
3.1.15. Klęska żywiołowa lub ekologiczna	str. 75
3.2. Pozostałe problemy społeczne występujące w Mieście i Gminie	str. 76
3.2.1. Problemy dzieci i młodzieży	str. 76

3.2.2. Problemy ludzi starszych	str.	77
3.2.3. Problem czasu wolnego i wypoczynku	str.	79
4. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	str.	82
5. Podsumowanie sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Szydłowiec	str.	88

CZĘŚĆ II

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

1. Konsultacje społeczne	str.	90
1.1. Wnioski z przeprowadzonych ankiet „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Szydłowiec”	str.	90
1.2. Analiza SWOT dla sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Szydłowiec	str.	92
1.3. Analiza PESTER	str.	94
2. Wizja rozwoju oraz cele główne i pośrednie Miasta i Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	str.	96
3. Kierunki działań i zadania na lata 2006-2020	str.	102
4. Wdrażanie i monitoring realizacji strategii	str.	118
5. Potencjalne źródła finansowania	str.	119
6. Wykaz materiałów źródłowych	str.	128

Część I

1. WSTĘP

1.1. Podstawy i cel opracowania

W związku ze wstąpieniem Polski w struktury Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi postawiono nowe zadania wynikające z prowadzenia polityki regionalnej. Również sfera społeczna należy do zadań lokalnych samorządów. Od dnia 1 maja 2004 roku w Polsce obowiązuje nowa ustawa o „Pomocy społecznej” – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593), która reguluje sprawy związane z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej.

Opracowanie gminnej „Strategii rozwiązywania problemów społecznych” ma służyć ukierunkowaniu działania lokalnych władz i instytucji opieki społecznej dla poprawy jakości życia w danej społeczności. W art. 17 ust. 1. znajduje się zapis o obowiązkach Miasta i Gminy: „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; ...”.

Celem Strategii jest przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (uzyskane w toku bieżącej jego działalności), Urzędu Miejskiego, Powiatowego i Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz instytucji i organizacji współpracujących z MOPS. Druga część Strategii ma określić kierunki strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej (m.in. bezrobocia i problemów z zatrudnieniem, pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym, osób niepełnosprawnych, starszych, rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo-wychowawczymi itd.), wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązywania, a także ustalenie współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych.

Kolejnym etapem jest stworzenie optymalnego programu działania. Pomoc ma opierać się nie tylko na wsparciu materialnym, ale i pomocy psychologicznej (wsparciu w umacnianiu postaw aktywnych), ścisłej współpracy instytucji i organizacji społecznych.

Opracowywany przez gminę dokument musi spełniać również poniższe warunki:

- być zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi Miasta i Gminy,
- kształtować aktywny model polityki społecznej w Mieście i Gminie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu).
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

„Strategia” ma być konsekwencją unijnych dokumentów: Strategii Lizbońskiej (marzec 2000) oraz celów nicejskich (grudzień 2000), które stanowią konkretyzację ogólnych założeń lizbońskich w zakresie integracji społecznej. Najważniejszymi celami w tym zakresie są:

- zapewnienie wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku „wykluczenia”,
- pomoc dla osób najbardziej narażonych na „wykluczenie” (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

Działania zawarte w „Strategii” pozwolą na zminimalizowanie przyczyn tkwiących w sferze społecznej i psychologicznej, pomogą skuteczniej rozwiązywać problemy grup docelowych i rozszerzą pomoc instytucjonalną.

1.2. Procedura przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

Zarządzeniem Burmistrza Miasta Szydłowca Nr 70/2005 z dnia 2 listopada 2005 roku powołany został Zespół ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec. W skład zespołu weszli:

- Józef Czerwiak – Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Henryka Kałużyńska – Kierownik Działu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Henryk Baniak – Naczelnik Wydziału Edukacji, Rozwoju i Promocji Urzędu Miejskiego
- Urszula Grzmił – p.o. Naczelnika Wydziału Zagospodarowania Przestrzennego, Budownictwa i Geodezji Urzędu Miejskiego
- Bolesław Boruszewski – Sekretarz Urzędu Miejskiego w Szydłowcu
- Jadwiga Kopycka – Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zadaniem Zespołu będzie przygotowanie materiałów niezbędnych do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz współpraca z wykonawcą opracowania, jak również przygotowanie raportów z realizacji strategii, aktualizacja i dostosowanie do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno-gospodarczego w kolejnych latach.

Harmonogram prac związanych z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- 2 listopada 2005 – rozpoczęcie prac nad Strategią
- 27 listopada 2005 – spotkanie z przedstawicielami: urzędu Miejskiego, szkół podstawowych i gimnazjów, Komendy Powiatowej Policji, Powiatowego Urzędu Pracy, służby zdrowia, MOPS oraz przedstawicielami innych jednostek społecznych i stowarzyszeń społecznych działających na terenie gminy Szydłowiec
- 3 stycznia 2006 – spotkanie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowcu
- 6 luty 2006 – przekazanie wstępnej wersji diagnozy „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”
- 10 marzec 2006 – przekazanie pełnej wersji Strategii
- 14 marzec 2006 – spotkanie z Burmistrzem Miasta i Gminy Szydłowiec w celu omówienia zadań inwestycyjnych na lata 2006-2020.

1.3. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.)

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku „Ustawa o pomocy społecznej” określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej;
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy (art. 2.1.) **pomoc społeczna** jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1.).

Ustawa określa przypadki, w których udziela się pomocy społecznej osobom i rodzinom. Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu (art.7):

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej i ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawy regulujące system pomocy społecznej:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 ze zm.)

Ustawa o świadczeniach rodzinnych reguluje nowy system świadczeń pozaubezpieczeniowych, finansowanych w całości z budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Ustawa ta wprowadza jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, który zastępuje obecne zasiłki i świadczenia (m.in. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy). Ustawa określa warunki nabycia prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r.o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 ze zm.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym wychodzi naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Stwarza przede wszystkim szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które

z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Projekt ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Nowa regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności:

- osób bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- osób chorych psychicznie,
- długotrwale bezrobotnych,
- zwalnianych z zakładów karnych mających trudności w integracji ze środowiskiem,
- uchodźców realizujących indywidualny program integracji.

Tym osobom nowa ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w „inkubatorach społecznych” – Centrach Integracji Społecznej – lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez powiatowy urząd pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres do 18 miesięcy, zaś powiatowy urząd pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze 12 miesięcy zatrudnienia takiej osoby.

Nowa ustawa powołuje do życia Centra Integracji Społecznej, w których osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, np. bezdomne lub uzależnione od alkoholu, będą mogły liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te będą przebywały w centrach od 1 do 1,5 roku oraz będą otrzymywały pieniądze za wykonywaną pracę. W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie będzie równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie do jednego roku – 80% zasiłku.

3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 ze zm.)

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe,

kościóły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873ze zm.)

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa daje możliwość przekazania części zadań administracji samorządowej do realizacji organizacjom pozarządowym.

5. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 ze zm.)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- działalność wychowawczą i informacyjną,
- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji

- napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju,
- ograniczanie dostępności alkoholu,
 - leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
 - zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
 - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Prawne podstawy planowania polityki społecznej w państwach należących do Unii Europejskiej:

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE)
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE)
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE)

Dokumenty programowe:

1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Priorytety zawarte w Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku.

Priorytety te są następujące:

- W zakresie realizacji **prawa do edukacji:**
 - Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
 - Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjum i średnim,
 - Upowszechnianie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
 - Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
 - Upowszechnianie kształcenia ustawicznego;
- W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego:**
 - Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowalny i wymaga podjęcia natychmiastowych,

- zdecydowanych działań,
- Ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodów tak, aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE;
- W zakresie działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
 - Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
 - Zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy;
- W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
 - Upowszechnianie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - Zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego;
- W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:
- Zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
 - Zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
 - Rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
 - Zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
 - Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
 - Zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

2. Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006

Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej jest zasadniczym instrumentem osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Jest to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji, który ma być realizowany w latach 2004-2006.

W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej zostały określone następujące ***priorytety i kierunki działań***:

Priorytet 1.

Działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające równy start dzieci i młodzieży

- Zwiększanie udziału dzieci w edukacji i wyrównanie szans edukacyjnych:
 - *Zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w edukacji,*

- *Poprawa jakości kształcenia,*
- *Rozwój systemu stypendiów,*
- *Wsparcie rodzin najuboższych w dostępie dzieci do edukacji,*
- *Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,*
- *Równość płci w edukacji,*
- **Pomoc dla rodzin z dziećmi oraz zapobieganie patologiom w rodzinie:**
 - *Pomoc rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych,*
 - *Wsparcie funkcji wychowawczych poprzez system świadczeń rodzinnych,*
 - *Rozwój profilaktyki rodzin zagrożonych patologią,*
 - *Rozwój nowych form rodzinnej opieki zastępczej,*
 - *Przeciwdziałanie niedostosowaniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród młodzieży,*
 - *Profilaktyka problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,*
- **Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej:**
 - *Poprawa dostępu do usług zdrowotnych,*
 - *Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych,*
 - *Promocja zdrowia,*
- **Przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek:**
 - *Lepsze przygotowanie absolwentów do uczestnictwa w rynku pracy,*
 - *Stworzenie równego dostępu do informacji i poradnictwa zawodowego młodzieży.*

Priorytet 2.

Rozbudowa systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

- **Określenie realnego i akceptowalnego społecznie poziomu wsparcia dochodowego państwa,**
- **Zapewnienie minimalnego dochodu gwarantowanego,**
- **Zabezpieczenie dochodów z pracy,**
- **Zapewnienie odpowiedniego dochodu na starość,**
- **Świadczenia rodzinne wspierające dochody rodziny,**
- **Wsparcie dochodów rolników,**
- **Przeciwdziałanie feminizacji ubóstwa.**

Priorytet 3.

Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

- **Wsparcie możliwości zatrudnienia:**
 - *Działania pro-zatrudnieniowe,*
 - *Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,*
 - *Dostęp do kształcenia ustawicznego,*
 - *Aktywność ekonomiczna kobiet,*
- **Ekonomia społeczna:**
 - *Zatrudnienie socjalne,*
 - *Spółdzielczość socjalna,*

- Dostęp do lokali socjalnych:
 - *Program wychodzenia z bezdomności,*
 - *Program budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy społecznej,*
- Wsparcie dla osób starszych;
 - *Rozwój pomocy środowiskowej,*
 - *Ubezpieczenia pielęgnacyjne,*
- Ochrona prawa osób dyskryminowanych,
- Integracja uchodźców,
- Integracja mniejszości narodowych,
- Integracja byłych więźniów,
- Integracja osób zadłużonych.

Priorytet 4.

Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacji

- Rozwój i reforma służb społecznych:
 - Rozwój i integracja służb społecznych,
 - Rozwój służb pomocy społecznej,
 - Poprawa dostępności i jakości pracy społecznej,
- Wspieranie dostępu do praw i usług dla ogółu społeczeństwa:
 - Informacja obywatelska,
 - Dostęp do prawa,
 - Budowa społeczeństwa informacyjnego,
 - Dostęp do kultury,
 - Rewitalizacja przestrzeni miejskich,
 - Dostęp do transportu,
- Koordynacja i ewaluacja działań w zakresie integracji społecznej:
 - Tworzenie prawnego systemu programowania i ewaluacji krajowej polityki integracji społecznej,
 - Programowanie lokalnej polityki społecznej.

3. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006

Polska, przystępując do Unii Europejskiej, staje się w pełnym zakresie uczestnikiem i beneficjentem jednolitego rynku europejskiego. Stawia to przed Polską ogromne możliwości rozwojowe, które jednak będą mogły zostać w pełni wykorzystane tylko w warunkach przyspieszenia wzrostu gospodarczego i kontynuacji trendu wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z pozostałymi krajami i regionami UE. W tym kontekście, obok oddziaływania na procesy gospodarcze (wsparcie dla przedsiębiorstw, rozbudowa infrastruktury i dostosowania na rynku pracy), podstawowe znaczenie ma także stosowanie przy realizacji programów rozwojowych zasad uznawanych za podstawowe wartości państw tworzących

Unię Europejską: solidarności społecznej, zachowywania wartości kulturowych i środowiskowych oraz promocji równości szans na rynku pracy.

Cel strategiczny *Narodowego Planu Rozwoju*:

Rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Cele cząstkowe Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006:

- 1) wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
- 2) zwiększanie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,
- 3) włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- 4) intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej, rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego,
- 5) wspomaganie udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce.

Cele cząstkowe mają charakter horyzontalny – realizacja wszystkich działań w ramach NPR powinna przyczyniać się do ich osiągania, przy równoczesnym zachowaniu równości szans kobiet i mężczyzn oraz walorów środowiska przyrodniczego i rozwoju jego ochrony.

4. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 – projekt

Obecnie trwają prace związane z opracowaniem Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, którego formułowanie jest ściśle związane z potrzebą wypracowania przez odpowiedzialne organy państwa zwartej i długofalowej strategii integracji Polski z krajami Unii Europejskiej, określającej miejsce Polski w Unii i polską wizję jej rozwoju.

Cele strategiczne określone w projekcie Narodowego Planu Rozwoju:

- Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego.
- Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów oraz wzrost zatrudnienia.
- Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej

i przestrzennej.

Priorytety Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013:

- Inwestycje:
 - Wspieranie gospodarki opartej na wiedzy,
 - Przebudowa otoczenia działania przedsiębiorstw,
 - Poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
 - Usprawnienie infrastruktury technicznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
 - Tworzenie nowoczesnej sieci transportowej,
 - Rozwój infrastruktury miast i obszarów wiejskich;
- Zatrudnienie:
 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia (podaż),
 - Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
 - Modernizacja organizacji i funkcjonowania rynku pracy i jego instytucji;
- Eksport:
 - Poprawa warunków eksportu,
 - Promocja eksportu;
- Przedsiębiorczość:
 - Poprawa efektywności przedsiębiorstw,
 - Współpraca i integracja przedsiębiorstw;
- Innowacyjność:
 - Postęp organizacyjno-techniczny,
 - Innowacyjność w regionach,
 - Komercjalizacja badań naukowych i prac rozwojowych;
- Ochrona rynku:
 - Ochrona reguł konkurencji,
 - Wzmacnianie mechanizmów rynkowych w gospodarce,
 - Pomoc publiczna;
- Integracja społeczna:
 - Ograniczenie wykluczenia społecznego,
 - Budowanie kapitału społecznego,
 - Wsparcie rodzin:
 - Tworzenie i rozwijanie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci,
 - Rozwijanie sieci placówek edukacyjnych i instytucji kultury dla dzieci i młodzieży,
 - Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny;
- Wiedza i kompetencje:
 - Wyższy poziom kształcenia,
 - Zwiększenie dostępu do edukacji:
 - Alternatywne formy edukacji przedszkolnej,
 - Wyrównywanie szans uczniów,
 - Zwiększenie dostępu do kształcenia na poziomie szkół wyższych,
 - Wspieranie kształcenia ustawicznego,
 - Powszechna edukacja teleinformatyczna;

- Aktywizacja i mobilność:
 - Poprawa dostępności mieszkań,
 - Integracja systemów transportowych,
 - Poprawa warunków bezpiecznego życia:
 - Systemy zapobiegania katastrofom,
 - Poprawa skuteczności i jakości leczenia,
 - Opieka nad osobami w podeszłym wieku;
- Gospodarowanie przestrzenią:
 - Racjonalne gospodarowanie przestrzenią,
 - Zapewnianie bezpieczeństwa ekologicznego kraju,
 - Sprawiedliwy dostęp do zasobów naturalnych.

5. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006

Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich stanowi zbiór kierunków działań, których realizacja przyczyni się do wzrostu produktywnego zatrudnienia, a więc także do ograniczenia bezrobocia i jego negatywnych skutków. Zawiera propozycje działań, głównie o charakterze edukacyjnym, prawnym, jak też gospodarczo-fiskalnym.

Głównym celem Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich jest osiągnięcie wyższego zaangażowania ludności w procesie pracy. Warunkiem koniecznym jest równoczesne podwyższenie potencjału kwalifikacyjnego zasobów ludzkich. Cel ten osiągnięty zostanie poprzez:

- **Poprawę zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich:**
 - Reforma systemu edukacji młodzieży na potrzeby rynku pracy,
 - Edukacja i wychowanie młodzieży niedostosowanej społecznie,
 - Kształcenie młodzieży nie objętej reformą systemu edukacji,
 - Edukacja ustawiczna osób dorosłych,
 - Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych,
 - Instytucjonalna obsługa rynku zbytu,
 - Rozwój niepublicznych instytucji obsługi rynku pracy,
 - Pośrednictwo pracy,
 - Informacja zawodowa i poradnictwo zawodowe,
 - Informacje o systemie edukacji i prognozę popytu na siłę roboczą,
 - Zmiany systemu opieki społecznej,
- **Rozwój przedsiębiorczości:**
 - Zmiany systemu podatkowego,
 - Ograniczenie barier administracyjnych,
 - Wdrażanie nowych technologii,
 - Doradztwo gospodarcze,
 - Ułatwienia w dostępie dla małych firm do źródeł finansowania,
 - Edukacja młodzieży w zakresie przedsiębiorczości,
 - Wspieranie rozwoju regionalnych i lokalnych instytucji promujących i wspierających przedsiębiorczość,

- **Poprawę zdolności adaptacji przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku:**
 - Zwiększenie elastyczności pracy,
 - Ograniczenie kosztów pracy,
 - Zmiana przepisów regulujących stosunki pracy,
 - Bezpieczeństwo i higiena pracy,
 - Ochrona stosunku pracy,
 - Motywacja do podejmowania zatrudnienia,
 - System ubezpieczeń od bezrobocia,
 - Szkolenia pracowników,
 - Mobilność przestrzenna,
- **Wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy wobec:**
 - Osób niepełnosprawnych,
 - Kobiet i rodziny.

6. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007-2013

Przyjęta przez Radę Ministrów 13 września 2005 roku

Celami Strategii Polityki Społecznej rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Priorytet 1: Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci

- 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego
- 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, celem podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze
- 1.4. System pomocy celowej dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się
- 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne i kulturalne
- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności

- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, celem wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społeczne
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, celem przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, celem pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego, celem wsparcia gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej
- 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego
- 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, celem ograniczenia zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności
- 3.5. Reforma systemu rentowego
- 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, celem utrzymania możliwości aktywności zawodowej
- 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa

Priorytet 4 - Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy

- 4.2. Specjalizacja stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, celem wykorzystania potencjału osób starszych w środowisku lokalnym
- 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych

- 5.1. Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej
- 5.2. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej
- 5.3. Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych
- 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego
- 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego
- 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich
- 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej

Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów

- 7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych
- 7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich
- 7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami
- 7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami

7. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 – projekt

2Wizja:

3Mazowsze konkurencyjnym regionem w układzie europejskim i globalnym

Cel nadrzędny:

Wzrost konkurencyjności gospodarki i równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego podstawą poprawy jakości życia mieszkańców

Obszary priorytetowe:

- Społeczeństwo: edukacja, rynek pracy, ochrona zdrowia, kultura, kultura fizyczna, bezpieczeństwo
- Gospodarka: gospodarka oparta na wiedzy i innowacjach, rozwój przedsiębiorczości, budownictwo mieszkaniowe, inwestycje zagraniczne, rolnictwo i obszary wiejskie
- Terytorium: transport i komunikacja, ochrona środowiska, rozwój miast (rewitalizacja), efektywność struktur przestrzennych (ład przestrzenny), atrakcyjność inwestycyjna, promocja regionu.

Cele długookresowe/strategiczne:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców województwa
2. Zwiększenie konkurencyjności regionu w układzie europejskim i globalnym
3. Dążenie do spójności społecznej, przestrzennej i gospodarczej

Cele średniookresowe:

1. Rozwój zasobów ludzkich
 - 1.1. Wzrost poziomu wykształcenia i wyrównanie szans edukacyjnych
 - 1.2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
 - 1.3. Wzrost zatrudnienia w regionie i przeciwdziałanie bezrobociu
 - 1.4. Doskonalenie jakości kadr
 - 1.5. Podniesieni standardów ochrony zdrowia i zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych
 - 1.6. Poprawa warunków mieszkaniowych
 - 1.7. Intensyfikacja działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
 - 1.8. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki w regionie
 - 2.1. Rozwój oraz wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw
 - 2.2. Tworzenie i wspieranie efektywnego systemu instytucji otoczenia biznesu
 - 2.3. Rozwój nowoczesnych technologii z wykorzystaniem własnego potencjału B+R
 - 2.4. Rozwój regionalnej sieci kooperacyjnych i przepływu nowoczesnych technologii
 - 2.5. Budowa systemu innowacyjnego w regionie

3. Stymulowanie funkcji metropolitalnych Warszawy
 - 3.1. Wzmocnienie powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym. Krajowym i międzynarodowym
 - 3.2. Rozwój i integracja transportu publicznego
 - 3.3. Poprawa sytuacji w zakresie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej
 - 3.4. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
 - 3.5. Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu stolicy i jej otoczenia
 - 3.6. Wykorzystanie potencjału endogenicznego OMW do stymulowania rozwoju całego regionu
 - 3.7. Stymulowanie rozwoju m. ST, Warszawy i obszaru metropolitalnego poprzez policentryczny rozwój przestrzenny i ożywienie funkcji centrotwórczych

4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych
 - 4.1. Wzmocnienie potencjału ośrodków subregionalnych i małych miast
 - 4.2. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
 - 4.3. Rozwój infrastruktury społecznej
 - 4.4. Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego
 - 4.5. Poprawa dostępności teleinformatycznej, komunikacyjnej i transportu w regionie w tym lotnictwa cywilnego

5. Poprawa atrakcyjności regionu. Kształtowanie jego wizerunku oraz promocja
 - 5.1. Poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie
 - 5.2. Promocja i zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwo kulturowe
 - 5.3. Kreowanie produktu regionu
 - 5.4. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa
 - 5.5. Integracja regionalna
 - 5.6. Wzmocnienie więzi kulturowo-społecznych w regionie

8. Program Współpracy Samorządu Województwa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2005

Celem Programu jest rozwój społeczno – ekonomiczny Województwa Mazowieckiego, zaspakajanie potrzeb i poprawa warunków oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców regionu poprzez podejmowanie i prowadzenie wspólnych działań samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi. Obszary współpracy samorządu Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz pozostałymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego obejmują sferę zadań publicznych określonych

w art. 4 ust. 1 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Jako priorytetowe dla samorządu Województwa Mazowieckiego w roku 2005 zostały określone zadania z następujących obszarów:

I. Promocja zdrowia i polityka społeczna:

1. Aktywizacja środowiska lokalnych na rzecz pomocy i samopomocy społecznej;
2. Działania opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich zagrożonych problemem alkoholowym;
3. Działania na rzecz poprawy warunków życia ludzi starszych na Mazowszu;
4. Działania na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych;
5. Działania na rzecz zapobiegania i zwalczania marginalizacji grup społecznych oraz rozwiązywania konkretnych problemów społecznych;
6. Działania zmierzające do wyrównania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu;
7. Działania edukacyjno-profilaktyczne z zakresu uzależnień od alkoholu;
8. Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej;
9. Programy profilaktyczne dla kandydatów na kierowców z zakresu skutków prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i innych środków psychoaktywnych;
10. Programy szkoleniowe o charakterze edukacyjno-profilaktycznym dla przedstawicieli różnych środowisk zawodowych (psychologów, policji, pedagogów szkolnych, lekarzy, sędziów, prokuratorów, pracowników socjalnych) i samorządowych w zakresie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przemocy;
11. Działania edukacyjne i profilaktyce adresowane do mieszkańców województwa mazowieckiego;
12. Programy szkoleniowe o charakterze edukacyjno-profilaktycznym dla przedstawicieli różnych środowisk zawodowych (psychologów, policji, pedagogów szkolnych, lekarzy, sędziów, prokuratorów, pracowników socjalnych) i samorządowych w zakresie przeciwdziałania narkomanii;

II. Sport, kultura fizyczna i ratownictwo:

Celem strategicznym współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie sportu, kultury fizycznej i ratownictwa wodnego jest rozwój społeczno – ekonomiczny Mazowsza, zaspakajanie potrzeb i poprawa warunków oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców regionu, a w szczególności przeciwdziałanie patologiom społecznym, zapewnienie edukacji zdrowotnej przede wszystkim dzieci i młodzieży, wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych, zagospodarowanie czasu wolnego, podniesienie bezpieczeństwa publicznego.

III. Nauka, edukacja, oświata i wychowanie:

1. Przeciwdziałanie dysproporcjom w rozwoju edukacyjnym Mazowsza oraz zwiększenie jego konkurencyjności;
2. Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu;

IV. Kultura, promocja i turystyka:

Celem strategicznym jest pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców Mazowsza, a także pielęgnowanie

i rozwijanie ich tożsamości lokalnej i historycznej, która jest integralną częścią tożsamości całego narodu.

V. Rolnictwo i modernizacja terenów wiejskich:

1. Promocja rolnictwa i przetwórstwa w Województwie Mazowieckim;
2. Rozwój rolnictwa zrównoważonego w tym rolnictwa ekologicznego i programów rolnośrodowiskowych w Województwie Mazowieckim;
3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich;

VI. Ochrona środowiska;

Celem strategicznym w zakresie ochrony środowiska jest polepszenie stanu środowiska Województwa Mazowieckiego oraz aktywizacja społeczności w szczególności zamieszkującej tereny wiejskie oraz małe miasteczka w realizacji wojewódzkiej polityki ekologicznej, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

VII. Strategia, rozwój regionalny i fundusze strukturalne:

1. Działania na rzecz integracji europejskiej, rozwijania kontaktów i współpracy, a także przygotowania Województwa Mazowieckiego do absorpcji i wdrażania Funduszy Strukturalnych w tym opracowanie dokumentów programowych dla Województwa Mazowieckiego i związane z tym konsultacje z partnerami społecznymi;
2. Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;

VIII. Polityka rynku pracy:

Celem strategicznym jest podniesienie jakości usług w zakresie ograniczania bezrobocia w Województwie Mazowieckim poprzez współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami oraz finansowanie realizowanych programów.

IX. Integracja europejska oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społecznościami:

1. Informowanie organizacji pozarządowych o spotkaniach, seminariach, konferencjach, prawodawstwie i inicjatywach Unii Europejskiej, ważnych dla organizacji pozarządowych;
2. Pomoc w nawiązywaniu kontaktów przez mazowieckie organizacje pozarządowe z organizacjami pozarządowymi lub instytucjami zrzeszającymi te organizacje działającymi na terenie regionów partnerskich Województwa Mazowieckiego.

W Programie Współpracy Samorządu Województwa Mazowieckiego z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2005 zamieszczone są informacje dotyczące realizatorów programów poszczególnych obszarów. Informacje o środkach finansowych na realizację zadań publicznych, o których mowa w Programie określone są w budżecie Województwa Mazowieckiego na rok 2005 opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

9. Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego

Misja:

POWIAT SZYDŁOWIECKI przyjazny ludziom i środowisku,

stwarzający warunki do harmonijnego rozwoju, rosnącej jakości życia i zamożności, sprzyjający realizacji dążeń i aspiracji mieszkańców.

Polityka społeczna:

CEL 1 – Edukacja

CEL 2 – Rozwój usług publicznych szczebla powiatowego

CEL 3 – Kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu i integracja społeczności dla współdziałania na rzecz rozwoju

Polityka gospodarcza:

CEL 4 – Stymulowanie rozwoju gospodarczego powiatu poprzez wspomaganie przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu

CEL 5 – Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

CEL 6 – Wspomaganie rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku

Polityka ekologiczna:

CEL 7 – Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego

Polityka infrastrukturalna:

CEL 8 – Rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

10. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szydłowiec

Misja:

MIASTO I GMINA SZYDŁOWIEC to historycznie ukształtowany ośrodek ponadlokalny, który będzie coraz bardziej atrakcyjny dla mieszkańców poprzez rozwój przedsiębiorczości, turystyki, unikatowych zabytków, rozwiniętej bazy oświatowej oraz systemu zachęt dla inwestorów.

1. Cel strategiczny

POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

1. Doskonalenie bazy oświatowej
2. Poprawa systemu ochrony zdrowia
3. Poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy
4. Rozwój opieki socjalnej
5. Poprawa warunków mieszkaniowych

2. Cel strategiczny

**TWORZENIE KLIMATU I WARUNKÓW DO INWESTOWANIA,
PROMOCJI I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

2. Promocja samozatrudnienia osób bezrobotnych i absolwentów
3. Promocja i wizerunek gminy
4. Ożywienie działalności Specjalnej Strefy Ekonomicznej z lokalnymi podmiotami

3. *Cel strategiczny*

MODERNIZACJA I RESTRUKTURYZACJA ROLNICTWA

1. Modernizacja gospodarstw rolnych
2. Rozwój przedsiębiorczości rolniczej
3. Racjonalna gospodarka gruntami
4. Powstanie rynków zbytu

4. *Cel strategiczny*

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

1. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej
2. Budowa i modernizacja lokalnej infrastruktury technicznej
3. Planowanie i programowanie

5. *Cel strategiczny*

PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ, KULTUROWEJ
I REKREACYJNEJ MIASTA I GMINY SZYDŁOWIEC

1. Doskonalenie bazy turystycznej
2. Doskonalenie bazy rekreacyjnej
3. Rozwój agroturystyki
4. Ochrona zabytków na terenie Szydłowca
5. Rozwój działalności kulturalnej

6. *Cel strategiczny*

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców
2. Inwestycje proekologiczne
3. Poprawa stanu środowiska

Diagnoza problemów społecznych Miasta i Gminy Szydłowiec

2. Charakterystyka Miasta i Gminy Szydłowiec

Miasto i gmina Szydłowiec położona jest w południowej części województwa mazowieckiego, w odległości 28 km od Radomia. Od roku 1999, zgodnie z wprowadzonym podziałem administracyjnym, miasto Szydłowiec jest siedzibą władz powiatu (gminy powiatu szydłowieckiego to: Orońsko, Mirów, Jastrząb, Chlewiska i Szydłowiec). Gmina graniczy z:

- od północy z powiatem radomskim - ziemskim,
- od południa z powiatem skarżyskim (woj. świętokrzyskie),
- od wschodu z gminami Mirów, Jastrząb i Orońsko,
- od zachodu z gminą Chlewiska.

Gmina zajmuje powierzchnię ogólną – 13.815 ha (138,15 km²), z czego miasto – 2.193 ha, a gmina – 11.622 ha. W skład administracyjny gminy wchodzi miasto Szydłowiec i 22 sołectwa: Barak, Chustki, Ciehostowice, Hucisko, Jankowice, Korzyce, Krzcięcin, Łazy, Majdów, Omięcin, Rybianka, Sadek, Szydłówek I

i II, Świerczek, Świniów, Wilcza Wola, Wola Korzeniowa, Wysocko, Wysoka, Zastronie i Zdziechów.

Na dzień 30 grudnia 2005 gmina ma 20138 mieszkańców, z czego 12.657 osób zamieszkuje miasto, a 7.481 wieś. Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 577,1 osoby/km², w gminie – 64,4 osoby/km².

Historia

Historia Szydłowca sięga początków XIII w., kiedy był on jeszcze wsią służebną i osadą targową leżącą u zbiegu traktów do Iłży, Wąchocka, Skrzynna, Radomia i Opoczna. W tamtym czasie Szydłowiec staje się własnością rodu Odrowążów. Pierwszymi Odrowążami, którzy przybrali nazwisko Szydłowieckich byli bracia Jakub i Sławko, którzy w 1401r. erygowali kościół farny. W roku 1427 osada otrzymała prawa miejskie, a przywilej Kazimierza Jagiellończyka z 1470r. nadał miastu prawa magdeburskie. Do rozkwitu miasta przyczyniła się kariera rodu Szydłowieckich, piastujących najwyższe godności i stanowiska (Krzysztof Szydłowiecki - kasztelan krakowski, sandomierski i kanclerz wielki koronny). Wraz z małżeństwem jednej z córek Krzysztofa z Mikołajem „Czarnym” Radziwiłłem Szydłowiec przechodzi na własność jego rodu i Radziwiłłowie zarządzają nim aż do 1802 roku, kiedy to miasto w drodze licytacji przechodzi w ręce Anny z Zamoyskich Sapieżyny, która następnie odsprzedaje je skarbowi Królestwa Polskiego w 1828 roku.

W tamtych czasach Szydłowiec zdobył bardzo duże znaczenie jako ośrodek handlu żelazem, wydobywania i obróbki piaskowca, handlu wyrobami miejscowego rzemiosła i płodami rolnymi. Szydłowieckie targi znane były w całej Polsce. W XVI wieku rozwijające się miasto było ośrodkiem osadnictwa włoskiego, szkockiego, żydowskiego i niemieckiego. Jednak w XVII wieku, nękane licznymi epidemiami i wojnami szwedzkimi, znacznie podupadło i mimo wysiłków władz miejskich i trwającego nadal osadnictwa, nigdy już nie odzyskało znaczenia.

Znaczne straty poniósł Szydłowiec w czasie walk o wolność narodową: powstań i wojny światowej. Przed wybuchem II wojny światowej ponad 60% mieszkańców Szydłowca stanowili obywatele pochodzenia żydowskiego. We wrześniu 1939 roku ziemie okolic były miejscem walk z niemieckimi zagonami pancernymi, toczonych przez żołnierzy 163 i 165 Pułku Piechoty i 7 Pułku Artylerii Lekkiej z 36 Dywizji Piechoty. W bitwie pod Barakiem 8.09.1939 r. poległo 130 żołnierzy. Okolice Szydłowca były także teatrem działań słynnego Henryka Hubala-Dobrzańskiego – pierwszego partyzanta II wojny światowej. Mieszkańcy Szydłowca walczyli w szeregach 21 i 72 Pułku Piechoty Armii Krajowej. Miasto jako wielkie skupisko ludności żydowskiej stało się miejscem

eksterminacji, a zamkniętą w getcie ludność żydowską z okolic wywieziono do obozu na Majdanku.

Po zakończeniu wojny miasto znacznie się rozbudowało. Miasto pełni rolę ośrodka komunikacyjnego, handlowego i administracyjnego. Rozwija się prężnie działalność regionalna i kulturalna. Z racji swoich licznych zabytków Szydłowiec przyciąga wielu turystów i został mianowany „Kulturalną Stolicą Mazowsza 2005”.

Geografia

Zgodnie z podziałem regionalnym Polski J. Kondrackiego obszar gminy położony jest w północnej, brzeżnej strefie makroregionu Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej obejmującej dwa mezoregiony - Garb Gielniowski i Przedgórze Iłżeckie. Południowa część gminy znajduje się na obszarze lasów przysusko-szydłowieckich związanych z Krainą Gór Świętokrzyskich. Północną część stanowi makroregion Wzniesień Południowomazowieckich z mezoregionem Równiny Radomskiej. Rzeźba terenu gminy jest dość silnie zróżnicowana. Powstała ona głównie w wyniku procesów denudacyjnych i zawiera elementy morfogenezy przed i czwartorzędowej. W morfologii zaznaczają się wyraźnie wychodnie piaskowcowych kompleksów dolno- i środkowojurajskich otoczone przez osady czwartorzędowe, ukształtowane w wyniku działalności lodowcowej, wodnolodowcowej, rzecznej i eolicznej.

Wody powierzchniowe na obszarze gminy reprezentowane są przez dobrze rozwiniętą sieć rzeczną oraz kilka niewielkich zbiorników powierzchniowych należących do dorzecza Radomki i Kamiennej. Południowo-wschodnią część gminy odwadnia sieć rzeczna górnego dorzecza Oleśnicy – dopływu Kamiennej. W rejonie Huciska bierze początek największa rzeczka gminy Szydłowiec – Korzeniówka. W północno-zachodniej części gminy dominują zmeliorowane cieki wpadające do Jabłonicy – dopływ Radomki. Na obszarze gminy znajduje się kilka zbiorników otwartych i zamkniętych. Są to: Ciehostowice, Szydłowiec, Długosz, Marywil, Krzęcin, Ziomaki i Korzyce. Zbiorniki te mają charakter przeciwpożarowy, retencyjny, gospodarczy oraz przeznaczone są do hodowli ryb. Ponadto niektóre z kamieniołomów zostały wypełnione wodą i utworzyły zbiorniki zamknięte. Dwa z nich to malownicze kamieniołomy „Pikiel” i „Podkowiński” położone na skraju Szydłowca. Wody podziemne na terenie miasta i gminy Szydłowiec pochodzą z utworów czwartorzędowych.

Według podziału Polski na regiony klimatyczne (W. Okołowicz) gmina Szydłowiec położona jest na granicy dwóch dzielnic klimatycznych: śląsko-małopolskiej i mazowiecko-podlaskiej, w strefie pośredniej między wpływami

oceanicznymi i kontynentalnymi. Średnia roczna temperatura wynosi $7,6^{\circ}\text{C} \div 7,2^{\circ}\text{C}$. Najwyższe średnie temperatury notowane są w lipcu ($18,2^{\circ}\text{C}/17,4^{\circ}\text{C}$), a najniższe w styczniu ($-3,8^{\circ}\text{C} \div -5,2^{\circ}\text{C}$). Okres wegetacyjny trwa na tym terenie około 210 dni. Średnia roczna wilgotność względna powietrza na terenie gminy wynosi 79%. W skali roku notuje się opady w wysokości 593 mm. Na terenie gminy przeważają wiatry z kierunku zachodniego oraz południowo i północno-wschodniego.

Grunty i rolnictwo

Stan zagospodarowania powierzchni gminy przedstawia się następująco:

- użytki rolne 7836 ha (stanowią 56,7 % powierzchni gminy),
- lasy i grunty leśne 4980 ha (35 %),
- pozostałe tereny to 840 ha
- nieużytki – 159 ha

Gmina Szydłowiec posiada mało korzystne dla rozwoju produkcji rolnej warunki glebowe (ok. 90% gleb to gleby kwaśne i bardzo kwaśne). 74% terenu stanowią gleby V i VI klasy. Tylko północna część gminy ma charakter rolniczy. Produkcja rolna oparta jest na gruntach ornym średniej jakości, które należą głównie do kompleksów żytnich wszystkich klas, pszennych i zbożowo-pastewnych. Są to przede wszystkim gleby pseudobielicowe (przemyte) i brunatne wylugowane, rzadziej czarne, zdegradowane. W okolicach rzek występują gleby torfowe, mułowo-torfowe oraz madowe.

Gospodarka leśna

Lasy zajmują 4980 ha, z tego 4310 ha stanowią lasy państwowe, a 670 ha pozostałe. Terytorialnie lasy miasta i gminy Szydłowiec należą do Nadleśnictwa Skarżysko i Nadleśnictwa Radom. Północna i środkowa część gminy lasów prawie nie posiada z wyjątkiem ca 200 ha kompleksu koło wsi Omięciny (część obszaru zakwalifikowana jako użytki ekologiczne). Głównymi siedliskami leśnymi są bór świeży i bór mieszany, wśród gatunków przeważa sosna (70%) i jodła (18%). Lasy południowej części gminy w planie regionalnym województwa radomskiego zaliczone zostały do Obszarów Chronionego Krajobrazu – „Lasy przysusko-szydłowieckie”. Rezerwaty o charakterze leśnym, „Cis A” (powierzchnia 6,10 ha) i „Cis B” (10,50 ha), znajdują się na terenie nadleśnictwa Skarżysko-Kamienna.

Eksploatacja złóż

Na terenie gminy najpopularniejszym kruszywem jest piaskowiec zwany szydłowieckim. Znany jest już od XVI w., a od XIX w. eksploatowany na większą skalę. Stosowany jest jako kamień dekoracyjny, okładzinowy – jest miękki i łatwy do obróbki, posiada wysoką mrozoodporność. Udokumentowane

złoża w gminie to: „Szydłówek Bielecki”, Szydłówek Skopek”, „Szydłówek Mrozowski”, „Szydłówek Wojciech”, Szydłowiec – Długosz”, „ Jankowice”. Stanowiska dokumentacyjne występują w południowej części miasta, związane są z eksploatacją piaskowców. Są to nieczynny kamieniołom: „Łom Pikiel”, „Łom Podkowiński” i „Łomy na Polankach”. Złoża kruszywa naturalnego to m.in.; „Szydłowiec” „Gąsawy Rządowe” „Wysoka” „Omięcin” – eksploatowane, „Chustki II” – eksploatowane.

Zasoby kulturowe

Na terenie gminy Szydłowiec znajdują się liczne zabytki kultury materialnej.

Należą do nich cenne zabytki architektoniczne:

- Zamek umiejscowiony na sztucznej wyspie w centrum Szydłowca – renesansowy, ze skrzydłem zachodnim i wieżą wjazdową utrzymaną w stylu gotyckim,
- Rynek wraz z Ratuszem z roku 1602,
- Kościół farny położony na skarpie, wzniesiony na przełomie XV i XVI wieku w stylu gotyckim, z kamienia i cegły (ufundowany przez braci Jakuba i Sławka Szydłowieckich) z jednym z najwspanialszych renesansowych nagrobków Mikołaja Szydłowieckiego, prawdopodobnie jest to dzieło z warsztatu Bartłomieja Berecciego,
- Kirkut – cmentarz mozaistów z ok. 3100 zabytkowych nagrobków, głównie macew z okresu międzywojennego (ok. 70 %) i z pierwszej połowy XIX w.,
- Pręgierz przed Ratuszem z XVII w.

Infrastruktura techniczna gminy Szydłowiec

System komunikacji:

- droga krajowa ekspresowa nr 7 relacji: Gdańsk-Warszawa-Radom-Kielce-Kraków-Chyżne – odcinek na terenie gminy ma długość 14,844 km,
- droga wojewódzka nr 727: Kłwów-Przysucha-Szydłowiec-Wierzbica, przebiega przez gminę na odcinku 5,538 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości 71,841 km (bez ulic miejskich) z tego 67,846 km to drogi posiadające nawierzchnię utwardzoną, a 3,995 km to drogi o nawierzchni gruntowej,
- drogi gminne o długości 63,565 km z tego 30,250 km o nawierzchni utwardzonej,
- łączna długość lokalnych ulic miejskich wynosi 35,4 km.

Kolej – przez środkowowschodnią część gminy przebiega linia kolejowa I rzędna zelektryfikowana relacji Warszawa-Radom-Kielce-Kraków. Jej długość na terenie gminy wynosi 3,6 km. Na granicy z gminą Jastrząb leży stacja kolejowa Szydłowiec

Gospodarka wodno-ściekowa

Wodociągi – podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są wodociągi zbiorowe, studnie kopane i wodociągi zagrodowe. W gminie Szydłowiec eksploatowanych jest sześć ujęć wody. Miasto Szydłowiec jest zwodociągowane w całości. Mieszkańcy wiosek: Wysocko, Wysoka, Krzcięcin, Wilcza Wola, Omięcín, Świniów, Korzyce, Zastronie, Mszadla, Marywil, nie mają dostępu do sieci.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 137 km, w tym:

- sieć magistralna i sieć rozdzielcza - 91,15 km
- sieć przyłączy - 46,26 km.

Teren gminy obsługuje 6 sieci wodociągowych: miejska w Szydłowcu, Sadek, Zdziechów, Majdów, Wysoka i Hucisko.

Kanalizacja – teren miasta posiada kanalizację sanitarną, korzysta z niej ok. 80% mieszkańców. Tereny wiejskie skanalizowane są zaledwie w 5%.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej w mieście wynosi 51,03 km, w tym:

- kanalizacja sanitarna wynosi 29,6 km
- przyłącza - 21,43 km.

Ścieki z terenu miasta oczyszczane są w oczyszczalni komunalnej typu biologiczno-mechanicznego w Szydłowcu o przepustowości 3500m³/d.

Gospodarka energetyczna – główne źródło zasilania sieci SN miasta i gminy Szydłowiec stanowi stacja 110/15 kV Szydłowiec, która zasilana jest liniami 110 kV relacji Rożki-Szydłowiec oraz Szydłowiec-Skarżysko. Stacja ta posiada dwa transformatory, każdy o mocy 16 MVA, w tym: napowietrzną i kablową sieć średniego napięcia zasilająca stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Stacje te poprzez linie niskiego napięcia doprowadzają energię do odbiorców.

Eksploatacją sieci rozdzielczej zajmuje się Rejonowy Zakład Energetyczny Skarżysko-Kamienna.

Zaopatrzenie w gaz – miasto Szydłowiec posiada sieć gazociągową z wyjątkiem osiedli: „Północ” i „Nad Zalewem”. Jediną wsią posiadającą sieć gazociągową jest Szydłówek. Łączna długość sieci gazowej w gminie wynosi 20,5 km. Stacje redukcyjne gazu znajdują się w Szydłowcu i Woli Korzeniowej. Pozostali mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan butan. Rozlewnie i stacje znajdują się w Szydłowcu (4 stacje), Baraku i Zdziechowie.

Zaopatrzenie w ciepło – z sieci ciepłowniczej korzysta jedynie miasto Szydłowiec (zarząd oraz eksploatację systemu prowadzi Ciepłownia Miejska Sp. z o.o.). Na terenie gminy funkcjonuje również kotłownia zakładowa ZEP „PROFEL”, która zaspokaja jedynie potrzeby własnego zakładu. Większość mieszkań posiada centralne ogrzewanie z własnych źródeł, są to przeważnie piece węglowe. W części budynków prywatnych i użyteczności publicznych

(szkoły, przychodnie, ZOZ, domy jednorodzinne) w ostatnich latach dokonano modernizacji źródeł ciepła – kotłownie węglowe zostały wymienione na zautomatyzowane źródła ciepła opalane gazem płynnym, olejem opałowym i w niektórych przypadkach również gazem ziemnym, jeżeli był dostępny.

Telekomunikacja – miasto i gmina należą do radomskiej strefy numeracyjnej i rejonu telekomunikacji w Szydłowcu. Potrzeby telefoniczne zapewnia centrala analogowa 3888 NN w oparciu o przebiegające przez gminę światłowody relacji Radom-Kielce (wzdłuż torów PKP) oraz światłowód Jastrząb-Chlewiska (wzdłuż drogi wojewódzkiej). Sieć telekomunikacyjna gminy obsługiwana jest przez Telekomunikację Polską S.A., „Pilicką Telefonie” oraz przez wszystkie sieci telefonii komórkowej.

Gospodarka odpadami – w zachodniej części miasta znajdują się składowisko odpadów komunalnych, na które dowożone są odpady z całego obszaru gminy. Zajmuje ono powierzchnię 3,33 ha, nagromadzenie odpadów na dzień dzisiejszy wynosi 15000 Mg. W chwili obecnej wprowadzana jest wieloworkowa segregacja odpadów bezpośrednio w miejscu ich powstawania.

Warunki mieszkaniowe na terenie miasta i gminy są zadowalające. Wskaźniki przedstawiają się następująco:

- ogół zamieszkałych zasobów mieszkaniowych w mieście i gminie Szydłowiec liczy 5387 mieszkań,
- przeciętnie 3,66 osoby przypada na jedno mieszkanie,
- na 1 izbę przypada 0,9 osoby,
- średnia powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 69,1 m², a w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowi 18,9 m²,
- statystyczne mieszkanie posiada przeciętnie 3,71 izby.

Instytucje społeczne

Na terenie Miasta i Gminy Szydłowiec funkcjonują następujące instytucje publiczne:

- w Szydłowcu: Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Państwowa Straż Pożarna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy,
- Służba Zdrowia – placówki podstawowej opieki zdrowotnej w Szydłowcu (2) i w Wysokiej i Majdowie, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy (30 miejsc dla osób czasowo wymagających opieki i pielęgnacji), specjalistyczne przychodnie w Szydłowcu: ortopedyczno-urazowa, chirurgiczna, urologiczna, onkologiczna, okulistyczna, neurologiczna, dermatologiczna, poradnia gruźlicy i chorób płuc, diabetologiczna, kardiologiczna, endokrynologiczna, ginekologiczno-położnicza, zdrowia psychicznego,

leczenia uzależnień od alkoholu,

- Oświata: w Szydłowcu: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. WOP (jedyna placówka szkolna na terenie gminy posiadająca internat) i Centrum Kształcenia Praktycznego w Szydłowcu, 2 szkoły gimnazjalne w Szydłowcu i gimnazjum w Majdowie, Publiczne Szkoły Podstawowe w: Szydłowcu, Wysokiej, Majdowie, Sadku, Zdziechowie i Wysocku, Przedszkola w Szydłowcu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Stan instytucji oświatowych w gminie w roku szkolnym 2005/2006 przedstawia poniższa tabela:

Placówka oświatowa	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia użytkowa w m ²	Sale gimnastyczne
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Szydłowcu	692	54	27	3187,54	1
Zespół Szkół – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Szydłowcu	403	27	9	512,3	1
Zespół Szkół – Publiczna Szkoła Podstawowa w Majdowie	181 (28-klasy „0”)	13	10	3342,54	Sala gimnastyczna (pow. 288m ²) Sala do gimnastyki korekcyjnej (pow.18,09m ²)
Publiczna Szkoła Podstawowa w Sadku	76	12	10	882,79	1
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wysokiej	65	9	6	760	1 (pow. 130m ²)
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wysocku	73	10	6	260	brak
Publiczna Szkoła Podstawowa w Zdziechowie	89	13	6	379,14	brak
Zespół Szkół – Publiczne Gimnazjum nr 1 w Szydłowcu	402	32	15	914	1
Zespół Szkół – Publiczne Gimnazjum w Majdowie	88	11	6	856,95	Siłownia (pow.58,15m ²)
Publiczne Gimnazjum nr 2 w Szydłowcu	410	37	19	2378,3	1
Przedszkole Samorządowe nr 2 w Szydłowcu	76 (6 niepełnosprawnych)	11	6	1521	brak

Przedszkole Samorządowe nr 3 w Szydłowcu	81	8	4	841,1	Sala do gier i zabaw ruchowych
--	----	---	---	-------	--------------------------------

*wg danych szkół z terenu gminy Szydłowiec

- Kultura: Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek z Biblioteką Publiczną, Biblioteka Pedagogiczna oraz biblioteki przy wszystkich szkołach, Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych
- Bezpieczeństwo: Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna w Szydłowcu, jednostki OSP w miejscowościach: Jankowice, Majdów, Wola Korzeniowa, Wysoka.

Ponadto na terenie Miasta i Gminy działają następujące organizacje społeczne:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szydłowca
- Stowarzyszenie „Wspólnota Ziemi Szydłowieckiej”
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym
- Stowarzyszenie „Świetlica Nazaret”
- Stowarzyszenie Caritas „Corda Cordi”
- Szydłowieckie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Najuboższym
- Stowarzyszenie Rodzin Wzajemnej Pomocy

Budżet Miasta i Gminy Szydłowiec

Strukturę dochodów gmin Szydłowiec (w mln. zł) w latach 2000- 2005 obrazuje poniższa tabela:

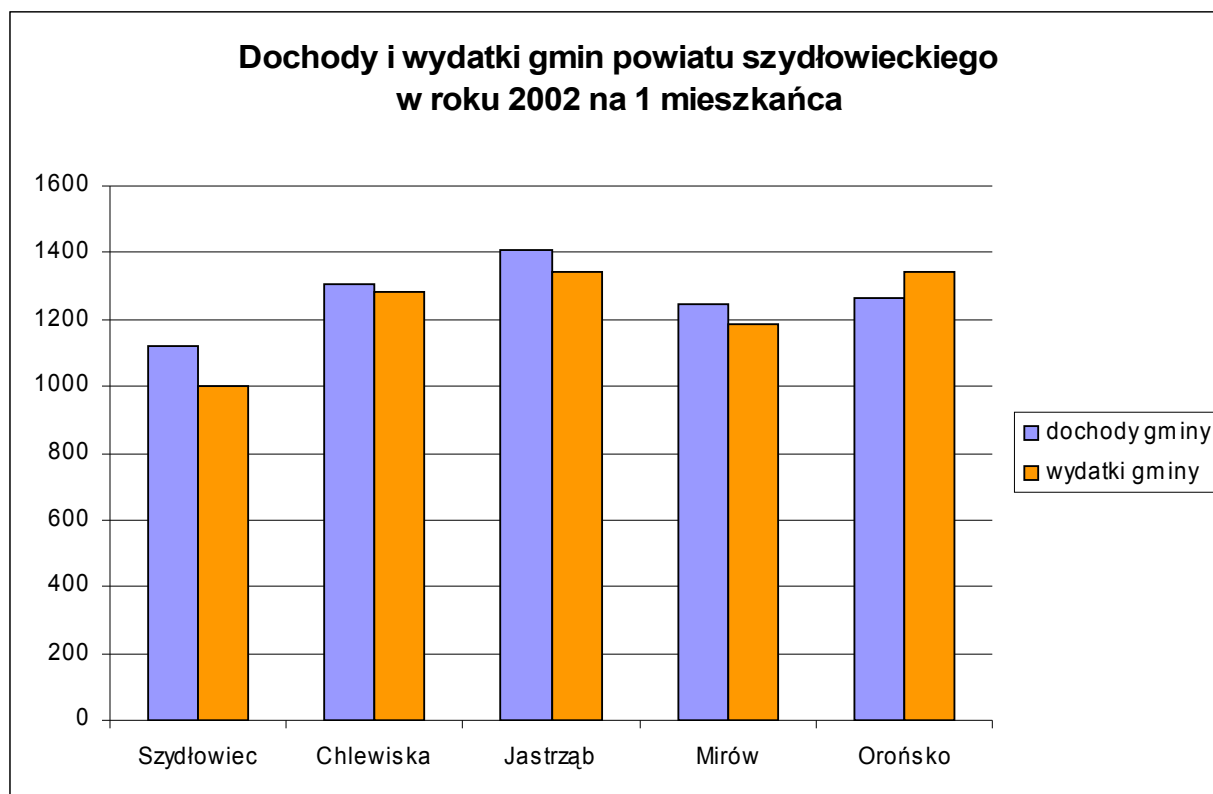
Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dochody własne	6117	6215	6194	7457	8670	9432
Dotacje celowe z budżetu państwa	1747	3093	3470	2665	4017	6575
Subwencja ogólna	11800	10527	12183	13709	13663	13969
Środki na dofinansowanie zadań własnych	5344	35	71	71	71	81
Dochody ogółem	25008	19870	21884	26421	26421	30057

*wg danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

Wydatki budżetu Miasta i Gminy Szydłowiec w latach 2000-2005:

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Wydatki ogółem	30605	20055	19467	21521	25236	30886
na inwestycje	13223	1579	1367	224	750	1399

*wg danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

*wg Roczników Statystycznych Województwa Mazowieckiego

Gospodarka

W mieście i gminie Szydłowiec działalność gospodarczą prowadzi ok. 4000 podmiotów, głównie w branżach: usługi transportowe, usługi budowlane, mechanika samochodowa, sklepy spożywcze z napojami alkoholowymi, sklepy przemysłowe, zakłady gastronomiczne, restauracje, bary piwne, pośrednictwo handlowe, handel okrężny artykułami rolno-spożywczymi i przemysłowymi. Pracujący w gospodarce narodowej stanowią dość liczną grupę ponad 20 % ludności w wieku produkcyjnym.

Największymi zakładami pracy na terenie gminy Szydłowiec są:

- Zakład Elektroniki Przemysłowej „Profel” - zatrudniający ok. 350 pracowników,
- Huta Szkła „Gracja” – zatrudnia ok. 200 osób, producentem szkła stołowego, galanteryjnego i ręcznie zdobionego,
- Spółdzielnia Inwalidów „Elektron” – zatrudnia 150 osób, w tym 74 osoby niepełnosprawne,
- Zakład Przetwórstwa Kamienia Budowlanego „SKALBUD” w Szydłowcu,
- Produkcja Wózków Widłowych „TOLMEX TRUCK” w Szydłowcu,
- Zakłady Przetwórstwa Skórzanego (garbarnie) w Szydłowcu,

- Wytwórnia Kosmetyków „DELTA” w Szydłowcu.
- Institucje z otoczenia biznesu funkcjonujące w mieście Szydłowiec:
- Banki: Powszechna Kasa Oszczędności – Bank Państwowy, Bank
 - Przemysłowo-Handlowy Powszechny Bank Kredytowy S.A., Bank Spółdzielczy,
 - Szydłowieckie Forum Gospodarcze - stowarzyszenie,
 - Cech Rzemiosł Różnych i Spółdzielnia Rzemieślnicza „Rzemiosł Różnych”.
 - Urząd Skarbowy.

2.1. Sytuacja demograficzna Miasta i Gminy

Teren gminy Szydłowiec zamieszkuje 20138 osoby (wg danych Urzędu Miejskiego, stan na dzień 31.12.2005) w tym 12675 osób mieszka w mieście. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie wynosi 145,9 osób na 1 km². Na 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety.

Zmiany w zasobach ludzkich Miasta i Gminy Szydłowiec przedstawiają poniższe zestawienia.

Liczba ludności Miasta i Gminy w latach 2000-2005 (stan na 31.12):

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba ludności	20466	20433	20332	20215	20162	20138
w mieście	13020	12951	12860	12780	12714	12657
w gminie	7445	7483	7472	7435	7448	7481
Mężczyźni	10121	10129	10076	10004	9960	9953
Kobiety	10345	10304	10256	10211	10202	10185
Kobiety na 100 mężczyzn	102,21	101,72	101,78	102,06	101,42	102,33
Ludność na 1 km ²	148,3	148,1	147,3	146,5	146,1	145,9

*wg danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

Liczba ludności według wieku i płci w (stan na 31.06.2005r.):

Wiek	0-4		5-19		19-65	19-60	pow. 65	pow. 60	Razem		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
w	324	297	1321	1135	3929	3820	404	888	5978	6140	12118

mieście											
na wsi	198	195	854	808	2116	1767	433	904	3601	3674	7275
Ogółem	522	492	2175	1943	6045	5587	837	1792	9579	9814	19393

*wg danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba ludności według ekonomicznych grup wiekowych w 2005 roku (stan na 31.06):

Liczba ludności	w wieku:					
	przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
Gmina ogółem	4415	2094	12349	5928	2629	1792
w tym: miasto	2591	1202	8235	4050	1292	888

*wg danych Głównego Urzędu Statystycznego

Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Szydłowiec przedstawia się następująco:

Wykształcenie	Liczba osób
wyższe	1232
policealne	558
średnie ogólnokształcące	1387
średnie zawodowe	3431
zasadnicze zawodowe	3686
podstawowe ukończone	4895
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	990
nieustalone	100

* Narodowy Spis Powszechny, Szydłowiec 2002

Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Szydłowiec w liczbach bezwzględnych w latach 1999-2003 wynosił:

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Przyrost naturalny ogółem	58	98	66	37	19
Przyrost naturalny w mieście	36	62	58	35	34

*wg danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

W latach 1999-2003 na terenie gminy Szydłowiec utrzymuje się dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego. W roku 2002 wskaźnik przyrostu naturalnego

dla powiatu szydłowieckiego 65 osób (1,6‰), a dla województwa mazowieckiego -4670 osób (-0,9‰).

Saldo migracji w liczbach bezwzględnych w latach 1999-2003 wynosiło:

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Saldo migracji ogółem	269	269	177	125	199
Saldo migracji w mieście	138	138	118	66	116

*wg danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu

Saldo migracji dla powiatu w roku 2002 wynosiło -112 osób (-2,7‰), a dla województwa – 12.166 osób (+2,4‰).

Pozytywne zjawiska demograficzne na terenie gminy Szydłowiec:

- stosunkowo wysoki przyrost naturalny (najwyższy w 2000 roku - 79‰, w ostatnich latach zmniejszający się),
- dodatnie, a nawet rosnące saldo migracji zarówno w mieście jak i na terenach wiejskich,
- względna równowaga struktury płci – średni gminny wskaźnik feminizacji wynosi 102 kobiety/100 mężczyzn,
- dosyć wysoki udział osób w wieku mobilnym,
- znaczny udział ludności w wieku produkcyjnym – 64,24% (dla miasta 68,79%),
- w wieku produkcyjnym nieznaczna przewaga mężczyzn (głównie na obszarach wiejskich), świadczący o względnie dużym potencjale siły roboczej.

Niekorzystne trendy w procesach demograficznych zachodzących w gminie Szydłowiec dotyczą przede wszystkim:

- znaczne zróżnicowanie przestrzenne i wielkościowe udziału ludności w wieku poprodukcyjnym – starzenie się wsi i młodość miasta,
- niewiele ponad 6% ludności gminy ma wyższe wykształcenie.

3. Charakterystyka problemów społecznych Miasta i Gminy Szydłowiec

Ustawa o „pomocy społecznej”, z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593), nakłada na gminy obowiązek świadczenia pomocy społecznej mieszkańcom, którzy tego potrzebują. Do obowiązkowych zadań gminy (wg art. 17 Ustawy) należą m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie wszelkich zasiłków,
- świadczenie usług opiekuńczych,
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- organizowanie świetlic, klubów, ognisk środowiskowych,
- organizowanie pracy socjalnej,
- sprawianie pogrzebu (w tym również bezdomnym),
- zapewnienie środków na wynagrodzenie dla pracowników oraz warunków do realizacji powyższych zadań.

Pomoc społeczna to nie tylko świadczenia pieniężne, ale także świadczenia w naturze, poradnictwo specjalistyczne (np. psychologiczne i prawne), praca socjalna.

3.1. Obszary problemów społecznych objęte pomocą socjalną zgodnie z Ustawą „o pomocy społecznej”

W gminie Szydłowiec problemami opieki społecznej zajmuje się przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który współpracuje z innymi instytucjami społecznymi i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy. Najbardziej dotkliwymi problemami występującymi w gminie Szydłowiec od wielu lat są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność bądź długoletnia choroba członka rodziny oraz wielodzietność. Z w/w powodów MOPS w Szydłowcu wypłaca największe liczby świadczeń, często są to świadczenia celowe, przyznawane jednorazowo, na pokrycie podstawowych potrzeb bytowych (koszt leków i leczenia, odzież, żywność, opał).

Ubóstwo

Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie, uznawanych za niezbędne, potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochrona zdrowia, wykształcenie.

Ubóstwo jest obecnie jednym z poważniejszych powodów przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiające się dysproporcje w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować m.in. trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne, np.:

- *zmniejszenie popytu na towary, chłonności rynku i zahamowania rozwoju gospodarczego,*
- *utrudnienie lub uniemożliwienie korzystania z szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia,*
- *wzrost przestępczości (przestępstwa przeciw mieniu) i patologii społecznych (narkomania, bezdomność).*

Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia.

Ubóstwo jest zjawiskiem coraz bardziej znaczącym na terenie gminy Szydłowiec. Szczególnie widoczny jest ten problem w szkołach, gdzie istnieje potrzeba dożywiania dzieci czy sfinansowania im wyprawek szkolnych.

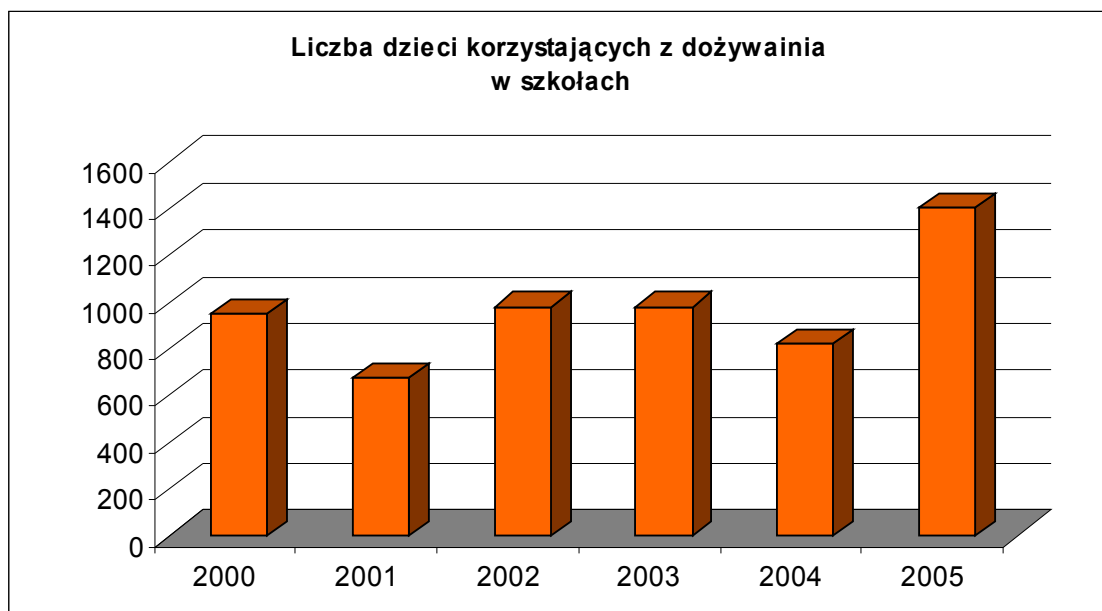
Z pomocy MOPS w Szydłowcu z powodu ubóstwa w latach 2000-2005 skorzystała następująca liczba rodzin:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	904	1014	823	1107	1275	1060

*dane MOPS w Szydłowcu

Powyższe dane wykazują liczbę rodzin ubogich (tzn. osób o dochodach poniżej kryterium dochodowego) korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu. Ponieważ ubóstwo jest spowodowane różnymi czynnikami, np. bezrobociem, bezradnością w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego czy alkoholizmem członka rodziny, nie zawsze jest główną przyczyną przyznania pomocy. Mimo wszystko liczba rodzin korzystających z takiej pomocy systematycznie rośnie. Pomoc z tytułu ubóstwa

przyznawana jest na podstawie: informacji o dochodach z Urzędu Skarbowego, zaświadczeniach o osiągniętych dochodach, odcinków rent i emerytur. Nie wszystkie rodziny żyjące poniżej minimum socjalnego, którym przysługuje pomoc, zgłaszają się o wsparcie powodowani wstydem czy dumą, z kolei inne rodziny nadużywają swych uprawnień. Kryterium dochodowe przyznawania pomocy nie jest zatem wymierne, dlatego też liczba rodzin ubogich w gminie może być inna niż liczba przyznanych zasiłków z tego tytułu.

Jedną z form pomocy dla osób ubogich jest przyznawania dodatków mieszkaniowych w ostatnich latach zasiłki przyznano następującej liczbie gospodarstw:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba gospodarstw	810	863	689	689	498	466

*dane MOPS w Szydłowcu

Poza zasiłkami finansowymi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy również pomoc rzeczową dla osób ubogich. Na przełomie listopada i grudnia, we współpracy z Szydłowieckim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Najuboższym, od kilku lat prowadzona jest zbiórka artykułów żywnościowych, chemicznych, odzieży i obuwia z przeznaczeniem na paczki świąteczne dla rodzin wielodzietnych, matek samotnie wychowujących dzieci i rodzin o najniższych dochodach. W roku 2005 Stowarzyszenie realizowało swą działalność statutową poprzez:

- realizację programu „Pomoc osobom bezdomnym i ubogim w okresie zimy” – zakupiono opał dla 50 rodzin (w tym 7 osób bezdomnych) za kwotę 13.266,66 zł,
- realizację zadania „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności UE 2004/2005” – 26 ton żywności (mleko, ryż, makaron, mąka) rozdzielono wśród 600 rodzin,
- zbiórkę ziemioplodów; zebrano ponad 750 kg płodów rolnych i przekazano je na dożywianie dzieci w szkołach na terenie gminy,
- bożonarodzeniowa zbiórka artykułów żywnościowych, odzieży i obuwia oraz artykułów chemicznych z przeznaczeniem na paczki świąteczne.

Przygotowano 269 paczek żywnościowych, odzież rozdano według potrzeb.

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Najuboższym jest organizacją społeczną pomagającą osobom i rodzinom najuboższym z terenu powiatu szydłowieckiego. Celem jego działań jest organizowanie poradnictwa i doradztwa, promocja problemu oraz zapobieganie zjawisku marginalizacji społecznej – współpraca w tworzeniu Klubu Integracji Społecznej.

Jednym z widocznych przejawów ubożenia społeczeństwa problem niedożywionych dzieci. Niektóre rodziny same zgłaszają wnioski do MOPS o dożywianie dzieci lub też informacja płynie z placówki oświatowej. Liczbę dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkołach na terenie gminy Szydłowiec przedstawia poniższa tabela:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba dzieci	948	676	980	981	823	1404
Liczba rodzin	464	b.d.	530	539	420	521

*dane MOPS w Szydłowcu

W roku 2004 w szkołach wydano ogółem 47.651 posiłków dla dzieci

z najuboższych rodzin. Średni koszt posiłku wynosił 2,49 zł (w roku 1999 jeden posiłek kosztował 1,85 zł). Większość dzieci jest dożywianych z funduszy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie dochodów rodziców. W miesiącach październik i listopad organizowana jest akcja „Dzielmy się tym, co mamy” polegająca na zbiorze ziemiołódów i przekazaniu ich na dożywianie dzieci do szkół z terenu gminy. Pozostałe środki na dożywianie pochodzą z parafii katolickich i GKRPA.

Szkoły podstawowe i gimnazjalne w Szydłowcu, Zespół Szkół w Majowie oraz Szkoła Podstawowa w Sadku posiadają dobre zaplecze do przygotowywania dzieciom posiłku. Problemem jest brak środków na zatrudnienie dodatkowych osób do obsługi większej liczby dzieci. W szkole w Sadku w ubiegłym roku szkolnym dzieci dostawały jedynie posiłek zastępczy w roku 2005/2006 dla 48 dzieci przygotowuje się 1 danie ciepłe (koszt 1,50 zł). Szkoła w Wysokiej objęła dożywianiem 38 uczniów oferując im 1 posiłek ciepły, na przemian zupę i drugie danie. W szkole w Wysocku (35 uczniów) i w szkole w Zdziechowie (42 uczniów) dzieci otrzymują posiłek zastępczy: bułki, jogurt, owoce, herbatę.

Świetlica „Nazaret” działająca w Szydłowcu skupiająca dzieci z rodzin ubogich i patologicznych, działająca w godzinach 13.00-17.30, oferuje dzieciom podwieczorek zorganizowany dzięki pomocy sponsorskiej oraz GKRPA. Do Świetlicy uczęszcza ok. 100 dzieci, ubóstwo wśród nich jest bardzo widoczne.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 2005 roku wprowadzono Rządowy program wieloletni „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Program jest elementem polityki społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej państwa w zakresie: poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży. Celem programu jest zagwarantowanie posiłków, w tym posiłku gorącego, osobom samotnie gospodarującym lub osobom w rodzinie, jeśli dochód na jednego członka nie przekracza 150% kryterium dochodowego (tj. 1,5x316 zł). W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub, gdy przyznanie pomocy w takiej formie byłoby nieuzasadnione, pomoc może być przyznana w postaci zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności.

Adresatami programu są przede wszystkim:

- uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów,
- dzieci młodsze (0-7 lat) z rodzin spełniających przyjęte kryterium dochodowe,
- uczniowie szkół ponadgimnazjalnych,
- osoby starsze (powyżej 65 roku życia), chore i niepełnosprawne.

Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie pomocy osobom pochodzącym ze środowisk wiejskich. Przewidywany udział gmin w ogólnej kwocie środków na dożywianie ma wynieść 40% w skali roku. Pozostała część środków ma

pochodzić z rezerwy celowej budżetu państwa – dotację tę otrzymuje gmina po złożeniu wniosku u wojewody.

W roku 2005 Ośrodek realizuje program rządowy w formie zorganizowania posiłków dla dzieci i młodzieży szkolnej (1404 dożywianych dzieci) oraz w formie zasiłków celowych na zakup żywności lub opłacenia posiłku dla pozostałych potrzebujących. Programem objęto 23 osoby dorosłe. Ogólny koszt posiłków wynosił 251.916 zł.

3.1.2. Sieroctwo

Sieroctwo jest sytuacją społeczną i prawną, jak również stanem psychicznym dziecka pozbawionego rodziców na skutek śmierci (sieroctwo naturalne) lub na skutek rozbitcia rodziny (sieroctwo społeczne).

W obecnych czasach sieroctwo społeczne jest wynikiem, w większości przypadków, patologii społecznych – sierotami są dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Czynnikiem, które wpływają na powstawanie tzn. sieroctwa patologicznego są m.in.:

- *przemoc,*
- *nie poczuwanie się do odpowiedzialności za dzieci,*
- *niewłaściwa atmosfera panująca w domu oraz konflikty rodzinne,*
- *popelnianie błędów wychowawczych,*
- *zła sytuacja rodziny: materialna mieszkaniowa, problemy społeczne – bezrobocie, ubóstwo, itp.,*
- *brak związków uczuciowych między członkami rodziny, a szczególnie brakiem miłości do dziecka.*

Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Na terenie gminy nie funkcjonują państwowe ani rodzinne domy dziecka (1 rodziny dom dziecka w powiecie). Opiekę nad dziećmi częściowo lub w pełni pozbawionymi opieki ze strony rodziców biologicznych sprawują tzw. rodziny zastępcze. Na terenie gminy Szydłowiec istnieje kilkanaście takich rodzin (w powiecie ok. 30, w których wychowuje się ponad 40 dzieci).

Organizowaniem pobytu dzieci w rodzinach zastępczych zajmuje się głównie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu.

3.1.3. Bezdomność

Osobą bezdomną w polskim porządku prawnym (art. 6 pkt.8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest osoba niezamieszkująca w lokalu

mieszkaniowym w rozumieniu przepisów o ochronie lokatorów i mieszkaniowym zasobie Miasta i Gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Bezdomność spowodowana może być:

- czynnikami społecznymi – m.in. brakiem miejsc dla rencistów, emerytów osób starszych w domach pomocy społecznej, zaburzonym procesem usamodzielniania się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- czynnikami związanymi z patologiami i chorobami; bezdomności sprzyjają m.in. alkoholizm, narkomania, przestępczość, rozpad rodziny, odrzucenie i brak opieki ze strony najbliższych
- czynnikami natury psychologicznej – świadomy wybór sposobu życia i odmiennego systemu wartości;
- czynnikami natury prawnej – bezradność osób wobec niepowodzeń związanych z ich życiem.

W myśl ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej bezdomnemu należy się tymczasowe miejsce noclegowe, odzież i posiłek, a w niektórych przypadkach również zasiłek i inne formy pomocy.

Osoby bezdomne często w sposób automatyczny zostają wyrzucone poza margines społeczeństwa, co bardzo utrudnia im powrót do normalnego życia. Bezdomność jest w chwili obecnej jednym z groźniejszych zjawisk patologii społecznej, ponieważ jego skala systematycznie rośnie

Problem bezdomności na terenie gminy Szydłowiec zaczyna się pojawiać. W roku 2005 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił schronienia 7 osobom bezdomnym. Są to mężczyźni po wyjściu z zakładu karnego lub po rozwodzie. Gmina dysponuje jedynie barakiem komunalnym w miejscowości Świerczek (2 pomieszczenia) nie gwarantującym właściwych warunków socjalnych. Osoby przebywające tam mają w okresie zimowym opłacony 1 ciepły posiłek w Barze na terenie miejscowości oraz – w ramach umowy z Nadleśnictwem Sadek – możliwość pozyskania drewna na opał w okolicznych lasach. Osobom tym przyznawane są również zasiłki celowe, głównie na opał lub wyżywienie.

3.1.4. Bezrobocie

Za bezrobotną uznaje się osobę, która do dnia 31 maja 2004 r. spełniała kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o „zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu” (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, z późn. zm.), a także osobę, która od 1 czerwca 2004 r. spełnia kryteria

określone w art. 2 ust.1, pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o „promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).

Bezrobocie to sytuacja, kiedy większa lub mniejsza liczba osób zdolnych do pracy i pracy tej poszukująca nie znajdzie zatrudnienia. Bezrobocie rozumie się jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Bezrobocie jest poważną kwestią społeczną, która dotyczy znacznych obszarów społecznych oraz która kumuluje szereg negatywnych cech położenia materialnego i społecznego.

W chwili obecnej zjawisko to jest najbardziej niepokojącym problemem społecznym, ponieważ dotyka jego szerokie kręgi, a straty jakie za sobą niesie są trudne do oszacowania. Problemu tego nie jest w stanie rozwiązać gmina czy powiat, które starają się minimalizować jego skutki.

Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),
- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

Osoby bezrobotne mogą korzystać z różnych form pomocy finansowanych z Funduszu Pracy. Są to:

- programy pasywne:
 - zasiłki dla bezrobotnych,
 - świadczenia przedemerytalne,
 - wcześniejsze emerytury finansowane przez ZUS
- programy aktywne:
 - pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe
 - szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych i zasiłki szkoleniowe,
 - prace interwencyjne i roboty publiczne,
 - aktywizacja zawodowa absolwentów,
 - przygotowanie zawodowe młodocianych,
 - pożyczki na tworzenie małych przedsiębiorstw,
 - dopłaty dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne.

Pomocą dla osób bezrobotnych z terenu gminy zajmuje się głównie Powiatowy

Urząd Pracy w Szydłowcu. Działania te wspierane są również przez Urząd Miejski w Szydłowcu, który stara się doraźnie pomóc poprzez zlecenie prac interwencyjnych, czy organizowanie staży absolwenckich.

Dane na temat bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Szydłowiec przedstawiają poniższe zestawienia

Bezrobotni z terenu Miasta i Gminy Szydłowiec zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szydłowcu w latach 2001-31.11.2005:

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	31.11.2005
Liczba osób bezrobotnych ogółem	3224	3216	3121	3011	3082
Kobiety	1836	1643	1596	1507	1631

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu

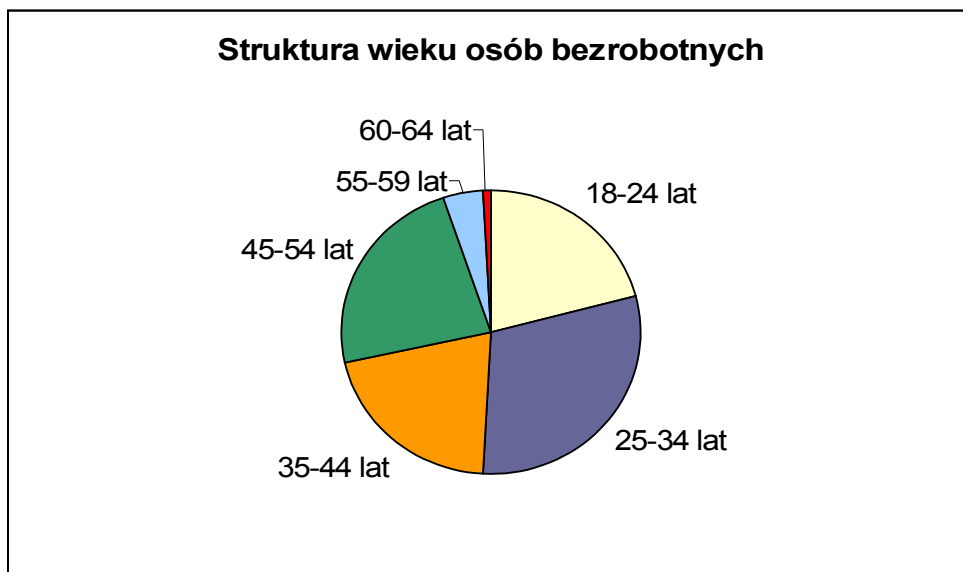
W danych z roku 2005 bezrobotne kobiety stanowiły 52,9% ogółu osób pozostających bez pracy. Szacuje się, że ok. 25% osób w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy, a 72% bezrobotnych stanowią osoby z terenów wiejskich gminy. Na koniec roku 2005 stopa bezrobocia na terenie gminy Szydłowiec wynosiła 39,9%.

Osoby bezrobotne w latach 2001-2005 według poziomu wieku:

Wiek	2001	2002	2003	2004	31.11.2005
18-24 lat	762	755	684	650	640
25-34 lat	926	916	918	865	929
35-44 lat	821	801	750	710	642
45-54 lat	635	659	680	662	707
55-59 lat	68	70	72	106	136
60-64 lat	12	15	16	18	28
Ogółem	3224	3216	3121	3011	3082

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu

Osoby bezrobotne w wieku mobilnym (do 44 lat) stanowią 71,7% bezrobotnych. Największą grupę osób pozostających bez pracy stanowią osoby w wieku 25-34 lata – statystycznie osoby najlepiej wykształcone, po ukończeniu studiów wyższych, ale bez doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia na terenie gminy Szydłowiec w latach 2001-2005:

Wykształcenie	2001	2002	2003	2004	31.11.2005
wyższe	167	178	159	140	168
policealne i średnie zawodowe	725	791	754	729	781
ogólnokształcące	221	214	227	220	261
zasadnicze zawodowe	1366	1331	1331	1281	1242
gimnazjalne	745	702	650	641	630
Ogółem	3224	3216	3121	3011	3082

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu

40% ogółu bezrobotnych posiada wykształcenie zawodowe, a 20,4% wykształcenie gimnazjalne. Oznacza to, że większość bezrobotnych ma niskie kwalifikacje zawodowe, co znacznie utrudnia im znalezienie pracy.

Liczba osób bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy:

Czas poszukiwania pracy	2001	2002	2003	2004	31.11.2005
do 1 miesiąca	1836	1583	1178	577	167
od 1 do 3 m-cy	103	127	186	294	377
od 3 do 6 m-cy	126	172	235	298	370
od 6 do 12 m-cy	186	201	265	391	447
od 12 do 24 m-cy	288	308	334	446	609
powyżej 24 m-cy	658	824	923	1005	1112
Ogółem	3224	3216	3121	3011	3082

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Szydłowcu

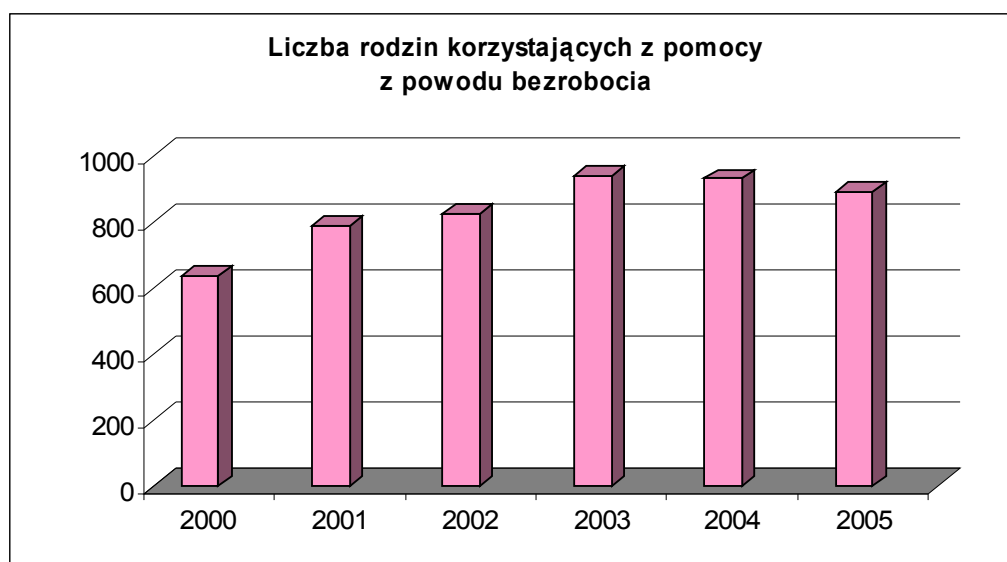
Ponad 55% bezrobotnych to osoby długotrwale pozostające bez pracy, nie posiadające prawa do zasiłku.

Powiatowy Urząd Pracy w Szydłowcu organizuje szkolenia grupowe dla osób bezrobotnych, np.: „Jak prowadzić terapię pedagogiczną osób niepełnosprawnych”, oraz kursy zawodowe związane z przekwalifikowaniem, np.: spawacz, operator wózka widłowego, pracownik ochrony, operator koparki, palacz c.o., podstawy obsługi komputera i podstawy księgowości komputerowej. Kursy i szkolenia finansowane są z Funduszu Pracy. PUP kieruje osoby bezrobotne do tzw. prac interwencyjnych (na zgłoszenie zakładu pracy, obowiązek zatrudnienia osoby przyjętej na prace interwencyjną) oraz do robót publicznych (na zgłoszenie samorządu lokalnego). Istnieje również możliwość uzyskania pożyczki z Funduszy Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Wiele rodzin pozbawionych podstawowych środków do życia, z racji braku pracy, zwraca się o pomoc do MOPS. W latach 2000-2005 z pomocy społecznej skorzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	634	788	822	939	931	891

*dane MOPS w Szydłowcu

Zjawisko bezrobocia jest na terenie gminy bardzo powszechne. Pracownicy oświaty zauważają ten problem niemal w co drugiej rodzinie. Istnieją problemy z odpłatnością za przedszkole, ubezpieczeniem w szkole, wyposażeniem dziecka w potrzebne pomoce naukowe oraz zapłata za wycieczki i inne atrakcje organizowane w szkołach. Ponad 87% ankietowanych gimnazjalistów

stwierdza, że bezrobocie jest problemem dnia codziennego.

Najwięcej miejsc pracy (poza rolnictwem indywidualnym) na terenie gminy oferuje:

- przemysł – ok. 830 miejsc pracy na terenie miasta i ok. 170 na terenie gminy,
- edukacja, ochrona zdrowia i opieka społeczna – 680 miejsc pracy w Szydłowcu, ok. 100 w gminie,
- administracja publiczna i obrona narodowa – ok. 360 miejsc pracy.

Na terenie miasta Szydłowiec zlokalizowana jest Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” – Podstrefa Szydłowiec, która obejmuje obszar zwarty 14,8 ha.

Przyczyny bezrobocia oraz postawy osób pozostających bez pracy są bardzo różne. Przyczynami mogą być:

- wyż demograficzny – zjawisko dotyczące całego kraju,
- likwidacja zakładów pracy zatrudniających większą liczbę osób,
- problemy z uprawą roli (brak rynków zbytu, niedostosowanie się do norm)
- brak motywacji do pracy w oparciu o przeświadczenie o jej nieopłacalności.

Pracownicy socjalni, stykający się z osobami bezrobotnymi, zauważają różne postawy społeczne wynikające z tego faktu. Część osób stara się radzić na własną rękę (np. w okresie letnim sprzedaż runa leśnego), część przybiera postawę roszczeniową.

Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe, nielegalne zatrudnienie, sprzedaż runa leśnego oraz owoców i warzyw z własnej uprawy oraz pomoc społeczna i pomoc rodziny. Zabiegi te nie gwarantują stabilności finansowej rodzin, dlatego też częstym zjawiskiem jest emigracja zarobkowa.

3.1.5. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest stanem będącym efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania podstawowych czynności życiowych, tj. samoobsługa, przemieszczanie się, czynności manualne, orientacja w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego. Za osobę niepełnosprawną uznać należy „osobę, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza albo uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami społecznymi i prawnymi”.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wystawiane są przez Zespół ds.

Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS i KRUS.

Sytuacja osób niepełnosprawnych jest trudna. Niepełnosprawni fizycznie mają olbrzymie trudności m.in.: ze swobodnym poruszaniem się (bariery

architektoniczne w mieszkaniach i w budynkach użyteczności publicznej, brak środków komunikacji), tzw. samoobsługą, dostępnością do fachowej opieki medycznej i rehabilitacji, niemożnością edukacji na miarę swoich możliwości i predyspozycji. Bariery te nie tylko utrudniają ale wręcz uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w normalnym życiu. Osoby niepełnosprawne psychicznie postrzegane są zazwyczaj jako nieprzewidywalne, a co za tym idzie również niebezpieczne. Największym jednak problemem dla ludzi niepełnosprawnych są czynniki psychologiczne i społeczne – trudność w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz brak zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Liczbę osób niepełnosprawnych z terenu miasta i gminy Szydłowiec według kategorii niepełnosprawności i ekonomicznych grup wiekowych prezentuje poniższa tabela:

Wiek	Osoby niepełnosprawne								
	Prawnie			Tylko biologicznie			Ogółem		
	M	K	razem	M	K	razem	M	K	razem
Przedprodukcyjny	47	24	71	16	14	30	63	38	101
Produkcyjny	599	395	994	44	23	67	643	418	1061
Mobilny	181	118	299	14	3	17	195	121	316
Niemobilny	418	277	695	30	20	50	448	297	745
Poprodukcyjny	157	260	417	59	165	224	216	425	641
Razem	803	679	1482	119	202	321	922	881	1803

* Narodowy Spis Powszechny, Szydłowiec 2002 (M- mężczyźni, K – kobiety).

Przez osobę niepełnosprawną prawnie rozumie się osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osoba niepełnosprawna biologicznie to osoba nie posiadająca takiego orzeczenia, ale odczuwająca ograniczenie własnej sprawności w wykonywaniu podstawowych dla swojego wieku czynności.

Ankietowani, na potrzeby niniejszego opracowania, uczniowie szkół gimnazjalnych z terenu gminy zauważają obecność osób niepełnosprawnych w swoim otoczeniu (ok. 45%).

W szkołach na terenie gminy zorganizowane są klasy integracyjne, do których uczęszczają głównie dzieci z niedosłuchem. Dla 25 uczniów z upośledzeniem umysłowym stworzono klasy rewitalizacyjne.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w gminie Szydłowiec:

Wykształcenie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
---------------	-----------	---------	-------

Wyższe	31	17	48
Policealne	9	37	46
Średnie	191	196	387
- zawodowe	158	112	270
- ogólnokształcące	33	84	117
Zasadnicze zawodowe	244	97	341
Podstawowe ukończone	338	347	685
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	76	162	238

* Narodowy Spis Powszechny, Szydłowiec 2002

Jednym z problemów osób niepełnosprawnych jest występowanie w ich środowisku wysokiego poziomu bezrobocia. Głównymi problemami związanymi z bezrobociem niepełnosprawnych są:

- niższa atrakcyjność osoby niepełnosprawnej na rynku pracy,
- niedobór stanowisk pracy dla osób z niektórymi schorzeniami (brak zakładów pracy chronionej),
- niskie wykształcenie i kwalifikacje (największa liczba niepełnosprawnych bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze i podstawowe).

Aktywność ekonomiczna wśród osób niepełnosprawnych z terenu gminy wygląda następująco:

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Aktywni zawodowo	231	140	371
w tym: pracujący	157	110	267
bezrobotni	74	30	104
Bierni zawodowo (również w wieku poniżej 15 lat)	689	740	1429
Nieustalony status na rynku pracy	2	1	3

* Narodowy Spis Powszechny, Szydłowiec 2002

Zaledwie 20,5% ogółu osób niepełnosprawnych jest aktywnych zawodowo (ok. 14,8% pracuje). Zjawisko bezrobocia w tym środowisku jest poważnym problemem w gminie Szydłowiec. Z jednej strony osoby niepełnosprawne są dla pracodawców mniej atrakcyjne, z drugiej – brakuje dla nich odpowiednich miejsc pracy.

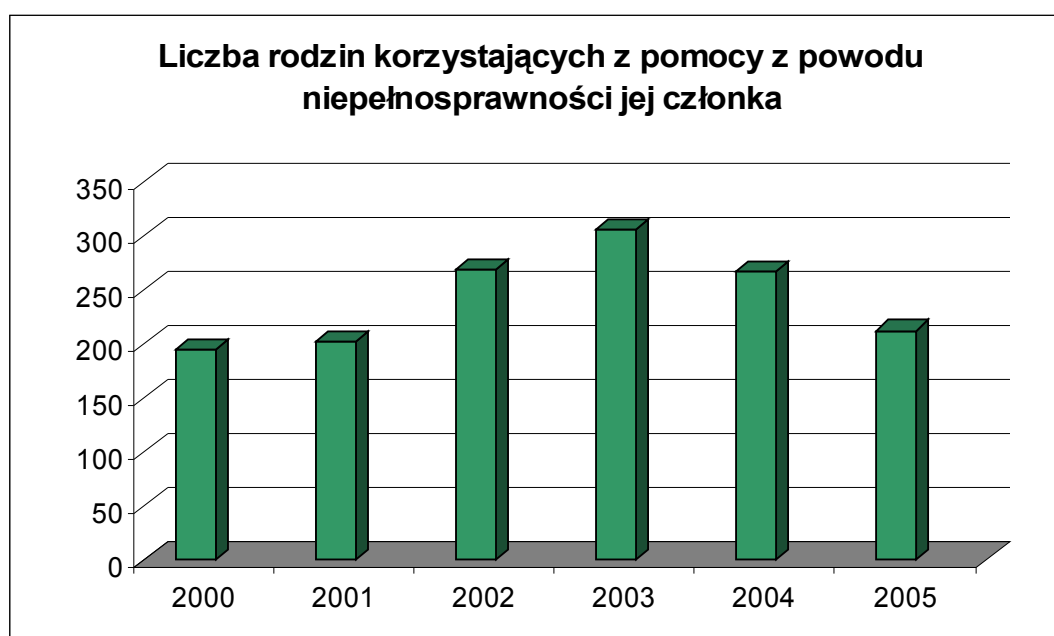
Niepełnosprawność członka rodziny często prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka spowodowana jest dużymi wydatkami na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Dlatego też

rodziny takie zwracają się o pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

W powodu niepełnosprawności z pomocy MOPS w latach 2000-2005 korzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	194	202	269	305	267	212

*dane MOPS w Szydłowcu

W roku 2004 (od 1 maja do 31 grudnia) Ośrodek w ramach świadczeń rodzinnych wypłacił 613 zasiłków na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego. Łączna kwota świadczeń wyniosła 40.890 zł, jedno świadczenie wynosiło średnio 66 zł.

Na terenie gminy Szydłowiec ułatwienia architektoniczne dla osób niepełnosprawnych posiadają: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Bank PKO S.A., Poczta Polska, Powiatowy Urząd Pracy, Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, poradnie SPZZOZ.

W Szydłowcu działa Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, współorganizator Warsztatów Terapii Zajęciowej. Stowarzyszenie organizuje

m.in. szereg imprez integracyjnych i spotkań, dzięki którym osoby niepełnosprawne mają szanse na uczestniczenie w życiu społeczeństwa. W ostatnich latach zorganizowano: zabawy choinkowe, uroczystości Dnia Matki, wycieczki do Kazimierza nad Wisłą i Nałęczowa oraz do Warszawy, festyn rekreacyjno-sportowy. Do Stowarzyszenia należy ponad 100 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu szydłowieckiego.

W Szydłowcu działają Warsztaty Terapii Zajęciowej, które mają w ciągu 4 lat przygotować osoby niepełnosprawne do życia w społeczeństwie, kwalifikowanie ich do pracy. Warsztaty działają od 17 grudnia 2002 roku, na ten cel przeznaczono 204.044 zł z funduszy PFRON. W chwili obecnej z Warsztatów korzysta 40 osób z terenu powiatu (w tym: 20 osób z miasta Szydłowca i 4 z terenu gminy) 20 mężczyzn i 20 kobiet. Są to osoby w wieku od 18 do 50 lat. Najpoważniejszym problemem osób uczestniczących w Warsztatach jest funkcjonowanie w niesprzyjającym im środowisku. Rodziny uczestników WTZ należą do raczej ubogich, poza tym występują w nich przypadki nadużywania alkoholu, przemocy fizycznej i psychicznej, kilka rodzin zalicza się do niezaradnych życiowo. WTZ dysponują 8 pracownikami terapeutycznymi: informatyczną, gospodarstwa domowego, stolarską, krawiecką, plastyczną, muzyczną, przyrodniczą i manualną oraz salą do rehabilitacji i gabinetem pielęgniarskim. Problemem jest dowóz osób niepełnosprawnych na Warsztaty – brak własnego środka transportu, konieczność korzystania z przewoźnika prywatnego.

Dziećmi niepełnosprawnymi zajmuje się Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szydłowcu. Poradnia prowadzi terapię zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, orzeka o potrzebie kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, potrzebie indywidualnego nauczania itp.

Osobami niepełnosprawnymi opiekuje się również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu. PCPR ma wspomagać działania zmierzające do rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. W tym celu Centrum współpracuje m.in. z: Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dofinansowanie do: likwidacji barier architektonicznych, turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu ortopedycznego, itp.) oraz innymi instytucjami zajmującymi się problemem osób niepełnosprawnych w powiecie.

Przez PCPR został opracowany program pomocowy dla osób niepełnosprawnych w powiecie – „Osoba niepełnosprawna w społeczności lokalnej”. Założeniem programu jest stworzenie osobom niepełnosprawnym odpowiednich warunków życia, które umożliwiłyby im pełną samorealizację na płaszczyźnie społecznej, ekonomicznej i emocjonalnej. Realizacja programu ma przebiegać poprzez likwidacje barier biologicznych, psychologicznych,

socjalnych i funkcjonalnych. Realizacja założeń programu ma uwzględniać następujące priorytety:

- rehabilitację leczniczą osób niepełnosprawnych
 - oferowanie pomocy finansowej i/lub rzeczowej w celu zakupu/pozyskania środków farmakologicznych,
 - pomoc w postaci refundacji lub dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych, sprzętu rehabilitacyjnego,
 - udostępnienie korzystania z podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,
 - propagowanie zdrowego stylu życia i oświaty zdrowotnej – zapobiegania występowaniu lub minimalizowanie niepełnosprawności poprzez racjonalne działania,
- rehabilitację społeczną
 - objęcie osób niepełnosprawnych specjalistyczną opieką prawną i psychologiczną,
 - dofinansowanie i refundacja do zaopatrzenia w urządzenia mające na celu samodzielność fizyczną, psychiczną i swobodę w komunikacji z otoczeniem,
 - stworzenie warunków integracji niepełnosprawnych ze społecznością lokalną poprzez uczestniczenie w życiu społecznym i kulturalnym, realizację obowiązku szkolnego (umożliwienie dzieciom niepełnosprawnym dostępu do szkolnictwa zgodnego z ich preferencjami i możliwościami),
 - świadczenie usług opiekuńczych w stosunku do osób samotnych,
 - organizowanie warsztatów terapii zajęciowej mającej na celu przygotowanie do pełnienia ról społecznych i powrotem na rynek pracy,
 - likwidacja barier architektonicznych: zorganizowanie transportu, likwidacja barier w domu osoby niepełnosprawnej i obiektach użyteczności publicznej,
- rehabilitację zawodową
 - promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
 - poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy
 - udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
 - organizacja szkoleń i kursów dla bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych
 - zapewnienie dostępności do oświaty (klasy integracyjne, nauczanie indywidualne, pomoc studentom),

- niwelowanie nierówności szans pomiędzy osobami niepełnosprawnymi a resztą społeczeństwa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz SPZZOZ planują stworzyć Powiatowy Zespół Pomocy Dziecku, Rodzinie i Szkole mający na celu kompleksową pomoc młodemu człowiekowi we wczesnym stadium powstawania problemu wychowawczego, rozwojowego, rehabilitacyjnego. Zespół ma współdziałać z rodziną dziecka (powołanie Grupy Wsparcia dla Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych), komisjami ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (stworzenie świetlic socjoterapeutycznych).

Ważnym elementem realizacji programu będzie podniesienie świadomości społecznej w zakresie niepełnosprawności oraz zaktywizowanie w tym celu ludności regionu.

3.1.6. Długotrwała lub ciężka choroba

Osoby przewlekłe lub ciężko chore spotykają się z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne, ponieważ często nie są w stanie aktywnie uczestniczyć w tzw. normalnym życiu. Borykają się również z: bezrobociem, utrudnieniami w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej, czy kosztownością procesu leczenia. W chwili obecnej problemem są również tzw. choroby cywilizacyjne, dotykające najczęściej ludzi młodych i w średnim wieku.

Na terenie gminy usługi medyczne świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Szydłowcu oraz ZOZ w Wysokiej i Majdowie. SP ZZOZ świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej, diagnostyki medycznej, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej (specjalistyczne przychodnie w Szydłowcu: ortopedyczno-urazowa, chirurgiczna, urologiczna, onkologiczna, okulistyczna, neurologiczna, dermatologiczna, poradnia gruźlicy i chorób płuc, diabetologiczna, kardiologiczna, endokrynologiczna, ginekologiczno-położnicza, zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień od alkoholu) pomocy doraźnej (Stacja Pogotowia Ratunkowego) oraz całodobowej opieki medycznej (Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy).

ZPO udziela całodobowych świadczeń medycznych dla osób nie wymagających leczenia szpitalnego, którym stan zdrowia nie pozwala na przebywanie w środowisku domowym. Celem ZPO jest przygotowanie pacjentów do życia w społeczeństwie, zapobieganie powikłaniom w procesie leczenia, rehabilitacja, pomoc w rozwiązywaniu problemów bio-psycho-społecznych. Zakład dysponuje 30 miejscami.

Osoby długotrwale chore z terenu gminy mogą być skierowane do Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Łaziskach (gmina Orońsko). DPS dysponuje 94 miejscami dla pacjentów, głównie osób o ograniczonej sprawności fizycznej bądź psychicznej, które wymagają stałej opieki w codziennym funkcjonowaniu. Pacjenci są pod stałą opieką lekarską, korzystają z konsultacji i porad specjalistycznych. Na potrzeby pacjentów w Domu Kombatanta funkcjonuje nowoczesne zaplecze rehabilitacyjne świadczące usługi w zakresie: fizykoterapii, kinezyterapii, hydroterapii oraz masażu. Placówka zapewnia również terapię zajęciową dobraną do możliwości i zainteresowań pensjonariuszy. DPS korzysta ze stałej pomocy finansowej i rzeczowej sponsorów, fundacji i ludzi dobrej woli.

Ciężka, długotrwała choroba wiąże się z ponoszeniem wysokich kosztów leczenia. Osoby takie często pozostają bezrobotne – ze względu na stan zdrowia nie mogą ubiegać się i podjąć pracy (ludzie w wieku produkcyjnym) lub przebywają na rencie czy emeryturze (osoby starsze). Sprawy te mają zasadniczy wpływ na sytuację materialną rodzin osób chorych.

Z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu na skutek długotrwałej choroby skorzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	55	212	274	298	285	230

*dane MOPS w Szydłowcu

Prócz zasiłków dla osób długotrwale chorych MOPS wypłaca również tzn. zasiłki pielęgnacyjne dla rodzin osób chorych lub niepełnosprawnych. Łączną liczbę rodzin objętych pomocą w latach 2000-2005 przedstawia poniższa tabela:

Zasiłki pielęgnacyjne	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin	19	24	29	38	10
Liczba świadczeń	204	219	269	274	38
Kwota świadczeń w zł	24.198	32.229	46.900	38.542	5.430

*dane MOPS w Szydłowcu

W roku 2005 MOPS w Szydłowcu oferował specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 7 podopiecznych wydatkując na ten cel kwotę w wysokości 44.000 zł. Usługami opiekuńczymi zostało objętych 22 osoby (wydatkowana kwota 194.000 zł).

Osobami długotrwale chorymi opiekuje się głównie rodzina. Dla części osób usługi opiekuńcze oferuje gmina – pomoc w postaci opieki specjalistycznej pracowników terenowych pomocy społecznej.

Zwyczajem jest również opieka nad osobami starszymi i chorymi ze strony kościoła katolickiego. Parafie przyjmują zgłoszenia od takich osób i wychodząca naprzeciw ich potrzebom rozmowy, czy korzystania ze spowiedzi.

3.1.7. Przemoc w rodzinie

Przemoc występująca w rodzinie jest jedną z najpoważniejszych dysfunkcji. Art. 207 §1 Kodeksu Karnego definiuje, iż: „przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Niestety zjawisko to stale wzrasta, jego główną przyczyną jest nadużywanie alkoholu lub alkoholizm członka rodziny. Przemoc dotyka głównie kobiety oraz dzieci. Przejawem okrucieństwa jest również tzw. „chłodna przemoc” niszcząca psychikę i poczucie wewnętrznej godności.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- *jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,*
- *siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,*
- *narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. Prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),*
- *powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na*

poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

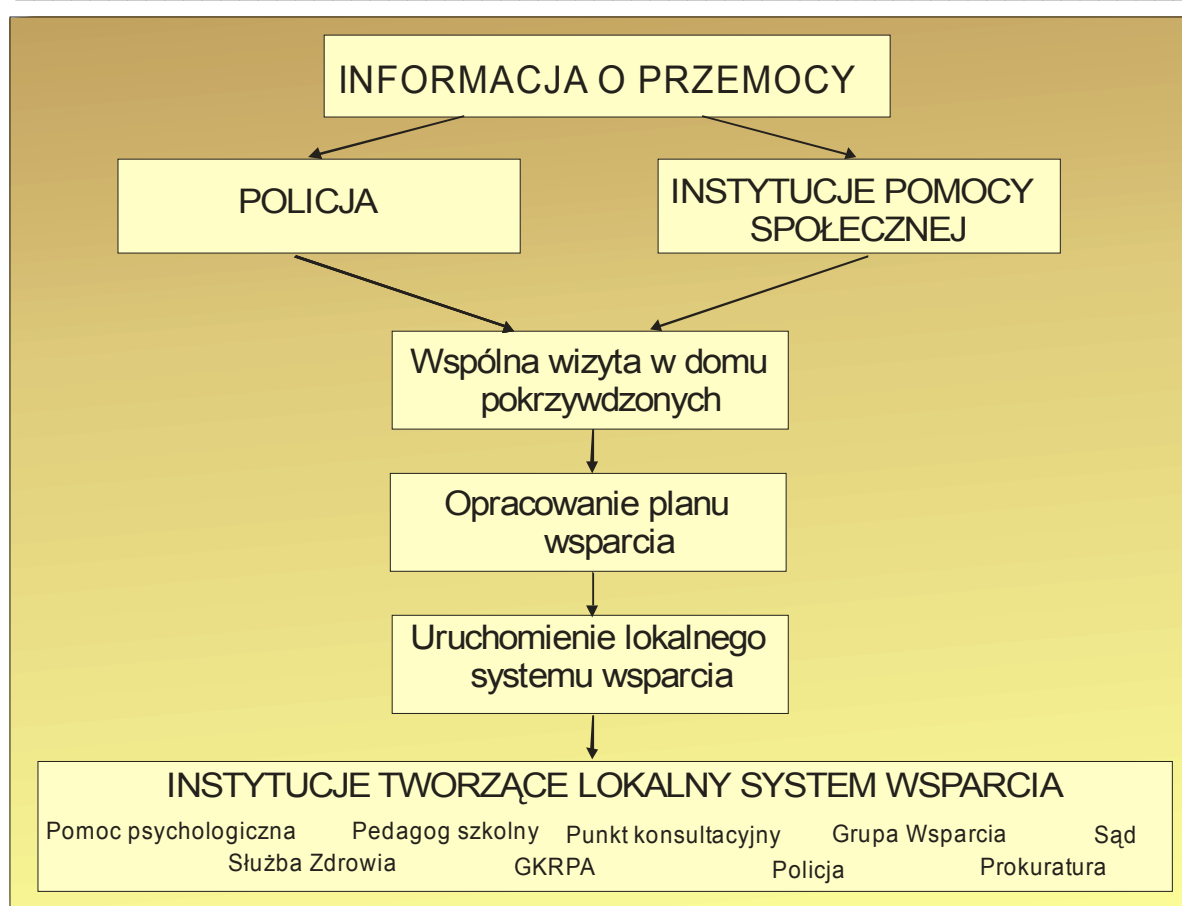
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” w Art.6. §2 określa zadania gminy tym zakresie. Należą do nich:

- *tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- *prowadzenie poradnictwa i interwencji,*
- *opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,*
- *prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.*

Zjawisku przemocy domowej towarzyszy najczęściej nadużywanie alkoholu. Skala zjawiska jest trudna do oszacowania ze względu na niską świadomość społeczną oraz niechęć do wtrącania się w sprawy rodzinne innych. Na terenie gminy działa Poradnia Psychologiczna przy Kościele Parafialnym w Szydłowcu. Poradnia prowadzi pomoc dla osób z rodzin dysfunkcyjnych, nie tylko borykających się z przemocą domową, ale i bezradnością, czy uzależnieniami. Poradnia jest otwarta dla wszystkich potrzebujących. Ponieważ Poradnia działa przy Kościele zauważa się zjawisko zmniejszenia bariery niechęci czy wstydu korzystania z takiej pomocy.

Na przemoc w rodzinie należy reagować. Informacja o niej powinna docierać do Policji, MOPS lub innej służby społecznej działającej na terenie gminy lub w najbliższym jej sąsiedztwie. Policja i MOPS przyjmując zgłoszenie powinny poinformować pokrzywdzonych o przysługujących im prawach i pouczyć sprawcę czynu. Po dobrowolnym wypełnieniu wniosku z prośbą o pomoc przez pokrzywdzonych może dojść do dalszych kroków przeciwko sprawcy. Zgłoszenie może prowadzić do wizyty w domu pokrzywdzonych, opracowaniu planu pomocy oraz uruchomieniu lokalnego systemu wsparcia.

Schemat postępowania w przypadku stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej

Pracownicy MOPS i Komisariatu Policji z terenu gminy Szydłowiec zostali przeszkoleni i przygotowani do wprowadzenia rządowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tzw. „Niebieskiej karty”. Program ten wszedł w życie w październiku 1998 roku. Jednym z jego realizatorów jest Policja, a szczególnie policjanci kompanii patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowi, którzy najczęściej spotykają się z ofiarami. Działania Policji mają na celu skuteczne reagowanie wobec przemocy w rodzinie poprzez :

- informowanie pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz możliwości korzystania z pomocy i wsparcia wyspecjalizowanych instytucji,
- rejestrację śladów i przebiegu wydarzeń oraz podjętych czynności, gromadzenie informacji z interwencji domowych i stały kontakt z zagrożoną rodziną,
- rozpoznawanie skali zjawiska i zagrożeń w rodzinie,
- motywowanie ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

W skład dokumentów wypełnianych przez policjantów wchodzi cztery „niebieskie karty”. Pierwsza tzw. meldunek – **Karta „A”** – jest wypełniana przez dyżurnego jednostki po zgłoszeniu przez patrol zakończenia czynności.

Kartę „B” wypełnia policjant przeprowadzający interwencję, w którym opisuje: szczegóły zajścia, ocenę przebiegu zdarzenia, dane o dzieciach

obecnych w mieszkaniu oraz działania podjęte wobec sprawcy.

Karta "C" zawiera informacje dla ofiary przemocy (jej prawa, możliwość ochrony) i wręczana jest w czasie interwencji. Karta zawiera rubrykę „Zanotuj przebieg zdarzenia, pamięć bywa zawodna”, gdzie pokrzywdzeni wpisują odpowiedzi na pytania: „kto i kiedy cię skrzywdził?”, „kim jest dla ciebie sprawca?”, „na czym polegała przemoc?”, „czy byli świadkowie zdarzenia?”. Pozwala to, z jednej strony, na otwarcie się ofiary przemocy, a jednocześnie stwarza dla organów procesowych i organizacji społecznych podstawę do podjęcia odpowiednich działań.

Karta "D" to prośba o pomoc wypełniana przez ofiarę przemocy.

Pokrzywdzeni decydują czy żądać pomocy „w ramach kompetencji Policji” czy zainteresowania odpowiednich służb społecznych. Wypełniony dokument nie może jednak stanowić podstawy do wszczęcia postępowania

Komisariat Policji w Szydłowcu od roku 2002 sporządza „Niebieskie Karty” skierowane przeciwko sprawcy przemocy w rodzinie. Problem występowania przemocy w latach 2002-2004 na terenie gminy Szydłowiec wg danych Komendy Powiatowej Policji przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	2002	2003	2004
Ilość interwencji ogółem	1021	1310	860
w tym: dotyczącej przemocy	690	651	310
Miejsce interwencji:			
- miasto	b.d.	173	85
- wieś		478	225
Ofiary przemocy ogółem	1287	1476	758
w tym: kobiety	479	469	254
mężczyźni	8	3	15
dzieci do lat 13	566	573	253
nieletni 13-18 lat	234	431	236
Sprawcy przemocy ogółem	690	505	249
w tym: kobiety	-	1	2
mężczyźni	690	504	247
nieletni	-	-	-
Sprawcy przemocy po alkoholu	582	505	249
Przypadki udzielenia pomocy medycznej		6	7
- poszkodowanemu	b.d.	3	4
- sprawcy		3	3
Dzieci przewiezione do szpitala, placówki, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	b.d.	8	5

* wg danych Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu

W roku 2004 zakończono 34 postępowania karne przeciwko osobom znęcającymi się nad członkami rodziny.

Policja po interwencji przekazuje informację o zastanej sytuacji w domu pokrzywdzonych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ośrodka pomocy społecznej, służby zdrowia. Policja zaobserwowała występowanie tego zjawiska zwłaszcza w środowisku osób niżej wykształconych, w rodzinach borykających się z problemem nadużywania alkoholu. Zgłoszenia pochodzą z reguły z tych samych rodzin, po interwencji dzielnicowego czasowo zanikają. Często występują przypadki recydywy. Czasem okazuje się, że dozór policyjny nie jest wystarczający, a doprowadzenie do prokuratury niemożliwe lub bardzo trudne ze względu na stosunek rodziny do sprawy. Sprawcami przemocy są głównie mężczyźni, a poszkodowanymi kobiety i dzieci.

W listopadzie każdego roku Policja i ośrodki społeczne prowadzą akację „Niebieski Tydzień”. Do komisariatów Policji mogą zwracać się osoby pokrzywdzone, aby otrzymać informację, poradę i pomoc. W tym okresie komisariaty przystosowują się do przyjęcia większej liczby interesantów. Wciąż jednak przemoc domowa jest tematem tabu, dlatego też w gminie zorganizowano spotkanie dla kobiet prowadzone przez Centrum Praw Kobiet w Warszawie.

W szkołach zjawisko przemocy domowej, zwłaszcza fizycznej, nie jest widoczne. Jako wstydlive jest ukrywane, choć szacuje się, że ok. 30% uczniów styka się z nią, nawet ze strony starszego rodzeństwa. Nauczyciele zauważają przypadki presji, przemocy psychicznej na dzieciach, objawiające się znerwicowaniem, problemami z nauką, problemami w kontaktach z rówieśnikami i otoczeniem. Uczniowie raczej nie widzą zjawiska przemocy w swoim środowisku, częściej spotykają się z tzw. „fala” lub drobnymi wymuszeniami pieniędzy. W szkołach, na terenie gminy, prowadzono m.in. programy: „Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej”, programy na temat kultury współżycia, „Jak radzić sobie z przemocą działalność agresją”.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu w ostatnich latach nie przyznawał rodzinom zasiłku z powodu występowania zjawiska przemocy domowej.

3.1.8. Ochrona macierzyństwa i wielodzietności

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna powinna być pod specjalną ochroną państwa. Zważywszy na występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych (ujemny przyrost naturalny) i gospodarczych (zmiany statusu materialnego), rodzina powinna móc liczyć na pomoc materialną, społeczną i prawną. Na środowisko rodzinne składa się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Ochrona macierzyństwa oraz pomoc dla rodzin wielodzietnych jest jednym z ważniejszych zadań opieki społecznej. Urlopy macierzyńskie, wychowawcze, zasiłki rodzinne oraz inne świadczenia (pomoc na zakup wyprawki, dofinansowanie dojazdów do szkoły) mogą okazać się znaczącą pomocą dla rodziny.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Szydłowcu z tytułu ochrony macierzyństwa w latach 2000-2005 wynosiła:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	143	121	100	108	świadczeń nie przyznano	świadczeń nie przyznano

*dane MOPS w Szydłowcu

Zasiłki rodzinne wypłacane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowcu w latach 2000-2004 przedstawia poniższa tabela:

Zasiłki rodzinne	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin	7	9	10	11	7
Liczba świadczeń	58	82	149	128	23
Kwota świadczeń	2.100	3.407	6.511	5.595	1.528

*dane MOPS w Szydłowcu

Od maja 2004 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu rozpoczyna realizację świadczeń rodzinnych. Do końca 2004 roku przyznano świadczenia rodzinne oraz dodatki do świadczeń na łączną kwotę 810.970 zł.

3.1.9. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Zaburzona struktura rodziny ujemnie wpływa na sytuację dziecka i jego więź z rodziną. Rodziny mające trudności opiekuńczo-wychowawcze w większości przypadków mają również inne dysfunkcje:

- niepełnosprawność umysłowa rodziców,
- uzależnienie,

- występowanie przemocy domowej,
- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- problemy wychowawcze dzieci występujące w domu i w szkole.

Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania. Rodziny te często korzystają z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy Szydłowiec są rodziny, które posiadają dochody finansowe i które byłyby w stanie zapewnić sobie utrzymanie, ale ze względu na brak zaradności życiowej nie są one w stanie racjonalnie ich zagospodarować. Pomoc MOPS nie dociera do wszystkich potrzebujących, ponieważ istnieją również takie rodziny, która mając problemy finansowe wstydzą się do nich przyznać.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Szydłowcu:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	26	145	339	317	126	163

*dane MOPS w Szydłowcu

W Szydłowcu funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która ma pod opieką 6928 dzieci (do 21 roku życia) z terenu całego powiatu. Poradnia zatrudnia pedagogów, psychologów i logopedów, dzięki czemu jest w stanie

świadczyć pomoc w zakresie edukacji jak i profilaktyki skierowanej zarówno do dzieci i ich rodziców. Do zadań Poradni należy:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży (efektywne uczenie się, negocjacyjne rozwiązywanie konfliktów, umiejętność komunikacji społecznej),
- profilaktyka uzależnień i udzielanie pomocy dzieciom z grup ryzyka, prowadzenie edukacji prozdrowotnej,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- pomoc w planowaniu kariery zawodowej,
- pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości uczniów mocnych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej roli rodziny i szkoły
- wczesne wspomaganie rozwoju dzieci od momentu stwierdzenia niepełnosprawności.

Zadania Poradni realizowane są poprzez: konsultacje, diagnozę, terapię, psychoedukację, doradztwo, interwencje w środowisku, mediację, rehabilitację. Prowadzone są terapie: dzieci dyslektycznych, jękających się, słabo słyszących, moczących się, autystycznych, z zaburzeniami zachowania i nadpobudliwością psychoruchową. PPP jest członkiem Ogólnopolskiego Porozumienia Przeciw Przemocy „Niebieska Linia”.

3.1.10. Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze

W ostatnich latach w Polsce można zaobserwować wzrost zjawiska przestępczości, a szczególnie przestępczości wśród nieletnich. Przepęstwa dokonywane przez ludzi młodych to przede wszystkim rozboje oraz kradzieże, jak również przestęstwa przeciwko porządkowi publicznemu. Sprawcy w chwili dokonania przestępstw najczęściej są osobami bezrobotnymi i nie uczącymi się. Pomoc społeczna powinna zatem objąć swym zasięgiem także młodzież opuszczającą placówki opiekuńczo-wychowawcze. Konieczna jest dalsza resocjalizacja trudnej młodzieży w środowisku domowym, przystosowanie jej do życia w społeczeństwie i niedopuszczenie do popełniania kolejnych wykroczeń.

Na terenie gminy Szydłowiec nie ma placówek wychowawczych dla młodzieży pozostającej w konflikcie z prawem. W ciągu ostatnich lat MOPS nie wypłacał świadczeń dla takich osób, czy dla ich rodzin. Sprawami młodzieży

opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze zajmuje się głównie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu.

Przestępczość nieletnich

Przestępczość nieletnich jest jednym ze zjawisk narastającej patologii społecznej. Przestępczość osób, które nie ukończyły 18 roku życia charakteryzuje się tym, że:

- sprawcami przestępstw w ponad 90% są chłopcy,
- w większości sprawcami są starsi uczniowie szkół gimnazjalnych i zawodowych,
- ok. 80% popełnianych przestępstw to kradzieże,
- większość przestępstw popełnianych jest pod wpływem alkoholu
- przestępcy działają w zorganizowanych grupach, często razem z dorosłymi,
- w ostatnich latach zwiększa się udział dziewcząt, które popełniają przestępstwa z użyciem przemocy,
- coraz częściej nieletni popełniają przestępstwa o znacznym ciężarze, tj. bójki, gwałty, rozboje ,a także zabójstwa, charakteryzujące się brutalnością i sadyzmem.

Zachowania przestępcze nieletnich zagrażają rozwojowi dzieci i młodzieży oraz bezpieczeństwu społecznemu.

Charakterystyka przestępczości nieletnich w powiecie szydłowieckim w latach 2002-2004:

Kategorie popełnianych przestępstw	Ilość czynów		
	2002	2003	2004
Kradzież z włamaniem	5	0	2
Rozboje, wymuszenia rozbójnicze, kradzieże rozbójnicze	33	26	3
Kradzież cudzej rzeczy	5	4	14
Przestępstwa drogowe	3	1	3
Bójka, pobicie	1	2	-
Uszkodzenia mienia	3	1	2
Inne	3	8	6
Razem	53	42	30

* wg danych Komendy Powiatowej Policji

Najwięcej czynów przestępczych nieletni dokonali na terenie gminy Szydłowiec. Były to głównie kradzieże w markecie Biedronka, dokonywane w porze dziennej. Pozostałe przestępstwa nieletni dokonywali głównie w miejscu swojego zamieszkania lub w szkole. Najczęściej są to przestępstwa dokonywane w celu osiągnięcia korzyści materialnych, rzadziej jako chęć zaimponowania kolegom. W roku 2004 zanotowano 6 przestępstw popełnianych przez dziewczęta.

Zestawienie sprawców nieletnich w poszczególnych grupach wiekowych:

Grupy wiekowe sprawców	Liczba sprawców		
	2002	2003	2004
do 13 lat	0	3	1
ukończone 13 lat	0	4	2
ukończone 14 lat	8	3	5
ukończone 15 lat	7	8	8
ukończone 16 lat	10	14	13

* wg danych Komendy Powiatowej Policji

Najwięcej przestępstw popełniają osoby, które ukończyły 16 rok życia. Większość sprawców sprawia kłopoty wychowawcze w domu i w szkole. Wśród sprawców przeważają dzieci wywodzące się z rodzin patologicznych, zagrożonych demoralizacją, często również z rodzin rozbitych lub niewydolnych wychowawczo.

Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu uczestniczy w realizacji ogólnopolskiego „Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży”. Na terenie powiatu w roku 2004 przeprowadzono 13 szkoleń dla nauczycieli i pedagogów szkolnych z zakresu procedury postępowania. Program zakłada również informowanie rodziców w związku z wylegitymowaniem nieletniego w porze nocnej (w roku 2004 sporządzono w powiecie 201 zawiadomień).

W szkołach na terenie gminy Szydłowiec prowadzone są programy profilaktyczne uświadamiające młodzieży szkodliwość działania w stresie. Nauczyciele w ciągu ostatnich lat zauważyli wzrost nieuzasadnionej agresji wśród młodzieży, źródeł upatrują w braku przykładu ze strony rodziców lub też w mediach (moda na przemoc, przemoc jako zabawa). W szkołach prowadzono m.in. programy: „Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej”, programy na temat kultury współżycia, „Jak radzić sobie z przemocą działalność agresją”. Aktywną działalność profilaktyczną w zakresie pomocy dla nieletnich sprawców wykroczeń prowadzi również Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu. W roku 2004 odbyło się łącznie 161 spotkań z dziećmi i młodzieżą, 43 spotkania z rodzicami i pedagogami przeprowadzone przez Zespół ds. Patologii

i Nietletnich. Na spotkaniach przedstawiono zagadnienia związane z odpowiedzialnością prawną za czyny karalne, uzależnienia i zagrożenia związane z uzależnieniami, pedofilia i przemoc oraz bezpiecznego zachowania się na drodze.

3.1.11. Trudności w integracji osób posiadających status uchodźcy

Status uchodźcy otrzymują osoby, które opuściły swój kraj zazwyczaj z przyczyn politycznych. W Polsce osoby te mają poważne problemy związane głównie z bezrobociem, ubóstwem czy brakiem zaufania i akceptacji (zwłaszcza w małych społecznościach). Pomoc (udzielana przez starostę na podstawie wniosku złożonego przez uchodźcę) taka realizowana jest w ramach indywidualnego programu integracji, uzgodnionego między powiatowym centrum pomocy rodzinie a uchodźcą, w którym w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej uchodźcy i jego rodziny, określona jest wysokość, zakres i forma pomocy. Środki na realizację indywidualnego programu integracji przekazuje wojewoda.

W gminie Szydłowiec w chwili obecnej nie przebywają osoby, które posiadają status uchodźcy.

3.1.12. Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładów karnych

Osoby opuszczające zakłady karne mają zazwyczaj ogromne trudności z przystosowaniem się do życia w społeczeństwie – są dyskryminowane, często rozpadły się ich wcześniejsze związki rodzinne, nie mogą znaleźć pracy. Ponowne włączenie do społeczeństwa jest koniecznym etapem ich resocjalizacji, dlatego też osoby takie często korzystają z pomocy społecznej.

Osoby opuszczające zakłady karne są pod opieką Kuratora Sądowego, otrzymują pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej, jeśli same się do niego zgłoszą. Świadczenia z MOPS dla osób opuszczających zakłady karne w latach 2000-2005 przedstawia tabela:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających	10	6	12	23	25	brak danych

z pomocy						
----------	--	--	--	--	--	--

*dane MOPS w Szydłowcu

Dane dotyczące przestępstw popełnianych na terenie powiatu szydłowieckiego w latach 2001-2004 przedstawia poniższa tabela:

Kwalifikacja prawna	Liczba przestępstw			
	2001	2002	2003	2004
Kradzież mienia	174	135	173	273
Kradzież z włamaniem	207	222	229	194
Kradzież z włamaniem do samochodu	13	19	25	32
Rozbój, kradzieże rozbójnicze	39	55	46	42
Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym	261	272	271	408
Bójka, pobicie	26	26	31	21
Zabójstwo	-	3	2	1
Zgwałcenie	-	1	2	1
Razem	1095	1028	1176	1354

* wg danych Komendy Powiatowej Policji

Co trzecie przestępstwo dokonywane jest na terenie gminy Szydłowiec. W ostatnich latach Komisariat Powiatowy Policji w Szydłowcu zanotował najwięcej przestępstw związanych z kradzieżą mienia, kradzieżą z włamaniem oraz prowadzeniem pojazdu w stanie nietrzeźwym.

3.1.13. Alkoholizm i narkomania

Problem alkoholizmu

Rodziny z problemem alkoholowym to rodziny, w których choć jedna osoba zażywa alkohol w sposób, który przynosi szkodę pozostałym jej członkom. Osoba taka dostarcza swoim bliskim niepotrzebnych problemów życiowych, finansowych i emocjonalnych.

W chwili obecnej najbardziej niepokojące są zjawiska związane z wzrastaniem liczby osób uzależnionych od alkoholu oraz stale postępującego obniżania się wieku pierwszego z nim kontaktu.

Problem nadużywania alkoholu jest problemem dnia codziennego w gminie – nikt nie interweniuje widząc osobę nietrzeźwą. Alkohol można kupić każdy, wszędzie i o każdej porze. Problem ten dotyczy znacznej liczby rodzin z terenu gminy. W niektórych domach jest to problem codzienny, w innych nadużywanie

alkoholu ma charakter sporadyczny, okazyjny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej monitoruje zjawiska związane z uzależnieniem – przygotowuje wywiady środowiskowe oraz udziela rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej, prawnej i materialnej. Ośrodek współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i prowadzi działania profilaktyczne wśród mieszkańców gminy.

Rodziny z problemem alkoholowym korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu w latach 2000-2005:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	126	114	145	148	117	brak danych

*dane MOPS w Szydłowcu

Na terenie gminy Szydłowiec działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). Do zakresu działania komisji (zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) należy:

- podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie uzależnień, nadzór nad wdrażaniem programów profilaktycznych w szkołach, prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych w szkołach, dożywianie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci

i młodzieży,

- działanie na rzecz zwiększania dostępności pomocy leczniczej i rehabilitacyjnej,
- rozpatrywanie wniosków o leczenie osób uzależnionych (w roku 2004 GKRPA skierowała na przymusowe leczenie odwykowe 12 osób, w roku 2005 – 28 osób),
- udzielanie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi i narkomanią, pomocy psychospołecznej i prawnej, ochrona przed przemocą. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- zapewnienie działania GKRPA i Punktu Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy, współpraca z Policją i służbami miejskimi,
- kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz ograniczenie do niego dostępu.

GKRPA dąży do ograniczenia szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywaniem alkoholu.

Niepokojącym zjawiskiem jest zażywanie alkoholu przez młodzież, zwłaszcza w szkołach ponadpodstawowych. Często dzieci spożywające alkohol pochodzą z rodzin mających ten problem. Nauczyciele obserwują brak kontroli nad dziećmi ze strony rodziców oraz brak karnośći młodzieży. Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich sprzyja rozpowszechnianiu się niekorzystnych trendów.

Profilaktyka antyalkoholowa w szkołach na terenie gminy jest szeroko zakrojona i realizowana poprzez promocje zachowań prozdrowotnych. Nauczyciele realizują szkolne programy profilaktyczne podczas zajęć wychowawczych, plastycznych, humanistycznych. Zajęcia dotyczą profilaktyki wszelkich uzależnień: nikotynowych (problem coraz większej grupy młodych ludzi), alkoholowych i narkotykowych.

Profilaktykę antyalkoholową prowadzi również Komenda Powiatowa Policji. 22 października 2004 roku zorganizowano – wspólnie z Radą Miejską i Stowarzyszeniem Bezpieczny Powiat Szydłowiecki – festyn „Żyj bezpiecznie bez nałogów”. Akcja rozpoczęła się przemarszem głównymi ulicami miasta, następnie zorganizowano projekcję filmu o losach narkomana i alkoholika oraz liczne konkursy i zawody sportowe dla młodzieży.

Problem narkomanii

Narkomania to nałóg stałego używania narkotyków, z czasem całkowite uzależnienie się od nich. Pojęcie narkomanii ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię. Nałóg ten prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach – zwłaszcza w układzie nerwowym. Najczęstszymi przyczynami sięgania po narkotyki, zwłaszcza przez dzieci i młodzież są:

- *trudne sytuacje życiowe,*
- *poszukiwanie ucieczki od problemów życia codziennego,*
- *bezradność życiowa,*
- *wpływ grupy rówieśniczej,*
- *ciekawość,*
- *ukształtowanie w toku wychowania pewnych szczególnych cech osobowości, określanych jako skłonność do nałogów.*

Narkomania to zjawisko zdecydowanie częściej występujące w miastach niż na terenach wiejskich. W miastach, gdzie jest większa dostępność środków odurzających, problem ten dotyczy wszystkich grup wiekowych i społecznych, natomiast na wsiach rejestrowany jest głównie w środowisku młodzieży. Dlatego też niebagatelną rolę w zwalczaniu narkomanii odgrywa edukacja, która uświadamia zagrożenie, a przede wszystkim kształtuje właściwe postawy.

Zagrożenie uzależnieniem od narkotyków jest bardzo duże. Młodzież, na podstawie ankiety „Zidentyfikowanie problemów społecznych w gminie Szydłowiec”, twierdzi że nie jest problemem zdobycie środków odurzających nawet na terenie szkoły. Nauczyciele traktują ten problem jako marginalny, zagrożenie widzą raczej ze strony wiejskich dyskotek, dealerów innych imprez zbiorowych niż dealerów w szkołach.

W powyższej ankiecie brali udział uczniowie klas III z trzech Gimnazjów z terenu gminy. Wyniki przedstawiają się następująco:

- *Zespół Szkół Publiczne Gimnazjum Nr 1 w Szydłowcu: ankietowanych 128 uczniów, z czego kontakty z narkotykami deklaruje 7 osób. Sytuacje, w których doszło do ich spróbowania to głównie: libacja alkoholowa, wakacyjny festyn, propozycja spróbowania na dyskotecie i najczęstsza – częstowanie przez kolegę. Uczniowie często spotykają się z informacją przekazywaną pocztą pantoflową gdzie i za ile można się zaopatrzyć. Jednocześnie młodzież, która deklaruje brak zainteresowania środkami odurzającymi zauważa, że narkotyki stają się poważnym problemem wśród nastolatków.*
- *Publiczne Gimnazjum Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Szydłowcu – ankietowanych 123 osoby, z czego 22 uczniów deklaruje kontakty z narkotykami, w tym 4 uczniów dość częste. Młodzież zażywa z ciekawości oraz dla poprawy humoru, uspokojenia i z nudy. Do kontaktów*

z narkotykami dochodziło głównie za namowom kolegów, na wakacjach, na dyskotekach i imprezach domowych, ale również w szkole (3 odpowiedzi).

- Zespół Szkół Publiczne Gimnazjum w Majdowie – 24 ankiety. W ankietach nie było głosów o zażywaniu narkotyków, ale problem jest znaczący, ponieważ kupno środków psychoaktywnych jest bardzo proste („Wystarczy wyjść przed szkołę”).

Uczniowie (ponad połowa) twierdzą, że ich wiedza na temat zagrożeń związanych ze skutkami uzależnienia od narkotyków jest wystarczająca. Większość sprawia wrażenie jakby ten problem ich wcale nie dotyczył – częste mocne słowa o słabości charakteru osób biorących.

Za najlepszą formę edukacji przeciwko uzależnieniom młodzież uważa spotkania z osobami, które sięgnęły dna i zmobilizowały się do zwalczania nałogu. Najważniejszym elementem kontaktu pomiędzy uczniem, a nauczycielem jest stworzenie odpowiedniego klimatu do rozmowy o nałogach – otwarta rozmowa, z wymianą zdań i opinii obu stron i traktowanie ucznia poważnie, wzbudzenie w nim zaufania.

Z danych Komisariatu Powiatowego Policji w Szydłowcu wynika, że na terenie powiatu szydłowieckiego popełniono przestępstwa podlegające karze zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Były to:

- w roku 2003 – 7 osób,
- w roku 2004 – 25 osób.

Policja włącza się w prowadzenie akcji przeciwko nałogom. W roku 2003 zorganizowano, wspólnie z Mazowieckim Oddziałem Regionalnym Towarzystwa ALTUM, akcję pod hasłem „Stop Używkom”. Udział w niej wzięło ok. 140 nauczycieli i pedagogów ze wszystkich szkół w powiecie. Założeniem akcji było: zdiagnozowanie środowiska szkolnego, edukacja w kontekście przyczyn, objawów i skutków zażywania substancji psychoaktywnych, wskazaniu kierunków działań zapobiegawczych oraz przedstawieniu aspektów prawno-karnych z tym związanych. W ramach realizacji przedsięwzięcia odbyło się ogółem 9 spotkań (w tym; 2 dla rodziców i 3 szkoleniowe dla nauczycieli).

Programy profilaktyczne przeciw uzależnieniom – alkohol, papierosy, narkotyki – prowadzone w szkołach na terenie gminy:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Szydłowcu: „Chcę żyć bez nałogów”,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sadku: „Zachowaj trzeźwy umysł”, w ramach programu dzieci pisały listy do sprzedawców przypominający o zakazie sprzedawania alkoholu osobom nieletnim,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wysokiej: realizacja szkolnego programu profilaktycznego z konkursami plastycznymi: „Światowy Dzień bez Papierosa” i „Mówimy używkom – NIE”, pogadanki na lekcjach wychowawczych na temat uzależnień i ich wpływu na zdrowie,

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wysocku: prowadzenie działań oświatowo-zdrowotnych promujących zdrowy styl życia i zapobieganie nałogom,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zdziechowie: prowadzenie ciągłych programów profilaktycznych dofinansowanych z GKRPA,
- Publiczne Gimnazjum nr 2 w Szydłowcu: przeprowadzenie działań wychowawczych na temat zagrożeń nikotyżmem, alkoholizmem, narkomanią, AIDS i sektami,
- Zespół Szkół – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 w Szydłowcu: „Wiek XXI to wiek bez używek” program prowadzony przez pedagoga szkolnego, pielęgniarkę szkolną i lekarza, program „Spójrz inaczej” prowadzony w klasach 0-6 przez wychowawców, prowadzenie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej dla uczniów z rodzin patologicznych, ubogich i zagrożonych alkoholizmem (2 pedagogów szkolnych);
Publiczne Gimnazjum nr 1 w Szydłowcu: prowadzenie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej, program prowadzony przez wychowawców klas, policjanta i pielęgniarkę „Bezpieczna szkoła – dziękuję... nie piję, nie palę, nie biorę” oraz program „Spójrz inaczej” dla uczniów klas 1-3 (402 osoby), uczestnictwo w spektaklu profilaktycznym „Żyję nie po to, by...”,
- Zespół Szkół w Majdowie: „Trzeźwi i wolni” realizowany w trakcie 5 spotkań z uczniami klas VI i zakończony konkursem plastycznym, oraz dla uczniów klasy 1 gimnazjum zakończony konkursem na fraszkę. Prowadzenie akcji antynikotynowych: „Rzuć palenie razem z nami”, „Światowy Dzień bez Papierosa” oraz „Światowy Dzień Walki z AIDS”.

3.1.14. Wystąpienie zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

Pomoc społeczna udzielana jest również w sytuacjach niezależnych od uwarunkowań społecznych, np.: wystąpienie sytuacji kryzysowej lub tragicznego w skutkach zdarzenia losowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu udziela pomocy głównie w przypadkach związanych ze zniszczeniami spowodowanymi pożarem czy kradzieżą mienia. Najczęściej pomoc oferowana jest w formie pieniężnej lub – rzadziej – rzeczowej.

W latach 2000-2005 przyznano zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku wystąpienia zdarzenia losowego dla następującej liczby rodzin:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	2	4	8	-	1	2

*dane MOPS w Szydłowcu

Liczba świadczeń z tego tytułu nie jest znacząca. W roku 2005 przyznano świadczenia dla 2 rodzin na łączną kwotę 4.000 zł.

3.1.15. Klęska żywiołowa lub ekologiczna

Ze zjawiskiem klęski ekologicznej mamy do czynienia w chwili, kiedy to w wyniku degradacji środowiska naturalne procesy wspierające i przywracające równowagę ekologiczną przestaną działać. Klęska ekologiczna i żywiołowa najczęściej jest wynikiem zbytnej ingerencji w przyrodę przez człowieka.

Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558) określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu klęski żywiołowej, a także zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu klęski żywiołowej. Ustawa definiuje pojęcia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej. Przez pojęcie klęski żywiołowej rozumiemy katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem. Katastrofa naturalna rozumiana jest jako zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu. Przez awarię techniczną rozumie się gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu udziela pomocy rodzinom poszkodowanym w formie materialnej, tymczasowego schronienia, jak również specjalistycznego poradnictwa psychologicznego.

3.2. Pozostałe problemy społeczne występujące w Mieście i Gminie

W gminie Szydłowiec zaobserwować można również inne problemy społeczne,

które niekoniecznie wymagają wsparcia finansowego skierowanego do konkretnych osób czy rodzin, ale często podjęcia kilku działań organizacyjnych. Działania te to np.: zorganizowanie pomocy sąsiedzkiej (dla osób starszych i samotnych), udostępnienia młodzieży sal szkolnych, zorganizowanie klubów, świetlic i organizowanie w nich spotkań np. dla poszczególnych grup wiekowych. Zadania te powinny być organizowane w taki sposób, aby zachęcić potencjalnych odbiorców i wymóc na nich aktywność.

3.2.1. Problemy dzieci i młodzieży

Jednym z ważniejszych problemów młodzieży jest brak perspektyw, co do życia i pracy na terenie rodzinnej miejscowości, gminy czy najbliższego jej sąsiedztwa. Dostosowanie systemu oświaty do potrzeb rynku pracy jest jednym z ważniejszych zadań. Istotnym problemem jest brak szkolnictwa kierunkowego i wyższego. Kolejnym zagadnieniem jest sprawa dostępu do placówek kulturalnych, klubów, obiektów sportowych otwartych dla młodzieży również na terenach wiejskich. Młodzież często boryka się również z brakiem środków na kształcenie i dokształcanie oraz na pomoce naukowe, co może mieć wpływ na jej start życiowy.

W zakresie perspektyw młodzieży gmina Szydłowiec jest w szczególnie trudnej sytuacji ze względu, ze względu na wysoki procent osób w wieku produkcyjnym pozostającym bez pracy. Na terenie gminy dzieci i młodzież mają zapewniony dostęp do szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego. W Szydłowcu funkcjonują 2 Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych oferujących kształcenie w Technikach: Elektronicznym, Technologii Drewna, Handlowym, Rolniczym; w Liceach: Zawodowym, Technicznym, Ogólnokształcącym i Profilowanym oraz w Zasadniczej Szkole Zawodowej. Szkoły posiadają dobre zaplecze – Zespół Szkół nr 2 posiada m.in. internat na 100 miejsc, salę widowiskową na 300 miejsc, bibliotekę, szkolne centrum informacyjne z Internetem, strzelnicę, siłownię, salę gimnastyczną. Wszystkie szkoły w gminie prowadzą zajęcia dodatkowe – pozalekcyjne – dla uczniów. Są to m.in.: koła zainteresowań, zajęcia nadobowiązkowe, zajęcia na świetlicy, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, konkursy, turnieje, zawody sportowe.

W gminie brakuje szkół artystycznych. W powiecie nie istnieją również szkoły wyższe, młodzież kształci się głównie w Radomiu, Warszawie i Krakowie. Młodzież może korzystać również innych form spędzania wolnego czasu, np. uczestnicząc w zajęciach artystycznych i sportowych w Szydłowieckim Centrum Kultury – Zamek.

Niestety na sytuację dzieci i młodzieży mają również wpływ niekorzystne zjawiska społeczne tj: ubóstwo, bezrobocie rodziców, alkoholizm lub inne patologie. Dzieci z takich rodzin charakteryzują się brakiem motywacji do nauki i niechęcią do rzetelnego wykonywania obowiązków szkolnych. Część takich

problemów możliwych jest do rozwiązania przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, w części pomagają wychowawcy. Brak możliwości finansowania przez gminą stypendiów dla uczniów utrudnia im start w dorosłe, zawodowe życie.

3.2.2. Problemy ludzi starszych

Przy powszechnym zjawisku występowania procesu starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz intelektualnych i zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia – jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania które ułatwią im życie, a także wydłużają okres ich samodzielności społecznej.

W gminie Szydłowiec ludzie starsi mają zapewniony dostęp do odpowiedniego zaplecza zdrowotnego, brakuje natomiast domów opieki, ale także klubów i świetlic gdzie starsi ludzie mogliby się spotykać. W Szydłowcu funkcjonuje klub Seniora oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Związek zrzesza emerytów, rencistów i inwalidów w celu:

- poprawiania ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi,
- organizowania życia kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów
- reprezentowania ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich problemów wśród społeczeństwa.

Dla osiągnięcia swych celów, Związek:

- prowadzi działalność charytatywną i udziela pomocy członkom Związku w sprawach socjalno-bytowych,
- tworzy fundusze na cele socjalno-bytowe,
- prowadzi związkową kasę pogrzebową,
- organizuje i prowadzi biblioteki, czytelnie, świetlice, kluby i zespoły artystyczne oraz współdziała w ich prowadzeniu,
- wydaje własną prasę oraz wykorzystuje wszelkie inne dostępne środki i formy informowania społeczeństwa o problemach emerytów, rencistów i inwalidów,
- współdziała z organami władzy, administracji publicznej i samorządowej oraz z instytucjami i organizacjami społecznymi w kraju i za granicą,

- może prowadzić działalność gospodarczą na zasadach określonych odrębnymi przepisami,
- może otrzymywać dotacje, darowizny, zapisy, subsydia i subwencje wg zasad określonych w odrębnych przepisach.

W miejscowościach wiejskich jedynym miejscem spotkań jest Kościół i organizacje wokół niego zrzeszone (organizowanie wycieczek, pielgrzymek, pomocy itp.). Osoby starsze schorowane mogą zostać skierowane do Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Łaziskach (gmina Orońsko).

Jednym z zadań, jakie realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób samotnych, chorych i w podeszłym wieku oraz usług specjalistycznych w miejscu zamieszkania. Osoby starsze mogą również liczyć na pomoc finansową, jeśli spełniają kryterium dochodowe i jeśli ich wiekowi towarzyszy dysfunkcja. Dla osób przebywających w rodzinie kwota kwalifikująca do udzielenia wsparcia wynosi 316 zł, dla osób samotnych – 461 zł. MOPS wypłacał również zasiłki dla kombatantów (kombatantów roku 2000 - 68 rodzin, w 2001r. – 98 rodzin). W chwili obecnej taki zasiłek nie jest już wypłacany.

3.2.3. Problemy czasu wolnego i wypoczynku

Pogorszenie się sytuacji ekonomicznej całych grup i warstw społecznych narzuciło konieczność zmian w strukturze wydatków gospodarstw domowych. W ostatnich czasach wydatki na rozrywkę i wypoczynek zajmują coraz mniej miejsca w budżetach domowych. Zdecydowaną przewagę w budżecie przeciętnego gospodarstwa zajmują wydatki na dobra i usługi niezbędne do zapewnienia bytu. W społeczeństwie kształtuje się zjawisko powszechnego spędzania czasu wolnego w domu. Zazwyczaj czas ten jest wykorzystywany w sposób bierny – nie zapewniający rozwoju fizycznego i intelektualnego oraz nie regenerujący sił witalnych.

W małych miejscowościach i na terenach wiejskich występuje zazwyczaj domocentryczny sposób spędzania wolnego czasu (telewizja, zajęcia domowe), ułamek procent ludności wyjeżdża na dłuższy wypoczynek.

Z problemem nadmiaru czasu wolnego spotykają się osoby bezrobotne oraz ludzie starsi. Młodzież i osoby pracujące również powinny w jakiś sposób odreagowywać stresy, czy po prostu odpocząć.

Kultura

Mieszkańcy gminy w ramach spędzania czasu wolnego mogą korzystać z programu Szydłowieckiego Centrum Kultury – Zamek. Na terenie zamku w Szydłowcu działa również Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych. Miejsca te są animatorami kultury w gminie.

Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych - poza stałą ekspozycją ukazującą dzisiejszy stan polskiego instrumentarium ludowego, odbywa się tu także: Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej pt. „Letnie Koncerty Festiwalowe w Zabytkach Szydłowca”, ogólnopolski konkurs na budowę ludowych instrumentów muzycznych, sesje popularnonaukowe poświęcone historii miasta i regionu.

Zamek w Szydłowcu

Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek - organizuje szereg działań kulturalnych promujących Szydłowiec. Najdłuższą tradycją cieszy się Szydłowiecka Wiosna Kulturalna (organizowana od 35 lat) z wieloma cyklicznymi imprezami odbywającymi się w maju i czerwcu na dziedzińcu zamku. Należą do nich, m.in.: Zamkowe Spotkania Teatralne o Laur Złotego Gargulca - Ogólnopolski Przegląd Teatrów Amatorskich, Ogólnopolski Przegląd Kapel i Zespołów Ludowych Stylizowanych im. Jana Derlety, Zamkowe Spotkania Teatralne „O Laur Złotego Gargulca”- Ogólnopolski Przegląd Teatrów Amatorskich „Wianki” z obrzędami nocy sobótkowej, koncerty gwiazd polskiej muzyki rozrywkowej, koncerty jazzowe, spektakle teatralne i widowiska plenerowe. W lecie odbywają się: „Biesiada u Szydłowieckich” – uczta staropolska na dziedzińcu zamkowym z całonocną zabawą, „Maska”- tygodniowe Warsztaty Działania Twórczego Inspirowane Teatrem, Jarmark Piosenki Rozrywkowej, Szydłowieckie Prezentacje Działań Alternatywnych, Szydłowiecki Plener Malarski Artystów Mazowsza im. Władysława Maleckiego, nocne projekcje filmów na dziedzińcu

W Szydłowieckim Centrum Kultury - Zamek działają liczne grupy twórcze:

- Zespół Pieśni i Tańca „Obertas”, skupia dzieci i młodzież szkolną, kapelę tworzą profesjonalni muzycy. Repertuar zespołu stanowią tańce i pieśni z regionów: opoczyńskiego, świętokrzyskiego, krakowskiego, Lachów Sądeckich oraz pieśni i tańce narodowe.
- Miejska Orkiestra Dęta – reprezentacyjny zespół Związku Ochotniczych Straży Pożarnych,

- Chór Miasta Szydłowca,
- Teatr Animacji „Świerszcz”,
- Grupa Teatralna „Zamczysko” - realizuje klasyczne działa literackie w formie widowiska plenerowych, przedstawień kameralnych kameralnych wieczorów poezji,
- Klub Brydżowy „Zamek”,
- Klub Tańca Towarzyskiego prowadzi indywidualne i grupowe zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży, kursy, organizuje turnieje taneczne,
- Klub Jupiter 72,
- Galeria „Kaplica Zamkowa” organizuje wystawy, prowadzi komis dzieł sztuki.
- oraz liczne koła artystyczne (własne, profesjonalne studio nagrań) i hobbystyczne oraz cykliczne zajęcia muzykoterapii i terapii dla osób niepełnosprawnych.

Na uwagę zasługuje również funkcjonująca przy Zespole Szkół - Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 w Szydłowcu **Izba Regionalna** oraz Ekspozycja Muzealna „Ocalić od zapomnienia”.

Sport i rekreacja

Na terenie gminy największym animatorem sportu **Ośrodek Rekreacyjny** Szydłowieckiego Centrum Kultury – Zamek, który organizuje letni wypoczynek nad szydłowieckim zalewem zabezpieczając strzeżone kąpielisko, pole namiotowe, organizuje turnieje rekreacyjno-sportowe, niedzielne festyny, dyskoteki, itp. Wśród obiektów sportowych na terenie Szydłowca należy wymienić stadion Miejskiego Klubu Sportowego „Szydłowianka” przy ul. Targowej, oraz halę sportową (pow. ponad 1800 m²) posiadającą boiska do piłki ręcznej, koszykówki, piłki siatkowej oraz tenisa ziemnego.

Największą cykliczną imprezą sportową organizowaną na terenie gminy jest Ogólnopolski Bieg Uliczny „Sadek”. Pozostałe imprezy to m.in.: Gimnazjalny Turniej Piłki Nożnej (halowej) o tytuł „Piłkarskiej Klasy”, Turniej Piłki Siatkowej Kobiet o Puchar Burmistrza Miasta Szydłowca, Gminna Liga Tenisa Stołowego, Otwarty Turniej Piątek Piłkarskich o Mistrzostwo Szydłowca, Mecz towarzyski pomiędzy reprezentacją Urzędu Miejskiego a reprezentacją Starostwa Powiatowego, Wakacyjny turniej Drużyn Podwórkowych w piłce nożnej, Otwarty Międzypowiatowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn, mecze MKS „Szydłowianka” w IV lidze piłki nożnej oraz Regionalne, rodzinne, rajdy rowerowe.

Największą rolę w promowaniu sportu i rekreacji na terenie gminy mają jednak szkoły (organizacja imprez sportowych szczebla gminnego i regionalnego o charakterze międzyszkolnych zawodów, biegów ulicznych i festynów sportowych). W gminie działają Uczniowskie Kluby Sportowe: UKS „Korona” przy PSP nr 1 w Szydłowcu, UKS „Junior” przy ZS w Majdowie, UKS „Rekord” przy PG nr 2 w Szydłowcu i UKS „Spartakus” przy ZS w Szydłowcu.

Kluby sportowe nie mają bogatej oferty w zakresie uprawiania poszczególnych dyscyplin dla mieszkańców gminy. Ich liczba nie jest również znacząca. Najprężniej działa Klub Sportowy „Szydłowianka” posiadającego sekcję piłki nożnej oraz Ludowy Zespół Sportowy w Sadku. Mieszkańcy mogą również korzystać z treningów Federacji Kyokushin Karate Matsuhima Polska. Na terenie miasta Szydłowiec w sezonie wakacyjnym czynny jest Ośrodek Rekreacyjny „Zalew” (administrator obiektu SCK - Zamek), dysponujący wypożyczalnią sprzętu wodnego. Bazę noclegową stanowią m.in.: Bar-Motel „Iguś”, Zajazd „Oleńka”, Zajazd „O’Key”, Schronisko Młodzieżowe oraz pokoje gościnne (łącznie ok. 140 miejsc) głównie w Szydłowcu lub najbliższej okolicy.

Na terenie gminy bierze swój początek szlak turystyczny „Partyzancki” (czerwony) łączący Szydłowiec, Chlewiska, Ruski Bród, rezerwat „Puszcza u źródeł Radomki”, Anielin (pomnik „Hubala”), oraz Inowłódz. Szlak rozpoczyna się na cmentarzu partyzanckim pod Skarbową Górą, przebiega przez lasy jodłowe Garbu Gielniowskiego i sosnowe bory Puszczy Pileckiej. Na trasie znajdują się miejsca związane z walkami oddziału mjr Hubala oraz innych oddziałów partyzanckich z czasów II wojny światowej oraz liczne zabytki architektury obronnej i sakralnej.

Stowarzyszenia

Na terenie gminy prężnie działają liczne stowarzyszenia przyczyniające się do rozwoju regionu (część opisana w rozdziałach poprzednich, zgodnie z charakterem ich działalności).

Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Szydłowca, działające od 1990 roku, ma na celu promocje miasta – jego walorów historycznych, turystycznych, przyrodniczych i kulturalnych. Włącza się w działania wszelkich organizacji społecznych, władz lokalnych i instytucji oraz prowadzi działalność wydawniczą i informacyjną. Stowarzyszenie dba o zabytki Szydłowca (inicjatywa założenia lapidarium z 50 zabytkowymi płytami nagrobnymi).

4. Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu realizuje zadania własne zgodnie z wymogami określonymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Burmistrza Miasta, a zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Mazowieckiego. Przy realizacji zadań MOPS współdziała z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

MOPS realizuje swe zadania na podstawie:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przepisami dotyczącymi samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

- budżetu Miasta (realizacja zadań własnych),
- dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych),
- dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych,

Od wielu lat Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu udziela świadczeń znaczącej liczbie rodzin z terenu gminy. Ogólną liczbę rodzin objętych pomocą w latach 2000-2005 przedstawia poniższa tabela:

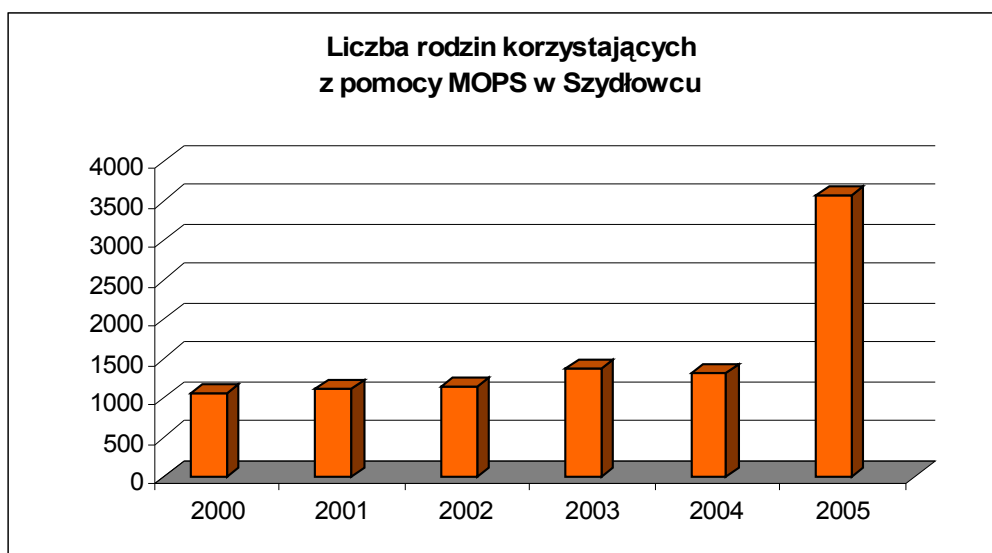
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba rodzin korzystających z pomocy	1049	1110	1142	1377	1320	3580

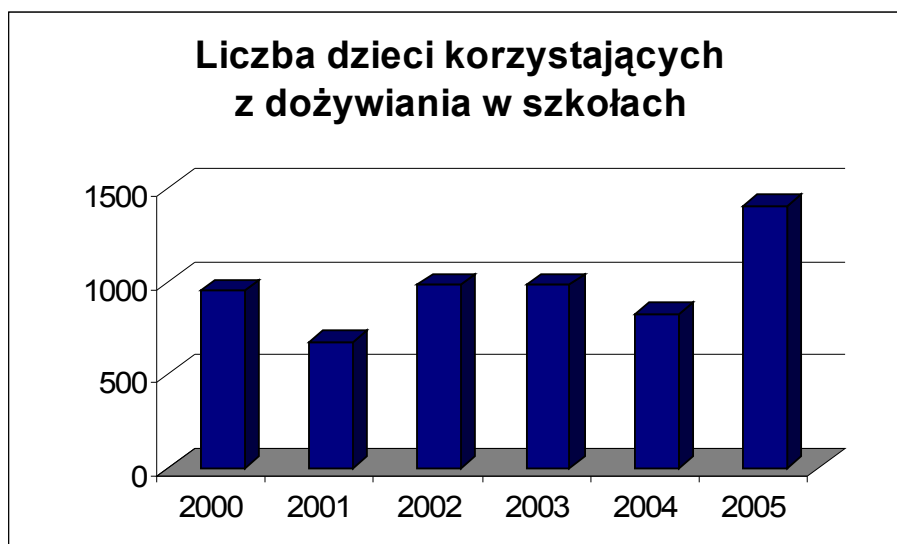
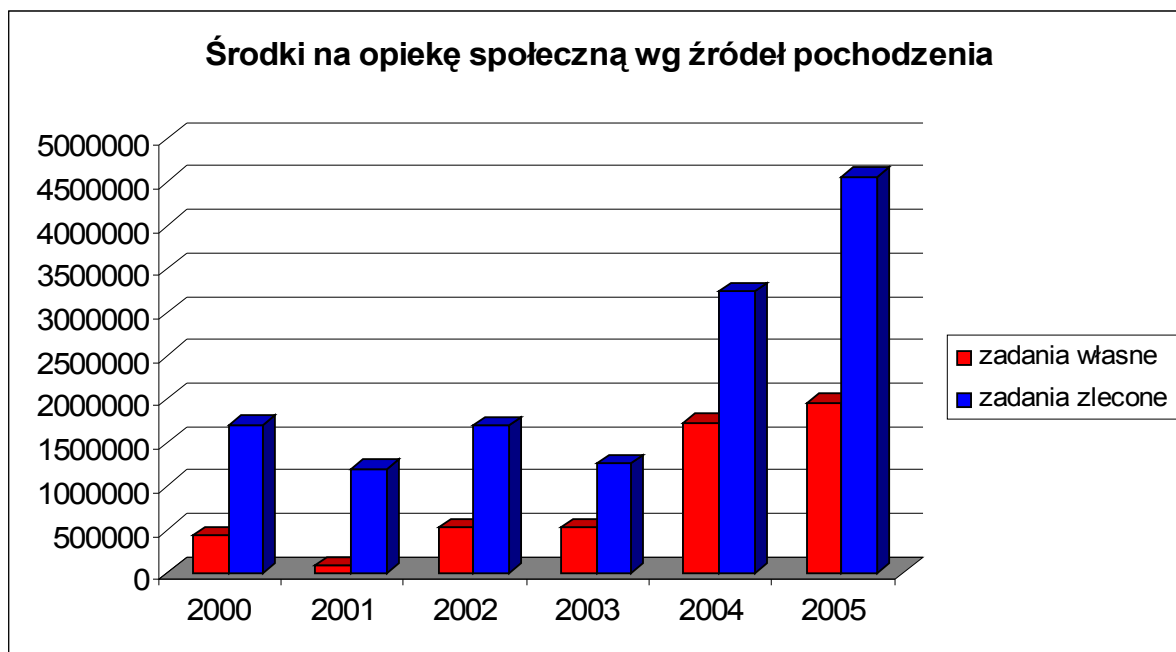
Środki finansowe na opiekę społeczną wg źródeł pochodzenia przedstawia poniższa tabela:

Rok	Zadania własne (kwota)	Zadania zlecone (kwota)
2000	423852	1704098
2001	78599	1199000
2002	515270	1693810
2003	518427	1256319
2004	1730903	3241602
2005	1956216	4567195

Rodzaje przyznanych świadczeń w ramach zadań zleconych w latach 2000-2005:

Rok	Zasiłek stały		Zasiłek okresowy		Ochrona macierzyństwa		Renta Socjalna	
	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń
2000	75	640	528	1807	-	-	81	876
2001	64	664	128	128	121	460	96	1040
2002	67	660	304	450	100	324	113	1233
2003	55	550	190	315	108	336	119	982
2004	46	177	15	58	58	192	-	-
2005	91	803	610	2485	-	-	-	-

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów przyznania tejże:

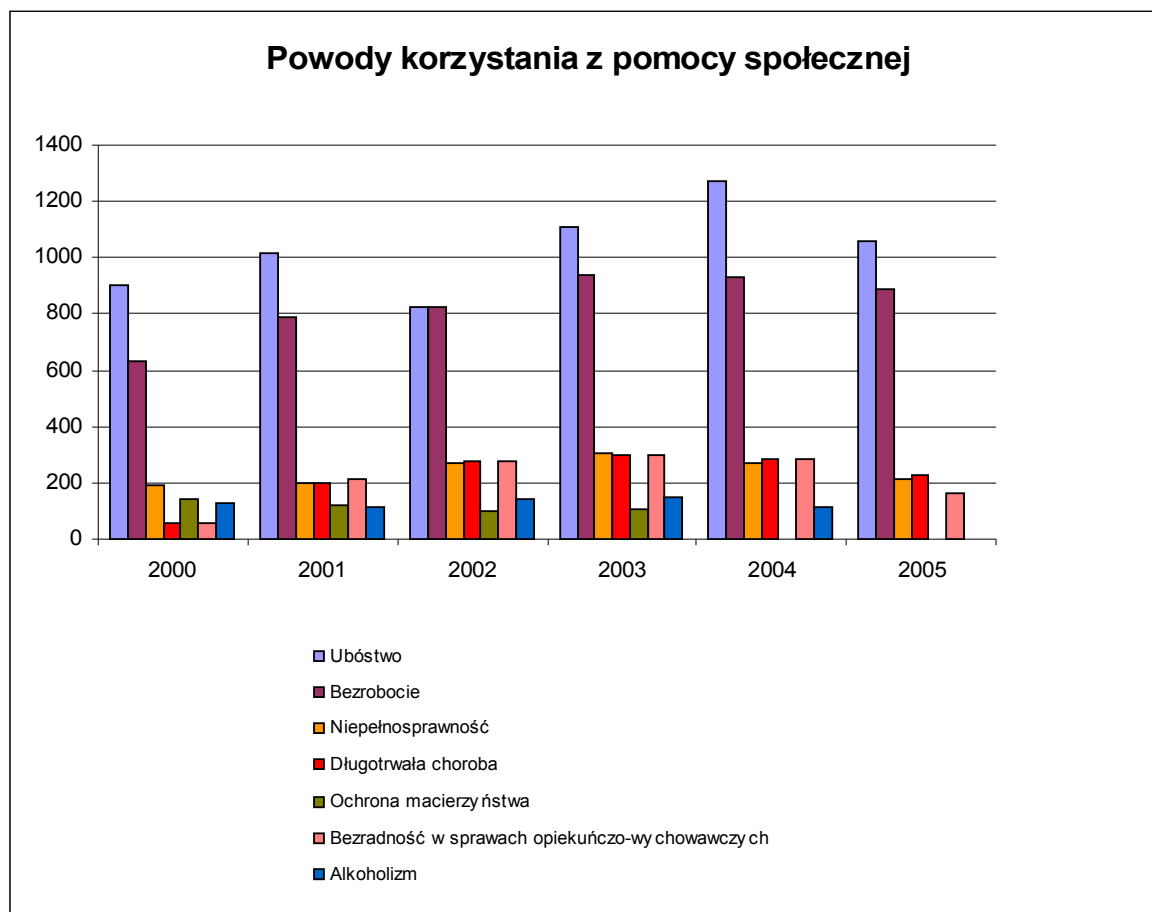
Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ubóstwo	904	1014	823	1107	1275	1060
Bezrobocie	634	788	822	939	931	891
Niepełnosprawność	194	202	269	305	267	212
Długotrwała choroba	55	201	274	298	285	230
Ochrona macierzyństwa	143	121	100	108	-	-
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	55	212	274	298	285	163
Alkoholizm	126	114	145	148	117	b.d.

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	6	12	23	25	b.d.
--	----	---	----	----	----	------

Największe liczby świadczenia z MOPS na przestrzeni lat 2000-2005 przyznawane były z powodu ubóstwa, a na drugim miejscu bezrobocia. Świadczenia z powodu ubóstwa stanowią ok. 40% wypłacanych zasiłków.

W ramach realizacji zadań własnych w latach 2000-2005 MOPS wypłacał zasiłki następującej liczbie rodzin:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Udzielanie schronienia	2	-	-	-	6	6
Sprawianie pogrzebu	1	-	-	1	-	-
Usługi opiekuńcze	60	47	31	46	39	22
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku zdarzenia losowego	2	4	8	-	1	2
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	424	422	518	631	639	560

Jedną z form pomocy osobom najuboższym jest pomoc w finansowaniu dożywiania dzieci w szkołach na terenie gminy. Sytuację w latach 2000-2005 przedstawia poniższa tabela:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba dzieci	948	676	980	981	823	1404
Liczba rodzin	464	b.d.	530	539	420	494
Ilość wydanych posiłków	90.703	64.742	89.325	96.886	47.651	85.184
Koszt posiłków w zł	167.719	118.000	238.706	236.102	119.000	248.990
Średni koszt 1 posiłku w zł	1,85	1,82	2,03	2,44	2,49	3,06

W 2005 r. nastąpił wyraźny wzrost liczby dzieci objętych dożywianiem w szkołach, liczba wydawanych posiłków oraz ogólny koszt posiłków. Na przestrzeni lat 2000-2005 znacznie wzrósł koszt 1 posiłku do poziomu 3,06 zł (o 1,21 zł).

Pomocą dla najuboższych jest również dofinansowanie do opłat związanych z utrzymaniem mieszkania. Liczba dodatków mieszkaniowych w latach 2000-2005:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba gospodarstw	810	863	689	689	498	446

Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego w roku 2004 wynosiła 118,66 zł, a ogólna kwota wydana na ten cel wyniosła 809.803 zł.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku „O świadczeniach rodzinnych” (Dz. U. Nr 228, poz. 2255) weszła w życie z dniem 1 maja 2004 roku. Od tej daty Ośrodki Pomocy Społecznej przejęły część zobowiązań Zakładów Ubezpieczeń Społecznych dotyczących wypłaty zasiłków rodzinnych i dodatków do nich.

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są:

- *zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;*
 - *świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne.*
- Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:*

- *rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;*
- *opiekunowi faktycznemu dziecka;*
- *osobie uczącej się.*

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- *urodzenia dziecka;*
- *opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;*
- *samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;*
- *samotnego wychowywania dziecka;*
- *kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;*
- *rozpoczęcia roku szkolnego;*
- *podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.*

W roku 2005 świadczenia rodzinne i dodatki do nich wynosiły:

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)
Zasiłki rodzinne	1842	32759	1479500
Dodatki do zasiłków rodzinnych	1842	14915	1987095
Zasiłki pielęgnacyjne	235	1864	268416
Świadczenia pielęgnacyjne	34	470	196504
Zaliczki alimentacyjne	92	614	138790

W swojej działalności Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu opiera się na współpracy z: sołtysami, policją, kuratorami sądowymi, dyrekcjami szkół, Domem Kultury, Inspektorem Oświaty, służbą zdrowia, parafiami katolickimi oraz stowarzyszeniami istniejącymi na terenie gminy.

Dochody Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu w roku 2005 wynosiły ogółem 39.346,67 zł. W MOPS zatrudnionych było 29 pracowników w tym 10 opiekunek.

5. Podsumowanie sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Szydłowiec

Aktualna sytuacja społeczna w gminie

W przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Szydłowiec, na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu, wynika że głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są:

- ubóstwo – 1060 rodziny,
- bezrobocie – 891 rodziny,
- niepełnosprawność – 212 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstw domowego – 163 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba – 230 rodzin.

Z darmowych posiłków w szkołach w 2004 roku korzystało 1404 dzieci z rodzin ubogich.

Na terenie gminy od kilku lat obserwowany jest stały wzrost liczby osób będących beneficjentami pomocy społecznej. Sytuacja ta wiąże się ze spadkiem poziomu życia takich rodzin. Ocenia się, że najtrudniejsza jest sytuacja osób starszych oraz ludności zamieszkującej tereny wiejskie. Zjawiska te negatywnie wpływają na aktywność społeczną, powodują wzrost patologii (np. uzależnienia, przemoc domowa) oraz frustracji społeczeństwa.

W związku z powyższym zauważa się, że potrzeby są z reguły wyższe niż możliwości wynikające z przyznawanego budżetu dla MOPS w Szydłowcu. Zdarzają się, zatem, przypadki udzielania pomocy z mniejszą częstotliwością lub w zmniejszonej kwocie, aby objąć pomocą jak największą liczbę rodzin będących w trudnej sytuacji. Poza niedostatkiem środków finansowych na pomoc społeczną brakuje również opiekunek środowiskowych, pielęgniarek środowiskowych i wolontariuszy.

Pozytywny wpływ na funkcjonowanie sfery społecznej na terenie Miasta i Gminy mają instytucje: Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek, GKRPA, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz

liczne stowarzyszenia np. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym, Stowarzyszenie Rodzin Wzajemnej Pomocy, Parafialny Zespół „Caritas”. Szydłowieckie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Najuboższym.

Szanse na poprawę sytuacji społecznej

Wśród zagadnień wymagających działań naprawczych wymienić można:

- zwiększenie środków na pomoc społeczną w ramach zadań własnych,
- zwiększenie skuteczności działania pomocy społecznej – główne założenie: wyprowadzenie rodziny z tzw. grupy ryzyka i umożliwienie jej pełnego rozwoju
- realizacja zadań szczegółowych mających poprawić sytuację grup społecznych narażonych na wykluczenie (np. skierowanych do osób niepełnosprawnych, chorych, bezdomnych)
- zintegrowanie, zaktywizowanie oraz edukacja społeczeństwa
- podniesienie dostępności do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, intelektualnych, zdrowotnych i kulturalnych

Poprawę standardu życia mieszkańców gminy Szydłowiec powinny przynieść zamierzenia inwestycyjne gminy z zakresie poprawy dostępności do opieki medycznej, oświaty, kultury oraz sportu i rekreacji, a także doposażeniu i zmodernizowaniu budynków użyteczności publicznej. Inwestycje te mogą być przeprowadzone dzięki wykorzystaniu funduszy pomocowych z Unii Europejskiej.

Część II

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Mieście i Gminie Szydłowiec

1. Konsultacje społeczne

1.1. Wnioski z przeprowadzonych ankiet „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Szydłowiec”

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec wśród lokalnej społeczności przeprowadzono ankietę: „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Szydłowiec”. Na pytania ankiet odpowiedzieli sołtysi oraz uczniowie gimnazjów z terenu gminy.

Wnioski z ankiet dla sołtysów

1. Głównym problemem społecznym w gminie jest znaczące bezrobocie. Z niego wypływają inne problemy, przede wszystkim ubóstwo. Jednym ze sposobów zminimalizowania skutków tych zjawisk jest racjonalne i sprawiedliwe udzielenie pomocy społecznej.
2. Znaczący wpływ na kondycje społeczeństwa ma również nadużywanie alkoholu.
3. Ważnym problemem gminy jest starzenie się społeczeństwa (głównie na wsiach) oraz brak perspektyw dla ludzi młodych, którzy nie mogą w regionie znaleźć pracy.
4. Ankietowani zauważają również inne problemy: brak opieki nad osobami niepełnosprawnymi i przewlekle chorymi, oraz bazy kulturalno-oświatowej. W sołectwach: Jankowice, Wola Korzeniowa, Ciechostowice, Chustki i Majdów, zdecydowanie brakuje świetlicy wiejskiej oraz jej wyposażenia.
5. Rosnące poczucie braku bezpieczeństwa związane jest ze wzrostem przestępczości nieletnich.
6. Wśród ankietowanych panuje przekonanie o konieczności wspierania finansowego osób najuboższych. Pomoc finansowa powinna być udzielana tylko po uprzednim, dokładnym sprawdzeniu sytuacji wnioskodawcy (opieranie się m.in. na informacjach od sołtysów) oraz udzielana w konkretnym celu.

7. W rozwiązywaniu problemów społecznych, w szczególności bezrobocia, zasadnym byłoby przeprowadzanie szkoleń dla bezrobotnych, czy przyszłych przedsiębiorców oraz stworzeniu systemu ulg dla tworzących nowe miejsca pracy.
8. Szansą na poprawę sytuacji w rolnictwie byłoby dążenie do scalania gruntów, zwiększając efektywność i poziom produkcji rolnej – zmniejszenie ukrytego bezrobocia w rolnictwie.

Wyniki ankiet dla uczniów

W ankietach uczestniczyło ogółem 275 uczniów z III gimnazjów: Zespół Szkół Publiczne Gimnazjum nr 1 w Szydłowcu, Publiczne Gimnazjum nr 2 w Szydłowcu, Zespół Szkół Publiczne Gimnazjum w Majdowie. Wyniki ankiet, na trzy pytania, przedstawione zostały w ujęciu procentowym (%):

1. Czy w twoim otoczeniu któryś z poniższych problemów społecznych jest widoczny:

	Tak	Nie	Nie wiem
Bezrobocie	87	7	5
Ubóstwo	60	22	18
Nadużywanie alkoholu	63	25	12
Objawy przemocy w rodzinie	15	54	31
Przestępczość	11	58	31
Niepelnosprawność	17	22	61

2. Czy myślisz, że Twoja wiedza na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami jest wystarczająca?

	Tak	Nie	Nie mam zdania
Palenie papierosów	88	7	5
Nadużywanie alkoholu	68	27	5
Zażywanie narkotyków i innych środków odurzających	85	13	2

3. Czy uważasz, że na terenie swojej gminy masz dobry dostęp do:

	Tak	Nie	Nie wiem
Klubów młodzieżowych	1	91	8
Obiektów sportowych i rekreacyjnych	11	79	10
Sal komputerowych i Internetu	42	42	16
Bibliotek i ośrodków kultury	58	42	0

4. Na pytanie *Jak oceniasz problem zażywania narkotyków przez młodzież w twoim otoczeniu* ankietowani odpowiedzieli w ponad 58%, że jest to problem poważny, mimo że nie dotyczy dużej ilości osób. Uczniowie często spotykają się z informacją przekazywaną pocztą pantoflową gdzie i za ile można się zaopatrzyć. Młodzież zażywa z ciekawości oraz dla poprawy humoru, uspokojenia i z nudy. Do kontaktów z narkotykami dochodziło głównie za namowom kolegów, na wakacjach, na dyskotekach i imprezach domowych, ale

również w szkole. Ankietowani (ponad połowa) twierdzą, że ich wiedza na temat zagrożeń związanych ze skutkami uzależnienia od narkotyków jest wystarczająca. Większość sprawia wrażenie jakby ten problem ich wcale nie dotyczył – częste mocne słowa o słabości charakteru osób biorących.

5. Czy uważasz, że problem przestępczości lub agresji wśród młodzieży w Twoim otoczeniu jest widoczny? Czy w Twojej szkole spotkałeś/spotkałaś się ze zjawiskiem tzn. „fali”?

Większość uczniów spotkała się ze zjawiskiem agresji wśród młodzieży.

W szkołach zauważono zjawisko tzw. „fali”, nie jest bezpiecznie również na ulicach Szydłowca.

4. Czego brakuje Ci w swoim otoczeniu (obiekty, działania, kluby, itp.)?

Na terenie gminy zdecydowanie brakuje obiektów sportowych (sal gimnastycznych, siłowni, pływalni, stadniny koni, ścieżek rowerowych) i oraz miejsc, gdzie młodzież mogłaby się spotkać, pobawić, spędzić czas w weekend i po szkole. Wśród obiektów kulturalnych brakuje głównie kina. Gimnazjaliści z Szydłowca mają lepszy dostęp do sal komputerowych i Internetu oraz do ośrodków kultury i bibliotek.

Młodzież zauważa także brak informacji oraz promocji wolontariatu, jako skutecznej formy pomocy innym oraz zdobywania doświadczenia.

5. W jakiej gminie chciałbyś/chciałabyś mieszkać w przyszłości? Jak widzisz swoją gminę w przyszłości?

W ankietach młodzież nie oceniła zbyt krytycznie swojej gminy w przyszłości. Zwracano uwagę na potrzebę poszukania sposobów na walkę z bezrobociem, zwiększeniem bezpieczeństwa mieszkańców (skuteczniejsza praca Policji i służb porządkowych, zwłaszcza na osiedlach w Szydłowcu; poprawę stanu technicznego dróg, chodniki na wsiach, oświetlenie uliczne) oraz rozwiązaniem problemu spędzania wolnego czasu (powstanie świetlic, klubów, obiektów sportowych, kawiarni itp.)

2. Analiza SWOT dla sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Szydłowiec

Analiza SWOT to analiza strategiczna opierająca się na zidentyfikowaniu problemów w ramach czterech haseł obrazujących wszelkie aspekty charakteryzowanego zjawiska. Hasłami tymi są: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju.

Dla opisu aktualnej sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Szydłowiec przeprowadzono następującą analizę:

Mocne strony:

- Położenie strategiczne na trasie Warszawa-Kraków (odległość do Radomia - 29 km)
- Unikalne walory środowiska kulturowego: cenne zabytki i zbiory muzealne, bogate życie kulturalne
- Środowisko naturalne: położenie w rejonie lasów przysusko-szydłowieckich w krainie Gór Świętokrzyskich
- Możliwość rozwoju turystyki i rekreacji
- Demografia: duży odsetek osób w wieku produkcyjnym, równowaga płci
- Oświata: wykształcona kadra nauczycielska, dobry stan techniczny budynków szkolnych, dobre wyposażenie placówek – baza sportowa, pracownie internetowe
- Bliskość ośrodków akademickich
- Służba zdrowia: dostęp do gabinetów specjalistycznych, działalność Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego oraz Stacji Pogotowia Ratunkowego
- Funkcjonowanie Ośrodka wsparcia dla osób niepełnosprawnych i Warsztatów Terapii Zajęciowej
- Bogata oferta kulturalna i sportowa
- Sprawnie funkcjonujący system pomocy społecznej, reagujący na bieżące potrzeby społeczne
- Współpraca MOPS z placówkami oświatowymi, GKRPA, Parafiami, Policją, ośrodkami kultury i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy
- Współpraca instytucji społecznych
- Aktywna działalność licznych stowarzyszeń funkcjonujących w sferze społecznej
- Tworzenie i realizowanie programów aktywizujących społeczność lokalną
- Rozwijanie kontaktów z gminami ościennymi

Słabe strony:

- Utrzymujący się bardzo wysoki wskaźnik poziomu bezrobocia (znaczone, ukryte bezrobocie na wsi, brak rozwiązań systemowych)
- Systematyczny spadek poziomu życia mieszkańców
- Niewystarczające środki finansowe na inwestycje
- Niepełna infrastruktura techniczna
- Istnienie barier architektonicznych dla niepełnosprawnych
- Niewykorzystanie walorów gminy do jej rozwoju
- Wzrastające poczucie braku bezpieczeństwa
- Brak szkolnictwa wyższego na terenie gminy
- Brak przygotowania do korzystania z funduszy unijnych
- Zastój w budownictwie mieszkaniowym, brak mieszkań socjalnych, chronionych

- Duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej
- Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego
- Zbyt małe wsparcie przez instytucje samorządowe organizacji pozarządowych

Zagrożenia:

- Utrzymywanie się wysokiej stopy bezrobocia
- Brak perspektyw dla młodzieży i związana z tym migracja ludzi młodych i wykształconych
- Postępujące „starzenie się” społeczeństwa, głównie wiejskiego
- Narastanie zjawisk patologii społecznej
- Wzrastająca agresja wśród nieletnich i malejące zainteresowanie rodziców sprawami dzieci
- Brak skutecznej promocji – lobbingu – na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy

Szanse:

- Szybki rozwój miasta i gminy w oparciu o stworzenie w Szydłowcu silnego ośrodka edukacyjnego
- Powstawanie nowych miejsc pracy
- Zapewnienie młodzieży wykształcenia i szans dalszego rozwoju, dostosowanie programów nauczania do zapotrzebowania w regionie
- Pozyskanie środków z Unii Europejskiej oraz innych środków zewnętrznych na współfinansowanie zaplanowanych inwestycji
- Kontynuacja współpracy pomiędzy instytucjami społecznymi w gminie
- Likwidacja barier architektonicznych – ułatwienia dla niepełnosprawnych
- Tworzenie na terenie gminy punktów konsultacyjnych dla osób z problemami alkoholowymi, niepełnosprawnych, zagrożonych przemocą i innych
- Wzrost aktywności mieszkańców
- Rozwój organizacji działających w zakresie pomocy społecznej (domy wsparcia, fundacje, organizacje pozarządowe) oraz rozwój wolontariatu i społecznych grup wsparcia
- Budowa tanich mieszkań komunalnych (np. przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego)

1.3. Analiza PESTER

Jedną z analiz strategicznych jest analiza PESTER. Dotyczy ona stanu otoczenia opisywanego obszaru. Nazwa jej pochodzi od pierwszych liter słów nazywających wpływy – kolejno są to wpływy: polityczne, ekologiczne, społeczne, technologiczne, ekologiczne i regulacje prawne. Analiza ta pozwala

opisać trendy – oddziaływania – czyli otoczenie w jakim funkcjonuje miasto i gmina Szydłowiec.

Wymiar polityczny

Jednym z najważniejszych działań na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego miasta i gminy Szydłowiec jest prowadzenie aktywnej i szeroko rozumianej promocji. Ważnym elementem jest zaangażowanie i współdziałanie władz lokalnych, instytucji społecznych i mieszkańców w celu łatwiejszego i szybszego rozwiązywania problemów społecznych.

Wymiar ekonomiczny

Szansą dla miasta i gminy jest przyciągnięcie inwestorów z zewnątrz oraz rozwój małych i średnich, rodzinnych firm. Gmina posiada tereny pod inwestycje, gdzie mogłyby powstać większe przedsiębiorstwa, nie brakuje również potencjału ludzkiego. W tym celu gmina mogłaby np.: zapewnić profesjonalną obsługę w Urzędzie Miejskim i innych instytucjach, wdrożyć standardy ISO, opracować system preferencji gospodarczych i ulg, przygotować działki inwestycyjne, zapewnić dostęp do nowoczesnej infrastruktury technicznej.

Wymiar społeczny

Najbardziej dotkliwym problemem społecznym w gminie jest bezrobocie. Rozwiązanie tego problemu jest jednak złożone – wymaga starań ze strony gminy (przyciągnięcie inwestorów) oraz aktywności społeczeństwa (tworzenie małych przedsiębiorstw). Gmina ma do zaoferowania swoim mieszkańcom różnego rodzaju pomoc finansową – działający Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – oraz instytucjonalną: placówki służby zdrowia, GKRPA, Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, świetlicę i poradnię dla dzieci. Kontynuacja działań w tym kierunku powinna przynieść efekty w postaci poprawy sytuacji społecznej w gminie.

Wymiar technologiczny

Rozpowszechniający się na trend do stosowania nowoczesnych technologii w życiu codziennym, a przede wszystkim w sektorze gospodarczym (produkcyjnym) jest zjawiskiem bardzo korzystnym z punktu widzenia ekologii. Dlatego też upowszechnianie tej wiedzy i w efekcie zmiana przestarzałych i zagrażających środowisku technologii na technologie wysokie i „czyste” powinno służyć rozwojowi lokalnemu. W gminie przede wszystkim brakuje dostępu do informacji na temat sposobów działania i wdrażania technologii, firm i instytucji je wdrażających oraz środków finansowych na ten cel.

Wymiar ekologiczny

Gmina powinna dążyć do stworzenia podstaw do racjonalnej polityki ekologicznej zmierzającej do poprawy środowiska naturalnego i podniesienia standardu życia mieszkańców poprzez: stworzenie nowoczesnego, zgodnego ze standardami europejskimi systemu zagospodarowania odpadów komunalnych (składowanie, przetwarzanie nowoczesnych unieszkodliwianie), zastosowanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku, technologii, podnoszeniu świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Wymiar regulacji prawnych

Barierą dla rozwoju pozarządowych organizacji działających na rynkach lokalnych, które wspierałyby system pomocy społecznej danego regionu, gminy, czy miejscowości jest zawilość i nieczytelność przepisów prawa. Stworzenie takich organizacji mogłoby poprawić sytuację społeczno-gospodarczą przez pobudzenie aktywności mieszkańców.

2. Wizja rozwoju oraz cele główne i pośrednie Miasta i Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Miasta i Gminy, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec *wizję* zdefiniowano w następujący sposób:

Miasto i Gmina Szydłowiec:

- *jest miejscem przyjaznym mieszkańcom, umożliwiającym wysoki poziom życia (dobrą opiekę medyczną, bezpieczeństwo, szanse rozwoju młodzieży oraz zapewnia wypoczynek i właściwą organizację czasu wolnego)*
- *zapewnia profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych,*
- *skutecznie walczy z patologiami społecznymi.*

Cele główne:

- I. Wysoki standard życia społeczeństwa***
- II. Profesjonalna i kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych***
- III. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym***

Cele pośrednie:

I. Cel główny

1. Wyrównanie szans rozwojowych
2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich
3. Inwestowanie w młodzież
4. Doskonalenie opieki medycznej
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa
6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców

II. Cel główny

1. Profesjonalna pomoc społeczna
2. Współpraca międzygminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
3. Integracja i aktywizacja środowisk lokalnych

III. Cel główny

1. Przeciwdziałanie patologiom społecznym
2. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom
3. Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna

Opis celów głównych

I. Wysoki standard życia społeczeństwa

Cel ten zakłada poprawę standardu życia mieszkańców gminy m.in. poprzez: poprawę warunków lokalowych i wyposażenia obiektów użyteczności publicznej, zapewnienie fachowej opieki medycznej, poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie, podjęciu działań wspierających edukację i rozwój zasobów ludzkich, organizację czasu wolnego mieszkańców, stworzenie odpowiednich warunków (bazy sportowo-rekreacyjnej) dla rozwoju sportu i promocji zdrowego trybu życia.

Do osiągnięcia tego celu głównego zdefiniowano następujące cele pośrednie:

1. Wyrównanie szans rozwojowych
2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich
3. Inwestowanie w młodzież

4. Doskonalenie opieki medycznej
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa
6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców

W ramach tego celu realizowane będą zadania inwestycyjne, które wpłyną na poprawę standardu życia mieszkańców.

II. Profesjonalna i kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych

Drugi Cel główny zakłada prowadzenie dalszych działań pomocowych dla osób potrzebujących (ubogich, bezrobotnych i innych) oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, chorych, itp.). Działania te realizowane będą poprzez wypełnianie zadań statutowych MOPS oraz instytucji i organizacji pożytku publicznego działających na terenie gminy. Ważnym elementem jest również ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym – alkoholizm, bezradność życiowa, przemoc w rodzinie – poprzez m.in.: zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej dla osób i rodzin z problemami oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.

Osiągnięcie celu głównego warunkowane jest realizacją celów pośrednich, które zostały zdefiniowane następująco:

1. Profesjonalna pomoc społeczna
2. Współpraca międzygminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
3. Integracja i aktywizacja środowisk lokalnych

W ramach realizacji celu „Profesjonalnej i kompleksowej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych” zakłada się przeprowadzenie szeregu działań inwestycyjnych (m.in.: remont i wyposażenie MOPS, uruchomienie stołówki dla klientów MOPS, stworzenie bazy noclegowej dla osób bezdomnych), które wpłyną na jakość świadczonej przez gminę pomocy.

III. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym

Założeniem celu jest ograniczenie zagrożeń zjawiskami patologicznymi (działanie edukacyjne i informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży). Cel ten zakłada: zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, zapewnienie pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie i ochrony przed nią.

1. Przeciwdziałanie patologiom społecznym
2. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom
3. Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna

Opis celów pośrednich

I. Cel główny

1. Wyrównanie szans rozwojowych

Stworzenie odpowiednich warunków nauki dla dzieci niepełnosprawnych (usuwanie barier architektonicznych, indywidualne programy nauczania), zajęcia pozalekcyjne wyrównawcze z przedmiotów szkolnych dla dzieci mających problemy w nauce, oferowanie dzieciom z różnymi problemami fachowej pomocy terapeutycznej. Cel ten ma za zadanie zapewnić dobry start w przyszłość dla dzieci mniej zdolnych, niepełnosprawnych, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych czy biedniejszych.

2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich

Zagwarantowanie uczniom dobrych warunków nauki (dobre warunki lokalowe, sale gimnastyczne, wyposażenie klas i pracowni), opracowanie programu rozwoju zainteresowań uczniów w ramach zajęć pozaszkolnych. Działanie te wpłyną na poziom wykształcenia i dalszą edukację młodzieży oraz zwiększą szansę młodych ludzi na rynku pracy. Cel ten zakłada także stworzenie odpowiednich warunków nauki dla dzieci niepełnosprawnych, co pomoże w ich integracji społecznej. W ramach tego celu przewidziano również organizację szkoleń i kursów dla osób dorosłych, które podniosą ich atrakcyjność na rynku pracy.

3. Inwestowanie w młodzież

Stworzenie młodzieży odpowiednich warunków do zdobywania wykształcenia nauki (klasy z językiem wykładowym obcym) oraz rozwój zainteresowań uczniów w ramach zajęć pozaszkolnych, poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych (zaplecze szkolne – sale gimnastyczne, boiska szkolne, Internet) i kulturalnych (świetlice wiejskie, biblioteki, imprezy kulturalne, festyny itp.), prowadzenie poradnictwa zawodowego dla uczniów gimnazjum (pomoc w wyborze szkoły, przyszłego zawodu). Gmina pragnie również zorganizować szkolnictwo wyższe na swoim terenie. Inwestowanie w młodzież wpłynie na poziom ich wykształcenia oraz dalszą edukację, co zwiększy szansę młodych ludzi na rynku pracy.

4. Doskonalenie opieki medycznej

Poprawa warunków lokalowych i wyposażenia placówek służby zdrowia oraz zagwarantowanie mieszkańcom gminy dostępu do usług na wysokim poziomie: możliwość przeprowadzania kompleksowych badań i zabiegów, specjalistyczna opieka medyczna oraz program wczesnej interwencji (profilaktyka) – zapewnienie mieszkańcom właściwej opieki medycznej.

5. Poprawa stanu bezpieczeństwa

W ramach tego celu mieści się stworzenie systemu bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Za bezpieczeństwo odpowiedzialne są Policja i Straż Miejska oraz jednostki Straży Pożarnej. Służbom tym należy zagwarantować dobre wyposażenie oraz możliwości podnoszenia kwalifikacji.

6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców

Zachęcenie mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu powinno zintegrować społeczeństwo, dlatego też koniecznym jest kontynuacja wszelkich imprez kulturalnych prowadzonych przez Centrum Kultury i Burmistrza Miasta i Gminy. Na terenach wiejskich konieczna jest poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych i kulturalnych i otwarcie ich dla społeczności gminy, organizacja świetlic środowiskowych. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, ścieżki rowerowe, zbiorniki wodne) oraz promowanie działalności ludowej (rękodzieło, zespoły folklorystyczne) jest dodatkowym atutem.

II. Cel główny

1. Profesjonalna pomoc społeczna

W ramach realizacji tego celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nadal świadczył pomoc w stosunku do osób potrzebujących wsparcia. W ramach zadań własnych i zadań zleconych MOPS udziela świadczeń pieniężnych lub pomocy rzeczowej dla osób: ubogich, bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, ofiar przemocy. Drugim elementem programu winno być stworzenie odpowiednich warunków do złagodzenia skutków biedy, poprawy warunków życia osób starszych i samotnych, zapobieganiu występowania bezdomności oraz przeciwdziałanie i eliminowanie skutków psychospołecznych bezrobocia. Efektywna pomoc zakłada dostęp do poradnictwa, pomocy psychologicznej i prawnej mieszkańcom Miasta i Gminy.

2. Współpraca międzygminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Ważnym elementem świadczenia efektywnej i kompleksowej opieki jest stworzenie zintegrowanej pomocy społecznej w regionie. Jej celem jest: podniesienie jakości pracy pracowników socjalnych (szkolenia), ułatwienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i pomocy dla osób z problemami rodzinnymi, uzależnieniami i innymi. Wspólne ubieganie się o środki pomocowe powinno korzystnie wpłynąć na poprawę warunków życia mieszkańców regionu.

3. Integracja i aktywizacja środowisk lokalnych

Celem jest wspieranie działań mieszkańców we wszelkich formach mających przyczynić się do poprawy życia społecznego w gminie: pomoc sąsiedzka (skierowana do osób starszych, chorych i niepełnosprawnych), wspomaganie stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i organizacji pożytku publicznego działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, pomoc w organizowaniu spotkań, konkursów, rozgrywek sportowych promujących zdrowy tryb życia oraz promowanie idei wolontariatu.

III. Cel główny

1. Przeciwdziałanie patologiom społecznym

Głównym zadaniem jest ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym – alkoholizm, bezradność życiowa, przemoc w rodzinie i innych. Cel ten ma przede wszystkim zapewnić osobom mającym różne problemy społeczne dostęp do specjalistycznego poradnictwa i pomocy (m.in. dalsze działanie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Świetlicy Integracyjnej i GKRPA). Prowadzenie działalności edukacyjnej w tym temacie w szkołach pozwoli lepiej przygotować dzieci i młodzież do dorosłego życia.

2. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom

Celem jest stworzenie w gminie skutecznego programu przeciwdziałania uzależnieniom poprzez: prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii skierowanych do dzieci i młodzieży w ramach zajęć szkolnych oraz do mieszkańców gminy. Pomoc dla dzieci z rodzin

dysfunkcyjnych mająca na celu poprawę ich kondycji fizycznej i psychicznej. Działania te powinny przynieść efekty w postaci zwiększenia świadomości społecznej na temat uzależnień oraz poprawić kondycję osób i rodzin mających takie problemy.

3. Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna

Podejmowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Wszelkie instytucje i organizacje społeczne powinny współdziałać w tym przedsięwzięciu, prowadzić poradnictwo oraz pomoc w organizowaniu leczenia. Na terenie gminy funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne instytucje mogące oferować pomoc na różnym poziomie.

3. Kierunki działań i zadania na lata 2006-2020

Realizacja celów głównych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec odbywać się będzie poprzez realizację celów pośrednich w poszczególnych latach. Działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawione zostały na lata 2006-2020 podzielone na zadania inwestycyjne i organizacyjne.

Zadania inwestycyjne i organizacyjne na lata 2006-2020 dla Miasta i Gminy Szydłowiec:

I. Wysoki standard życia społeczeństwa

1. Wyrównanie szans rozwojowych
2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich
3. Inwestowanie w młodzież
4. Doskonalenie opieki medycznej
5. Poprawa stanu bezpieczeństwa
6. Organizacja czasu wolnego mieszkańców

Zadania inwestycyjne:

Lp.	Zadania	Harmonogram realizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu/minimum realizacyjne	Źródła środków	Partnerzy/koordynatorzy
1.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 w Szydłowcu	2006-2007	Oszczędności na ciepłe Poprawa stanu środowiska	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Dyrektorzy placówek oświatowych Instytucje i organizacje społeczne
2.	Adaptacja obiektów po ewentualnie likwidowanych jednostkach użyteczności publicznej na cele społeczne na terenie gminy Szydłowiec	2007-2011	Stworzenie miejsca do spotkań i spędzania wolnego czasu	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Instytucje i organizacje społeczne

3.	Wyposażenie sal dydaktycznych w nowoczesny sprzęt – komputeryzacja, zakup sprzętu sportowego, wzbogacenie księgozbiorów bibliotek szkolnych i udostępnienie ich mieszkańcom	Zadanie ciągle	Podniesienie poziomu nauczania Podniesienie znajomości języków obcych Poprawa jakości działań związanych z kształceniem i szkoleniem zawodowym Wspieranie innowacyjnych programów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz współpracy międzynarodowej Stworzenie nowoczesnej bazy oświatowej w gminie Poprawa komfortu nauczania Zwiększenie stopnia usportowienia dzieci i młodzieży	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Dyrektorzy placówek oświatowych Instytucje i organizacje społeczne
4.	Stworzenie w Szydłowieckim Centrum Kultury - Zamku centrum konferencyjno-szkoleniowego	2007-2011	Stworzenie zaplecza konferencyjno-szkoleniowego	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne Kapitał prywatny	Burmistrz Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek Urząd Marszałkowski
5.	Wyposażenie we właściwy sprzęt placówek podstawowej opieki zdrowotnej znajdujących się na terenie gminy	Zadanie ciągle	Zagwarantowanie mieszkańcom gminy właściwej opieki medycznej	Budżet państwa Budżet powiatu Narodowy Fundusz Zdrowia PFRON	Dyrektorzy placówek służby zdrowia Instytucje i organizacje działające w zakresie ochrony

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

				Fundusze pomocowe UE i inne	zdrowia
6.	Rozbudowa Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego w Szydłowcu i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych (w ramach zadań gminy – instalacja pierwszej potrzeby)	2006-2007	Zagwarantowanie mieszkańcom potrzebującym opieki poszpitalnej i rehabilitacji właściwego standardu usług w ZP-O	Budżet państwa Budżet powiatu Budżet gminy Narodowy Fundusz Zdrowia PFRON Fundusze pomocowe UE i inne	Dyrektorzy placówek służby zdrowia Instytucje i organizacje działające w zakresie ochrony zdrowia
7.	Kontynuacja wyposażenie miasta Szydłowca w monitoring wizyjny	Do 2010	Zmniejszenie przestępczości (rozbojów, kradzieży, dewastacji, wandalizmu) Wyposażenie służb porządkowych w potrzebny sprzęt	Budżet gminy Budżety jednostek Policji, Staży Miejskiej i Straży Pożarnej Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Policja Straż Miejska Straż Pożarna Agencje ochrony Mieszkańcy
8.	Budowa placów zabaw dla dzieci	2006-2020	Poprawa dostępności do zaplecza rekreacyjnego mniejszych dzieci	Budżet gminy Fundusze pomocowe Kapitał prywatny Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Instytucje i organizacje społeczne
9.	Budowa basenu	Termin realizacji zadania uzależniony od możliwości finansowych gminy i pozyskania	Poprawa stanu bazy rekreacyjno-sportowej w gminie Zwiększenie stopnia usportowienia mieszkańców gminy	Budżet gminy Fundusze pomocowe Kapitał prywatny Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Instytucje i organizacje społeczne

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

		środków zewnętrznych			
10.	Budowa kortów tenisowych	2006-2007	Poprawa stanu bazy rekreacyjno-sportowej w gminie Zwiększenie stopnia usportowienia mieszkańców	Budżet gminy Fundusze pomocowe Kapitał prywatny	Burmistrz Instytucje i organizacje społeczne
11.	Modernizacja Ośrodka Rekreacyjnego „Zalew” oraz wymiana sprzętu pływającego i ratunkowego	2007-2020	Poprawa stanu bazy rekreacyjno-sportowej w gminie Zwiększenie stopnia usportowienia mieszkańców gminy Poprawa bezpieczeństwa	Budżet gminy Fundusze pomocowe Kapitał prywatny	Burmistrz Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek Inwestorzy prywatni Instytucje i organizacje społeczne

Zadania organizacyjne:

Lp.	Zadania	Harmonogram realizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu/minimum realizacyjne	Źródła środków	Partnerzy/koordynatorzy
1.	Wyrównywanie szans rozwojowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	Zadanie ciągle	Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji, sportu i kultury Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	Budżet gminy PFRON Fundusze pomocowe	Burmistrz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Szydłowieckie Centrum Kultury Ośrodki zdrowia Stowarzyszenia i inne organizacje

2.	Opracowanie i wdrożenie systemu wszechstronnego kształcenia młodzieży (niwelowanie różnic edukacyjnych między dziećmi i młodzieżą z różnych środowisk miejskich, wiejskich, biedniejszych, bogatszych)	Zadanie ciągle	Wyrównanie szans rozwojowych młodzieży z różnych środowisk	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Dyrektorzy szkół Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji
3.	Ustalenie kierunków kształcenia na poziomie średnim i wyższym zgodnym z perspektywami rozwoju gminy	Zadanie ciągle	Stworzenie nowoczesnej bazy oświatowej w gminie		Dyrektorzy szkół Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji
4.	Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji na różnych poziomach edukacyjnych	Zadanie ciągle	Stworzenie nowoczesnej bazy oświatowej w gminie	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Możliwość porozumień między-gminnych, szkół, pracodawców, szkół wyższych, PUP i WUP
5.	Utworzenie w szkołach klas z językiem obcym jako wykładowym	Zadanie ciągle	Stworzenie nowoczesnej bazy oświatowej w gminie	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Dyrektorzy szkół Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Szkoła językowa English School

6.	Opracowanie poradnika dla młodzieży	2006	Poprawa dostępu do	Budżet gminy	Urząd Miejski -
----	-------------------------------------	------	--------------------	--------------	-----------------

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

	ułatwiającego korzystanie z funduszy unijnych i innych (np. Sokrates, Leonardo da Vinci, Młodzież)		informacji dla zainteresowanej podnoszeniem swych kwalifikacji i zdobywaniem doświadczenia młodzieży Zwiększenie aktywności młodzieży	Fundusze pomocowe UE i inne	Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji
7.	Opracowanie i wdrożenie programu zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Zadania ciągle	Wykształcone społeczeństwo Organizacja wolnego czasu dzieci i młodzieży Wyrównanie szans rozwojowych.	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Placówki oświatowe z terenu gminy
8.	Kontynuowanie imprez organizowanych przez Szydłowieckie Centrum Kultury - Zamek	Zadanie ciągle	Podniesienie kultury społeczeństwa gminy Kultywowanie miejscowej tradycji i kultury Zorganizowanie wolnego czasu mieszkańców Możliwość rozwoju własnych zainteresowań Wzrost atrakcyjności miasta Integracja społeczności miejskiej i wiejskiej	Budżet państwa Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

9.	Kontynuowanie imprez organizowanych przez Burmistrza	Zadanie ciągle	Podniesienie kultury społeczeństwa gminy	Budżet państwa Fundusze pomocowe	Burmistrz Urząd Miejski
----	--	----------------	--	-------------------------------------	----------------------------

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

	Miasta i Gminy Szydłowiec		Kultywowanie miejscowej tradycji i kultury Zorganizowanie wolnego czasu mieszkańców Możliwość rozwoju własnych zainteresowań Wzrost atrakcyjności miasta Integracja społeczności miejskiej i wiejskiej	UE i inne	
10.	Tworzenie ścieżek rowerowych, pieszych i rekreacyjnych poprzez ich oznakowanie lub budowę Wyposażenie wszystkich typów tras i szlaków (szlak „Partyzancki) w niezbędne urządzenia (ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych) Utworzenie trasy do narciarstwa biegowego	2007-2011	Poprawa stanu bazy rekreacyjno-sportowej w gminie Zwiększenie stopnia usportowienia mieszkańców gminy	Budżet gminy	Burmistrz – Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Urząd Miejski – Wydział Zagospodarowania Przestrzennego, Budownictwa i Geodezji Nadleśnictwo w Radomiu, Stowarzyszenia i inne organizacje

11.	Działania na rzecz podniesienia standardów obsługi ludności w zakresie usług zdrowia	Zadanie ciągle	Poprawa jakości wyposażenia i stanu technicznego obiektów Poprawa standardu	Budżety Ośrodków Zdrowia	Dyrektorzy Ośrodków Zdrowia Firmy szkoleniowe Organizacje
-----	--	----------------	--	--------------------------	---

			świadczonych usług medycznych Wzrost wykwalifikowanej kadry medycznej		pozarządowe
12.	Opracowanie i wdrożenie programu promocji zdrowego stylu życia	Zadanie ciągle	Propagowanie zdrowego stylu życia: aktywności fizycznej, odpoczynku, zdrowego żywienia Prowadzenie profilaktyki	Budżet gminy NFZ Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Dyrektorzy Ośrodków Zdrowia Stowarzyszenia i organizacje
13.	Wdrażanie programów profilaktyki	Zadanie ciągle	Zwiększenie kultury prawnej społeczeństwa Poprawa bezpieczeństwa w gminie	Budżet gminy Budżety jednostek Policji, Staży Miejskiej i Straży Pożarnej Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Policja Straż Miejska Straż Pożarna Agencje ochrony Mieszkańcy

II.. Profesjonalna i kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych

1. Profesjonalna pomoc społeczna
2. Współpraca międzygminna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

3. Integracja i aktywizacja środowisk lokalnych

Zadania inwestycyjne:

Lp.	Zadania	Harmonogram realizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu/minimum realizacyjne	Źródła środków	Partnerzy/ koordynatorzy
1.	Remont budynku MOPS w Szydłowiecu i poszerzenie bazy lokalowej		Poprawa warunków lokalowych MOPS Dostosowanie budynku do potrzeb świadczeniobiorców	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski
2.	Doposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowiecu	2006-2020	Wyposażenie budynku w potrzebny sprzęt Dostosowanie wyposażenia do potrzeb świadczeniobiorców	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski
3.	Tworzenie mieszkań chronionych	2007 - 2020	Zabezpieczenie bazy noclegowej dla osób potrzebujących wsparcia tego rodzaju	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski
4.	Utworzenie Domu Samopomocy lub Dziennego Domu Pomocy		Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski

Zadania organizacyjne:

Lp.	Zadania	Harmonogram realizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu/minimum realizacyjne	Źródła środków	Partnerzy/ koordynatorzy
1.	Kontynuacja działań z zakresu pomocy społecznej dla osób potrzebujących	Zadanie ciągłe	Dalsze działania pomocowe dla osób	Budżet MOPS	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

	wsparcia		potrzebujących (ubogich i bezrobotnych) oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, chorych, itp.)		Szydłowcu Stowarzyszenia i organizacje
2.	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej	2006-2007	Utworzenie centrum dla osób szukających pomocy i wsparcia	Budżety gmin wchodzących w skład projektu Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrzowie i Starosta Szydłowiecki oraz inne organizacje społeczne
3.	Tworzenie podstaw do normalnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier urbanistycznych	Zadanie ciągle	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych	Budżet gminy Budżet MOPS Budżet PCPR Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu Stowarzyszenia i organizacje
4.	Utworzenie jadłodajni dla osób najuboższych i bezdomnych	2010	Poprawa jakości życia osób najuboższych i bezdomnych	Budżet Gminy i MOPS	Burmistrz Urząd Miejski, MOPS

5.	Tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.	Zadanie ciągle	Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	Budżet MOPS Fundusze pomocowe UE i inne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu
----	---	----------------	---	--	---

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

	Wprowadzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży		Rozwój specjalistycznego poradnictwa, a także terapii rodzinnej. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry społecznej do pracy z rodziną.		Stowarzyszenia i organizacje
6.	Ochrona standardu życia i poprawa funkcjonowania osób starszych	Zadanie ciągle	Poprawa jakości życia osób starszych	Budżet MOPS Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski Stowarzyszenia i organizacje
7.	Zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności	Zadanie ciągle	Prowadzenie monitoringu sytuacji mieszkaniowej osób ubogich lub innych zagrożonych wykluczeniem społecznym Rozwój budownictwa socjalnego, zapobieganie poprzez zwiększenie zakresu pomocy świadczonej osobom zagrożonym utratą mieszkań. Zintensyfikowanie wsparcia specjalistycznego (przywrócenie do własnych środowisk)	Budżet gminy Budżet MOPS Fundusze pomocowe UE i inne	Burmistrz Urząd Miejski Stowarzyszenia i organizacje
8.	Podjęcie działań na rzecz złagodzenia skutków biedy	Zadanie ciągle	Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami na rzecz	Budżet gminy Budżet MOPS Fundusze pomocowe	Burmistrz Urząd Miejski Stowarzyszenia i

			złagodzenia skutków ubóstwa	UE i inne	organizacje
9.	Opracowanie i wdrożenie programu podnoszenia kwalifikacji pracowników pomocy społecznej	Zadanie ciągle	Podniesienie jakości usług oraz skuteczniejsze działania pracowników MOPS	Budżet MOPS Budżet PCPR Fundusze unijne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu
10.	Popieranie stowarzyszeń działających na terenie gminy	Zadanie ciągle	Zintegrowanie działań stowarzyszeń i fundacji i innych organizacji w kierunku poprawy warunków socjalnych w gminie		Burmistrz Urząd Miejski Stowarzyszenia i organizacje
11.	Popularyzacja idei wolontariatu	Zadanie ciągle	Poprawa dostępu do informacji dla zainteresowanej zdoływaniem doświadczenia młodzieży Zwiększenie aktywności młodzieży Pomoc najbardziej potrzebującym	Budżet gminy Fundusze pomocowe UE i inne	Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji

III. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym

1. Przeciwdziałanie patologiom społecznym

2. Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom
3. Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna

Zadania organizacyjne:

Lp.	Zadania	Harmonogram realizacji	Wskaźnik osiągnięcia celu/minimum realizacyjne	Źródła środków	Partnerzy/ koordynatorzy
1.	Opracowanie systemu reagowania na niekorzystne zjawiska społeczne	Zadanie ciągle	Opracowanie systemu Stworzenie komórek odpowiedzialnych za monitorowanie sytuacji np. w rodzinach patologicznych Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach		Burmistrz Policja Stowarzyszenia i organizacje
2.	Opracowanie i wdrożenie programu pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych	Zadanie ciągle	Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych (poprawa ich kondycji fizycznej, psychicznej)		Burmistrz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu Policja Stowarzyszenia i organizacje
3.	Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie: świadomości występowania patologii społecznych, przeciwdziałania	Zadanie ciągle	Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym Wzrost bezpieczeństwa w		Burmistrz Placówki oświatowe Służba zdrowia Policja

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

	uzależnieniom (alkoholizm, narkomania), radzenia sobie w trudnych i stresujących sytuacjach, itp.		rodzinach		Stowarzyszenia i organizacje
4.	Opracowanie i wdrożenie gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	Zadanie ciągle	Opracowanie i wdrożenie programu Skuteczna walka z uzależnieniami od narkotyków Prowadzenie profilaktyki	Budżet gminy	Burmistrz Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Placówki oświatowe Służba zdrowia Policja Stowarzyszenia i organizacje
5.	Podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli i rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych (komunikacja interpersonalna)	Zadanie ciągle	Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, profesjonalne szkolenia dla rodziców Udoskonalenie metod współpracy nauczycieli z rodzicami Identyfikacja potrzeb i problemów związanych z uzależnieniem	Budżet gminy	Burmistrz Urząd Miejski - Wydział Edukacji, Rozwoju i Promocji Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szydłowcu Placówki oświatowe Stowarzyszenia i organizacje
6.	Opracowanie i wdrażanie programu wczesnej interwencji i pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym	Zadanie ciągle	Pomoc dla osób uzależnionych Zwiększenie świadomości społecznej Wyprowadzanie osoby z	Budżet gminy	

Strategia Rozwiązywanie Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec

			uzależnień		
7.	Zapewnienie profesjonalnej pomocy terapeutyczno-rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych	Zadanie ciągle	Pomoc dla osób uzależnionych Zagwarantowanie dostępności usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych lub informacji, pomocy i wsparcia w leczeniu	Budżet gminy Budżety Ośrodków Zdrowia	MOPS Stowarzyszenia i organizacje

4. Wdrażanie i monitoring realizacji strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec” jest dokumentem otwartym, podatnym na zmiany wynikające z prowadzonego monitoringu zjawisk społecznych.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec” zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Miejskiej. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Burmistrza Miasta i Gminy Szydłowiec, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii. Proponowane zmiany w Strategii będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Miejską.

Proponowany system monitoringu prac nad Strategią zakłada:

- składanie przez Burmistrza Miasta i Gminy – Zespół Zadaniowy – corocznych sprawozdań z realizacji Strategii (na podstawie danych statystycznych i innych informacji będących w posiadaniu: GOPS, instytucji i organizacji oraz grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii).
- sporządzanie bilansu potrzeb Miasta i Gminy w zakresie pomocy społecznej oraz weryfikacja działań i zadań na corocznych zebraniach Rady Miasta i Gminy,
- sporządzanie rocznych sprawozdań oraz przekazywanie ich Wojewodzie

Wskaźniki oceny monitorowania Strategii:

- Ilość zlikwidowanych barier architektonicznych,
- Ilość zmodernizowanych obiektów oświatowych, kulturalnych i sportowych,
- Ilość nowo powstałych miejsc spędzania wolnego czasu,
- Ilość uruchomionych działalności gospodarczych,
- Ilość nowo powstałych miejsc pracy,
- Liczba nowo powstałych mieszkań socjalnych,
- Liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie,
- Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- Liczba osób mających problemy opiekuńczo-wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- Liczba świadczeniobiorców Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Liczba interwencji domowych Policji,
- Ilość realizowanych programów profilaktycznych,
- Liczba atrakcji (zajęć pozaszkolnych, imprez sportowych, kulturalnych)

itp.) organizowanych głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwijanie zainteresowań młodych ludzi oraz promocje zdrowego stylu życia.

5. Potencjalne źródła finansowania

Podstawowymi źródłami środków, z których mogą korzystać samorzady dla realizacji programów pomocy społecznej są:

- środki wewnętrzne – budżety samorządów Miejsko-Gminnych, powiatowych, wojewódzkich,
- środki zewnętrzne:
 - Polski Czerwony Krzyż i Polski Komitet Pomocy Społecznej
 - Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
 - Fundusz Pracy,
 - fundusze pomocowe (ZPORR, fundusze strukturalne, fundusze sektorowych programów pomocowych)
 - rezerwa "uwłaszczeniowa",
 - pożyczka z Banku Rozwoju Rady Europy,
 - fundacje, stowarzyszenie i programy socjalne.

Institucje pożytku publicznego

- **Polski Czerwony Krzyż** – głównym zadaniem PCK jest uzupełnianie opiekuńczej roli Państwa, wynikającej z Ustawy o pomocy społecznej. Pomoc socjalna trafia rocznie do ponad 200.000 osób i pochodzi od darczyńców. Do całorocznych form działania PCK należą:
 - dożywianie – w placówkach i ośrodkach PCK, stołówkach szkolnych, barach wydawane są ciepłe posiłki lub paczki z podstawowymi produktami żywnościowymi,
 - pomoc doraźna – zbieranie i przekazywanie potrzebującym: odzież, sprzęt gospodarstwa domowego, środki czystości i higieny, meble,
 - działalność ośrodków PCK: noclegowi, domów pobytu dziennego, domów interwencji kryzysowej dla maltretowanych kobiet z dziećmi, świetlic terapeutycznych i integracyjnych.
 - opieka nad chorymi w domu – wykonywana przez przeszkolone Siostry PCK do sprawowania opieki nad chorymi i niepełnosprawnymi w ich domach. Umowy na świadczenie tych usług zawierają zarządy PCK różnych szczebli z samorządami terytorialnymi.
- **Polski Komitet Pomocy Społecznej - "PKPS"** powstał w 1958 roku i jest stowarzyszeniem charytatywnym posiadającym status organizacji pożytku publicznego. Celem PKPS jest dobrowolne i bezinteresowne niesienie pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne

są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonych demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym.

Fundusze i programy wspierające pomoc społeczną:

• **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)** – jest najważniejszym instrumentem Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. EFS wspiera działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego przeznacza się w Polsce na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUER. Priorytety EFS realizowane są w ramach pięciu obszarów wsparcia, które obejmują:

1. **Aktywną politykę rynku pracy** mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, ułatwianie ponownej integracji z rynkiem pracy długotrwale bezrobotnych, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy po okresie nieobecności na nim;
2. **Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego** mające na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Skierowane jest ono do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie potrafią rozwiązać osobistych i zawodowych problemów oraz korzystają długotrwale, w sposób bierny, ze świadczeń pomocy społecznej;
3. **Kształcenie ustawiczne** mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy oraz integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej, poprzez zwiększenie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa;
4. **Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości** poprzez promocję wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do adaptacji w zmiennych warunkach pracy kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy,

rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii;

5. Zwiększenie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy, włączenie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej, a także działania zakładające zmniejszenie dysproporcji, których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

- **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy** – od roku 2004 Polska stała się beneficjentem pomocy w ramach tych mechanizmów. Środki z tych źródeł – możliwe do uzyskania do roku 2009 – mają przyczynić się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekty finansowane z tych środków powinny być zbieżne z wszystkimi projektami realizowanymi w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz innych przedsięwzięć finansowanych przez Unię Europejską. W dziedzinie społecznej wyróżniono priorytety:
 - **rozwój zasobów ludzkich** – promowanie wykształcenia i szkoleń dla pracowników administracji samorządowej, rozwój zasobów kadrowych na poziomie regionalnym, doskonalenie wiedzy i umiejętności zawodowych pracowników administracji powiatowej i gminnej,
 - **opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem** – podniesienie poziomu życia przez wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie opieki zdrowotnej, programy wspierające zdrowie rodziny, promocja zdrowia i profilaktyki, zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży, integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych.
- **EQUAL** – jedna z czterech (EQUAL, INTERREG, LEADER+, URBAN), przewidzianych na lata 2000-2006, Inicjatyw Wspólnotowych. W ramach EQUAL wsparcie kierowane jest dla projektów mających na celu współpracę transnarodową służącą promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy (zarówno wśród osób bezrobotnych, jak i zatrudnionych). Inicjatywa ta finansowana jest z Europejskiego Funduszu Społecznego.
- **Program Access** – inicjatywa Unii Europejskiej, mająca na celu wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Program ma wspierać działania organizacji pozarządowych i organizacji nie nastawionych na

zysk w dwóch głównych obszarach:

- działania ułatwiające proces przejmowania i wdrażania prawodawstwa UE w dziedzinach: ochrona środowiska i rozwój społeczno-gospodarczy,
 - działania w sferze polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych marginalizacją grup społecznych.
- **Bank Rozwoju Rady Europy** – udziela pożyczek na finansowanie projektów o znaczeniu społecznym. Bank posiada specjalne fundusze, z których dotowane są stopy procentowe kredytów udzielonych m.in. na:
 - tworzenie nowych miejsc pracy w regionach upośledzonych (zwłaszcza w małych i średnich przedsiębiorstwach),
 - rozwój infrastruktury w sektorach: ochrony środowiska, szkolnictwa i służby zdrowia,
 - wydatki związane z katastrofami i klęskami naturalnymi (usuwanie skutków powodzi i budowa ochrony przeciwpowodziowej),
 - pozostałe projekty: pomoc uchodźcom, budowę mieszkań dla rodzin o niskich dochodach, renowację zamków z przeznaczeniem na hotele i centra kulturalne.

Programy wspierające działania na rzecz osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem:

- **Program „PIERWSZA PRACA”** - podstawowym celem programu jest nie dopuszczenie do tego, aby absolwenci szkół stawali się i pozostawali bezrobotnymi. Niezbędne jest zatem zwiększenie szans absolwentów na uzyskanie pierwszego doświadczenia zawodowego. Intencją programu jest pobudzenie aktywności lokalnej w projektowaniu przyszłości zawodowej, uruchomienie mechanizmów rozwiązywania lokalnych problemów społecznych poprzez angażowanie młodych osób do pracy w organizacjach pozarządowych w charakterze wolontariuszy, sprzyjanie projektom wzmacniającym zdolność do samodzielnego poruszania się po rynku pracy, do samokształcenia i kreatywności. Program obejmuje 5 segmentów:
 - małe i średnie przedsiębiorstwa,
 - samozatrudnienie,
 - kształcenie,
 - wolontariat,
 - informacja, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy.
- **Program „ABSOLWENT”** – organizowany przez urzędy pracy program

pomagający w starcie zawodowym absolwentom szkół wyższych. Program wykorzystuje środki z Funduszu Pracy.

- **Program „JUNIOR”** – celem programu jest aktywizacja zawodowa młodych osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem środków z Funduszu Pracy i Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Program zakłada udział trenera pracy odpowiadającego za przygotowanie osoby niepełnosprawnej do podjęcia pracy.
- **Program „50 PLUS”** – zakłada konieczność podwyższenia produktywności i konkurencyjności osób zdolnych do pracy, podjęcia zdecydowanych działań w celu utrzymania i przywracania do zatrudnienia osób w wieku powyżej 50 lat. Przewiduje się, że realizacja celów programu przyczyni się do zaktywizowania rocznie około 50-80 tys. osób bezrobotnych oraz pobierających zasiłki i świadczenia przedemerytalne.

Do najpoważniejszych funduszy unijnych wspierających edukację należą:

- **SOCRATES** – jego zadaniem jest rozszerzanie współpracy europejskiej w dziedzinie edukacji, która obejmuje dzieci, młodzież i dorosłych. Przystąpienie Polski do programu SOCRATES nastąpiło w marcu 1998 roku, do roku 2006 realizowana jest II faza programu. Komponentami programu SOCRATES są:
 - **COMENIUS** - wspiera inicjatywy mające na celu podniesienie jakości edukacji szkolnej i promowanie świadomości wymiaru europejskiego w procesach edukacyjnych, czyli pomaga w kształtowaniu poczucia przynależności do szerszej i otwartej na świat społeczności europejskiej.
 - **ERASMUS** – jego celem jest podnoszenie poziomu kształcenia i wzmacnianie jego europejskiego wymiaru w szkołach wyższych. W Polsce prawo uczestnictwa w programie Erasmus mają państwowe i prywatne szkoły wyższe wpisane do rejestru Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, kształcące studentów na poziomie licencjackim, inżynierskim, magisterskim, doktoranckim.
- **LEONARDO DA VINCI** - program stworzony z myślą o promocji i poprawie jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego. Program ten jest kontynuacją wcześniejszych programów UE w zakresie: wstępnego kształcenia zawodowego, kształcenia ustawicznego, kształcenia otwartego i na odległość, doskonalenia umiejętności językowych, wspierania współpracy uczelni i przedsiębiorstw w zakresie transferu nowych technologii oraz wyrównywania szans dostępu różnych grup

społecznych do rynku pracy.

- **Program MŁODZIEŻ** – składa się z pięciu części – akcji – różniących się rodzajem wspieranej działalności:
 - Akcja 1: *Młodzi dla Europy – Wymiana Młodzi* – polega na realizacji wspólnego pomysłu przez grupę młodych ludzi różnej narodowości.
 - Akcja 2: *Wolontariat Europejski – EVS Wolontariat* – umożliwia młodym kilkumiesięczne wyjazdy za granicę do pracy społecznej.
 - Akcja 3: *Inicjatywy Młodzieżowe* – dofinansowanie na konkretne przedsięwzięcia o charakterze lokalnym, które są inicjowane i realizowane przez młodzież.
 - Akcja 4 *Wspólne Działania* - przedsięwzięcia łączące edukację szkolną, pozaszkolną oraz szkolenie zawodowe, czyli trzy programy edukacyjne Unii Europejskiej: SOCRATRES, MŁODZIEŻ i LEONARDO DA VINCI.
 - Akcja 5: *Działania Wspierające* – staże, seminaria, wizyty, kursy, sieci informacyjne oraz inne działania, dzięki którym uczestnicy podnoszą swoje kwalifikacje.
- **TEMPUS** - jest programem wspierającym współpracę między uczelniami z krajów UE i z krajów partnerskich, a także pomagającym w podnoszeniu jakości kształcenia i reformy w sektorze szkolnictwa wyższego. W chwili obecnej realizowany jest program TEMPUS III przewidziany na lata 2000 – 2006, którego celem jest wspieranie procesu zmian i reform w krajach partnerskich (będących beneficjentami programu) poprzez pomoc w realizacji różnorodnych przedsięwzięć w sferze szkolnictwa wyższego (wielostronne projekty międzynarodowe, mobilność).

Pozarządowe instytucje i fundacje wspierające działania w sferze polityki społecznej

Organizacje pozarządowe, zwane również „trzecim sektorem”, skupione wokół różnorodnych problemów życia społecznego stanowią jeden z filarów współczesnych społeczeństw demokratycznych. Niektóre organizacje mają charakter pojedynczych działań (lokalne), inne mają bardziej rozbudowane struktury w postaci oddziałów terenowych.

Poniżej przedstawiono kilka najbardziej znanych organizacji działających w Polsce.

- **Caritas** - największa organizacja charytatywna związana z Kościołem

Katolickim (Caritas Polska posiadająca strukturę diecezjalną) i realizująca swą pomoc w kraju i zagranicą. Do najważniejszych obszarów zaangażowania Caritas należą problemy dotyczące:

kryzysu środowiska rodzinnego,

przeprowadzania leczenia i rehabilitacji, oraz leczenia uzależnień (narkomani),

problemów osób ubogich i bezdomnych, a także imigrantów i uchodźców,

pomocy dla ofiar klęsk żywiołowych,

- pomocy dla osób starszych – stworzono tzn. Stacje Opieki Caritas (placówki opieki pielęgnacyjnej nad starszymi osobami chorymi i niepełnosprawnymi),

pomocy dla osób bezrobotnych – realizowano projekt “Aktywizacja personalna, zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych”.

W ramach struktur Caritas diecezjalnych powstają tzw. BAB-y, czyli Biura Aktywizacji Bezrobotnych. Biuro takie działa również w diecezji kieleckiej.

Działalność Caritas Polska jest prowadzona programowo i profesjonalnie, natomiast poszczególne parafie kościelne prowadzą akcję organizującą pomoc dla swoich parafian okazjonalnie.

- **MONAR** – stowarzyszenie (założone przez Marka Kotańskiego), które od 1981 roku prowadzi szereg działań profilaktycznych propagujących życie bez narkotyków, promocję zdrowia (przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa HIV i innych chorób zakaźnych) i przeciwdziałanie kryminalizacji. MONAR prowadzi prace środowiskowe, Świetlice Socjoterapeutyczne, programy edukacyjne i alternatywne. Główne obszary działalności Monaru:

- programy dla osób aktywnie zażywających narkotyki, ukierunkowane na poprawę ich sytuacji zdrowotnej i socjalnej oraz programy redukcji szkód spowodowanych używaniem narkotyków. MONAR oferuje osobom z problemem narkotykowym pomoc specjalistyczną w zakresie: konsultacji, poradnictwa, terapii indywidualnej i grupowej oraz detoksykację, pomoc ambulatoryjną oraz stacjonarną terapię i rehabilitację dla osób uzależnionych.

- pomoc dla osób bezdomnych, samotnych, chorych terminalnie. „**Ruch Wychodzenia z Bezdomności MARKOT**” – założony został w ramach Stowarzyszenia MONAR w roku 1993 i adresowany jest do ludzi bezdomnych, samotnych, skrzywdzonych społecznie, ofiar przemocy domowej i niepełnosprawnych społecznie. W chwili obecnej istnieją w Polsce 62 domy Markot, w roku 2003 z ich pomocy skorzystało ponad 15 000 osób.

- pomoc dla osób opuszczających zakłady karne, żyjących na marginesie życia – wykluczonych społecznie. MONAR we współpracy z Centralnym Zarządem Służb Więziennych prowadzi programy w placówkach penitencjarnych oraz oferuje pomoc terapeutyczną osobom opuszczającym zakłady karne.
- **Fundacja Domy Wspólnoty Chleb Życia** powstała z inspiracji siostry Małgorzaty Chmielewskiej. Jednym z zasadniczych celów działania Fundacji jest poprawa sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cele realizuje się poprzez:
 - wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży pochodzących z ubogich środowisk wiejskich. Stworzony został system stypendialny i oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów gimnazjów i liceów,
 - organizowanie szkoleń umiejętności zawodowych oraz miejsc pracy, zarówno dla mieszkańców domów Wspólnoty jak i mieszkańców okolicznych wsi,
 - działania na rzecz Domów Wspólnoty Chleb Życia i ich mieszkańców (osób bezdomnych).
- **Fundacja dla Polski** – jej zadaniem jest działanie na rzecz rozwoju polskich organizacji pozarządowych. Fundacja wspiera nowatorskie projekty w dziedzinie pomocy społecznej, oświaty, kultury i rozwoju lokalnego.

W ramach Fundacji dla Polski działają m.in.:

 - *Program Rozwoju Regionalnego i Lokalnego* – wspiera rozwój produkcji i sprzedaży produktów regionalnych, co wzmacnia lokalne rynki pracy oraz rozwój regionów.
 - *Fundusz im. A. Bączkowskiego* – propaguje idee służby publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem dialogu społecznego i reform w sferze polityki społecznej.
 - *Fundusz im. M. Baczeko i P. Zakrzewskiego* – wspiera rozwój młodych architektów i inżynierów budowlanych zainteresowanych proekologicznymi i energooszczędnymi rozwiązaniami w dziedzinie budownictwa społeczno-publicznego, renowacji starego budownictwa i jego adaptacji na cele społeczne.
 - *Polsko-Francuski Fundusz Współpracy* – współpraca w dziedzinie kształcenia zawodowego (podstawowego i ustawicznego), na zasadach partnerskiej współdziałania z przedsiębiorstwami oraz z samorządami obu krajów.
 - *Fundusz Krzyś* – ma na celu poprawę warunków życia dzieci przebywających w Domach Małych Dzieci.
 - *Fundusz na Rzecz Dzieci z Wadami Serca* - celem jest pomoc dzieciom z wadami serca poprzez: wsparcie dla rodziców

uczestniczących we wszystkich etapach leczenia, umożliwienie dzieciom kontaktu z innymi dziećmi z wadami serca oraz informowanie o możliwościach wykrywania i leczenia skomplikowanych wad serca w Polsce.

- *Program Dzieci Ulicy* - adresowany do lokalnych organizacji pozarządowych prowadzących pracę środowiskową z dziećmi i młodzieżą, dla których ulica stała się miejscem życia

- **Polska Akcja Humanitarna** – współpracuje z organizacjami pozarządowymi i agendami ONZ przy realizacji swoich zadań statutowych, zarówno w Polsce i zagranicą. Akcja pomaga głównie uchodźcom. W Polsce najbardziej znany jest program dożywiania dzieci w szkołach i świetlicach – **Pajacyk** (prowadzony od 1998 roku). Fundacja stara się poprawić sytuację bytową dzieci, ich warunki życia i nauki. Pomoc polega na finansowaniu obiadów dla dzieci, które nie są objęte pomocą gmin. W ciągu 7 lat prowadzenia programu Fundacja zapewniła dla 30 tys. dzieci przeszło 900 tys. posiłków.

- **Polsko-Amerykańskiej Fundacja Wolności** – jej głównym zadaniem jest działanie na rzecz umacniania demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, wyrównywania szans rozwoju indywidualnego i społecznego oraz wspieranie gospodarki rynkowej w Polsce. Fundacja realizuje swoje cele statutowe w sposób elastyczny i otwarty. Fundacja oferuje granty oraz na inne sposoby wspomaga organizacje pozarządowe i inicjatywy lokalnych społeczności oraz młodych liderów. Działa na rzecz równych szans startu życiowego i zawodowego oraz reform w dziedzinie edukacji, administracji publicznej i służby zdrowia, a także wspiera przemiany systemowe oraz rozwój obszarów wymagających szczególnej pomocy, w tym zwłaszcza terenów wiejskich.

- **Fundacja im. Stefana Batorego** – udziela wsparcia finansowego w ramach wyznaczonych programów na realizację projektów z dziedzin: nauka, społeczeństwo obywatelskie, medycyna, zdrowie, środowisko, kultura i organizacje pozarządowe.

- **Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży** - przyznaje dotacje na programy prewencyjno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży.

- **Fundacja J&S Pro Bono Poloniae** – wspiera inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe, dofinansowuje programy na rzecz poprawy sytuacji w lokalnych społecznościach, np.: program dla

dzieci i młodzieży, program stypendialny, program dla kultury.

- **Fundacja Brata Alberta** – zajmuje się opieką nad ludźmi chorymi, starszymi, ubogimi oraz znajdującymi się na marginesie życia. Fundacja oferuje schronienie, posiłek, opiekę lekarską.
- **„Porozumienie Bez Barier”** – pomaga łamać stereotypy oraz bariery utrudniające osobom z upośledzeniem fizycznym i psychicznym życie w społeczeństwie.
- **Fundacje** pomagające w ratowaniu zdrowia i życia dzieci to m.in.: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej, Fundacja TVN „nie jesteś sam”, Fundacja Polsat.
- **Program „Równać Szanse”** - podstawowy cel programu stanowi wsparcie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych, a tym samym startu życiowego dzieci i młodzieży z terenów wiejskich oraz miejscowości do 20 tys. mieszkańców. Dążeniem programu jest:
 - podniesienie jakości edukacji i pracy z młodymi ludźmi w szkole i w warunkach pozaszkolnych,
 - integracja środowisk lokalnych wokół edukacji,
 - podniesienie jakości,
 - stworzenie sieci organizacji pozarządowych współpracujących z młodzieżą,
 - aktywizacji młodych ludzi do działań na rzecz własnego środowiska lokalnego oraz rówieśników,
 - twórcze zagospodarowanie czasu wolnego – stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
- **Program wychowawczo-profilaktyczny "Spójrz inaczej"** – skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych i został opracowany z myślą, aby rozwijać w dzieciach umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami i problemami, mogącymi sprzyjać sięganiu po alkohol, narkotyki, nikotynę i inne substancje szkodliwe dla zdrowia. Celem programu jest taki wpływ na dziecko, aby radziło sobie lepiej, bez nadmiernego napięcia z rozwiązywaniem problemów, których dostarcza mu życie, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło również znajdować w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach. Treści programu zamknięte są w cztery bloki tematyczne. Są to:
 - postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć,

- uczestnictwo w grupie,
- rozwiązywanie problemów,
- dbanie o zdrowie.

6. Wykaz materiałów źródłowych

Przy opracowywaniu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szydłowiec” skorzystano z następujących publikacji i dokumentów:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006, opracowany przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lutego 2003 roku
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 (założenia)
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski
- Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 – projekt
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- Uzupełnienie do ZPORR z dnia 16 kwietnia 2004 roku. Dokument Ministerstwa Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej
- Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000 – 2006
- Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego
- Roczniki Statystyczne Województwa Mazowieckiego
- Polityka Społeczna. Biblioteka Pracownika Socjalnego, red. A.Rajkiewicz
- Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy społecznej, D.Lalak, T.Plich
- Słownik socjologiczny
- Polityka społeczna – miesięczniki za rok 2004
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szydłowiec, Szydłowiec 1998
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Miasta i Gminy Szydłowiec, Szydłowiec 2004
- Sprawozdania z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu z lat 2002-2005
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szydłowcu na rok 2005

—